Olli Nuutinen

suomea suomeksi

soome keel soome keeles • finnisch auf finnisch • fins in het fins • el finés a través del finés • le finnois par le finnois • finsk på finsk • il finlandese in finlandese • finnish in finnish • finsk på finsk • finnska á finnsku • finska på finska • **Финский язык по-фински** •

2

SKS

SUOMEA SUOMEKSI 2

OLLI NUUTINEN

SUOMEA SUOMEKSI 2

SUOMALAISEN KIRJALLISUUDEN SEURA • HELSINKI

Suomalaisen Kirjallisuuden
Seuran Toimituksia 338

11. painos
Piirokset: Juha Tanttu
Taitto: Maarit Inbarin taiton pohjalta
Merika Pyörökivi / Graafinen huone

© Olli Nuutisen perikunta

www.finlit.fi

ISBN 978-951-717-764-1
ISSN 0355-1768

Ykkös-Offset Oy,
Vaasa 2008

SISÄLLYS

Alkusanat 7
1. Lukuteksti 9
2. Omistusliitteet eli possessiivisuffiksit 14
3. Konditionaali 21
4. Passiivi eli impersonaali. Preesens 29
5. Passiivin imperfekti 37
6. Passiivin perfekti ja pluskvamperfekti 43
7. Passiivin konditionaali 48
8. 1. partisiippi 53
9. 1. partisiippi passiivissa 58
10. 2. partisiippi 63
11. Lukuteksti 70
12. Komparatiivi ja superlatiivi 75
13. Komparatiivi ja superlatiivi (jatkoa) 81
14. Adverbien komparatiivi ja superlatiivi 87
15. Kertova lauseenvastike I 91
16. Kertova lauseenvastike II 95
17. *-ma/-mä* -partisiippi. Finaalirakenne 99
18. Modaalirakenne 105
19. *-ton/-tön* -adjektiivit 112
20. Ns. temporaaliset lauseenvastikkeet 120
21. Komitatiivi. Instruktiivi 126
22. Potentiaali. Passiivinen kertova lauseenvastike 133
23. Imperatiivi (jatkoa) 138
24. Abessiivi 143
25. Suomen kielen eri muodoista 148
Liite: Nominien ja verbien taivutus 151

ALKUSANAT

Suomea suomeksi 2 alkaa lukukappaleella, jossa palautetaan mieliin Suomea suomeksi 1 oppikirjan sanastoa ja kielioppia. Ensimmäisen kappaleen jälkeen jatketaan muoto- ja lauseoppiin perehtymistä.

Oppikirjan toisen osan tekstit sisältävät niin kuin ensimmäisenkin osan tekstit sekä kirjoitetulle kielelle että puhutulle kielelle ominaisia sanoja ja sanontoja. Toisen osan tekstit ovat pitempiä kuin ensimmäisen osan tekstit, ja jotkin niistä saattavat tuntua raskailta, varsinkin kun niiden yhteydessä opetetaan myös uusia kieliopin asioita. Loppua kohti tekstit helpottuvat.

Kirjan alussa on enemmän harjoituksia kuin lopussa. Tämä johtuu siitä, että loppukappaleissa siirrytään yhä enemmän kirjakielelle tyypillisten rakenteiden ja muotojen opettamiseen. Monien tällaisten muotojen aktivointi ei ole tarpeen, koska usein on olemassa helpompi rakenne tai ilmaisutapa, jota voi käyttää yhtä hyvin.

Oppikirjan tähän osaan sisältyvä aakkosellinen sanaluettelo sisältää myös kaikki ensimmäisessä osassa esiintyneet sanat.

Olen kiitollinen kaikille kollegoilleni ja oppilailleni, joilta olen saanut hyödyllisiä ohjeita ja neuvoja tämän oppikirjan laatimiseen. Erikoiskiitoksen ansaitsee taas Eila Hämäläinen, joka on lukenut toisenkin osan käsikirjoituksen ja tehnyt erittäin tärkeitä ja varteenotettavia huomautuksia. Jäljelle jääneistä virheistä vastaan tietenkin itse.

Helsingissä 2. maaliskuuta 1978

Olli Nuutinen

TOISEN PAINOKSEN ALKUSANAT

Kirjan toiseen painokseen on tehty joukko pienehköjä muutoksia: joitakin sanontoja on muutettu, pari harjoitusta on poistettu ja painovirheitä on korjattu. Muutokset ovat niin pieniä, että vanhaa painosta voi hyvin käyttää tämän rinnalla.

Helsingissä 30. kesäkuuta 1981

Olli Nuutinen

SEITSEMÄNNEN PAINOKSEN ALKUSANAT

Kirjan seitsemänteen painokseen on tehty jonkin verran muutoksia. Suurin osa niistä koskee tekstejä, mutta myös kielioppiselityksiä ja harjoituksia on uudistettu. Sanastoa ei ole kuitenkaan muutettu, niin että kaikki entiset sanastot sopivat myös tähän kirjaan. Kuvitusta on lisätty.

Kirjaan liittyy perusteellinen harjoituskirja: Eila Hämäläinen, Suomen harjoituksia 2.

Kööpenhaminassa 6. lokakuuta 1993

Olli Nuutinen

1 Ensimmäinen kappale

Lukuteksti

Tapahtuu bussissa.

- Hei! Mutta kuinka sinä olet tässä bussissa? Sinähän asut Lauttasaaressa. Tämä bussi menee Rajamäkeen. Mistä sinä olet tulossa ja minne sinä olet menossa?
- Tiedän kyllä, että tämä on Rajamäen bussi. Olen tulossa työstä ja menossa kotiin, Munkkiniemeen.
- Mitä! Oletko sinä muuttanut? Koska sinä olet muuttanut? Mitä varten sinä olet muuttanut?
- Muutin maaliskuun alussa Munkkiniemeen, Pohjolankadulle. Sain tämän uuden asunnon sillä tavalla, että äidin vanha Helmi-täti kuoli, ja niin tämä pieni kaksio tuli vapaaksi. Se on aika huonossa kunnossa, mutta aion korjata ja maalata sitä itse vähitellen.
- Onko se kallis? Kuinka montä neliötä siinä on?
- Vuokra on halpa. Vanhoissa asunnoissa on se hyvä puoli, että vuokra on tavallisesti melko pieni. Siinä on 48 neliötä, kaksi huonetta ja pieni keittiö.
- Mutta sehän on sinulle ihan sopiva. Miten vanha talo se on?
- Ei se ole kovin vanha mutta ei aivan uusikaan.
- Missä kerroksessa se on?
- Kolmannessa.
- Onko sinulla parveke?
- On. Länteen.
- No sehän on myös kiva asia.
- Niin on. – Kylpyhuone on hyvin pieni. Siinä ei ole kylpyammetta, mutta suihku on kyllä.
- Entä keittiö, minkälainen se on?
- Keittiössä on paljon kaappeja, mikä on oikein hyvä asia. Samoin eteisessä on paljon vaatekaappeja.
- Onko siinä kaasu- vai sähköhella?
- Sähköhella. Pidän kyllä enemmän kaasuliedestä.

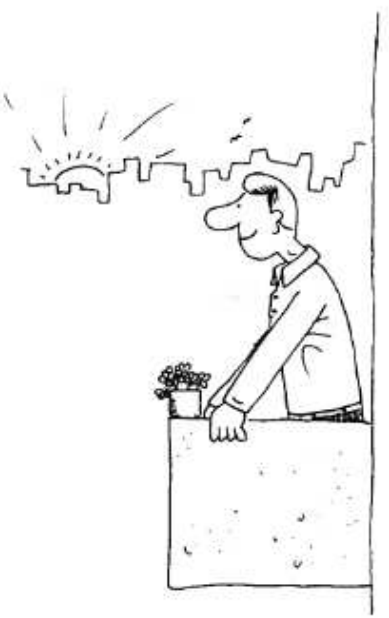

– Sinä sanoit, että huoneet ovat huonossa kunnossa. Oletko jo ehtinyt aloittaa korjaamisen ja maalaamisen?
– En oikeastaan vielä. Ajattelin vaihtaa tapetit, mutta sitten en viitsinyt, kun minulla juuri nyt on ollut niin paljon muuta tekemistä. Muuttaminen on aina hankalaa. Sitä paitsi minulla ei tällä hetkellä ole rahaakaan. Vaihdan tapetit joskus myöhemmin. Eteisen maalaan myös sitten, kun minulla on enemmän aikaa. Sitä paitsi en tällä hetkellä osaa oikein päättää, minkä väriseksi haluan maalata sen. Vanhassa asunnossa minulla oli melko tummia värejä, mutta olen kyllästynyt tummiin väreihin. Haluan vaaleita, iloisia värejä. Ikkunoissa minulla on vanhat siniset verhot.

– Millainen lattia siinä on?
– Tavallinen harmaa ja ikävä muovilattia. Onneksi minulla on vanhoja mattoja, niin että minun ei tarvitse ostaa niitä. Aina kun muuttaa, täytyy ostaa paljon uusia tavaroita. Nyt minun täytyy ostaa myös uusia huonekaluja. Ostan ensin sohvan. Tarvitsen myös lisää kirjahyllyjä. Pöytiä ja tuoleja minun ei tarvitse ostaa, ei myöskään sänkyä.
– Onko sinusta mukava asua Munkkiniemessä?
– En tiedä vielä. Olen asunut vasta niin vähän aikaa siellä. Sinun pitää tulla käymään joskus. Milloin sinulla on aikaa tulla katsomaan uutta asuntoa?
– Melkein milloin vain. Milloin sinulle sopii?
– Tällä viikolla minulle ei sovi oikein hyvin, mutta ensi viikolla minulle sopii paremmin. Keskiviikko sopii minulle parhaiten. Sopiiko se sinulle?
– Kyllä se sopii oikein hyvin. – Onko sinulla jo puhelin?
– On. Minä kirjoitan sinulle puhelinnumeron ja osoitteen, jos sinulla on kynä ja paperia.
– Hetki vain. – No niin, ole hyvä.

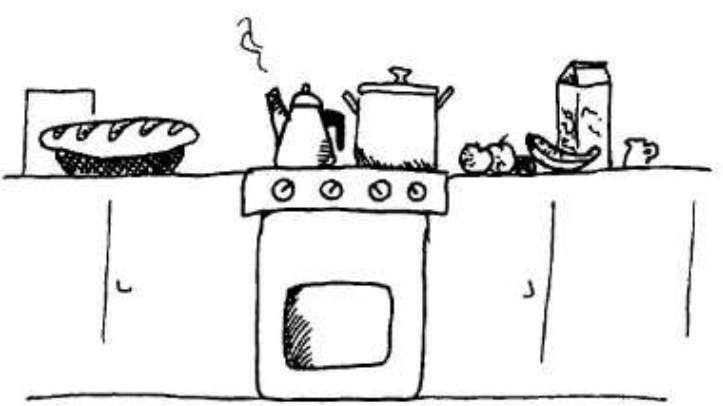

- Osoite on siis Pohjolankatu 5 B 17. Ja puhelinnumero 17 44 09.
- Kiitos. Siis keskiviikkona. Mihin aikaan?
- No vaikkapa kello seitsemän.
- Selvä. Tapaamme keskiviikkona.
- Kiva. Nyt minun täytyy mennä. Kun tulet keskiviikkona, niin sinun täytyy siis jäädä pois tällä pysäkillä. Hei!
- Hei hei!

Huomatkaa:

- *-han/-hän:*
  Miksi sinä olet täällä? Tämähän on ranskan tunti eikä suomen tunti! (Sinä tiedät ja minä tiedän, että tämä on ranskan tunti, mutta kuitenkin sinä olet täällä.)
  En mene työhön huomenna. Huomennahan on lauantai. (Sinä tiedät ja minä tiedän, että ...)
  Älä ota sitä omenaa. Sehän on ihan vanha ja huono. (Sinä näet ja minä näen, että ...)

- *Ei myöskään = ei -kaan / -kään:*
  Tämä kirja ei ole uusi, mutta ei myöskään vanha. =
  Tämä kirja ei ole uusi, mutta ei vanhakaan.
  En voi tulla tänään enkä huomennakaan.
  Liisa ei rakasta Jussiakaan.

- *Vain = tahansa:*
  Sinä voit tulla milloin vain.
  Me voimme tavata missä vain.
  Sinä voit saada mitä vain haluat.

- *Hyvä – parempi – paras*
  Hyvin – paremmin – parhaiten

- Asunto, jossa on yksi huone, on *yksiö*.
  Asunto, jossa on kaksi huonetta, on *kaksio*.
  Asunto, jossa on kolme huonetta, on *kolmio*.

  Tämä on *kolmio* △. Tämä on *neliö* □.
  m^2 = *neliömetri* (tai *neliö*).

- *Kyllä:*
  Pidättekö Brahmsista? – Pidän kyllä. = Kyllä pidän.
  Sopiiko Teille kello kuusi? – Sopii kyllä. = Kyllä se sopii.
  Pidän kyllä Brahmsista, mutta en Beethovenista.
  Asunnossa on kyllä suihku, mutta kylpyammetta siinä ei ole.
  Beethovenkin on kyllä hyvä, mutta pidän enemmän Brahmsista.
  Kyllä Beethovenkin on hyvä, mutta pidän enemmän Brahmsista.
  Beethovenkin on hyvä, mutta pidän kyllä enemmän Brahmsista.

Harjoitukset

A Tee kysymykset, jotka sopivat vastauksiin.

1. _____?
   – Olen tulossa kotoa ja menossa työhön.
2. _____?
   – Munkkiniemessä.
3. _____?
   – Minulla on pieni kaksio.

4. _____?

– Se on viidennessä kerroksessa.

5. _____?

– Vuokra on melko kallis.

6. _____?

– On. Minusta on oikein mukava asua Munkkiniemessä. Tervetuloa käymään!

7. – Kiitos. Tulen mielelläni. _____

_____?

– Minulle sopii milloin vain.

8. _____?

– Kyllä se sopii. Keskiviikko sopii oikein hyvin.

9. _____?

– No esimerkiksi seitsemältä illalla.

10. – Kiva. _____?

– Sinä voit tulla vaikkapa bussilla numero 21.

11. _____?

– Sinun täytyy jäädä pois Munkkiniemen puistotien pysäkillä.

12. _____?

– Minä asun Tammitiellä.

13. _____?

– Numerossa 7.

B Kirjoita, millainen asunto sinulla on.

2 Toinen kappale

Omistusliitteet eli possessiivisuffiksit

Suomen kielessä tulee persoonapronominien genetiivin (eli niin sanottujen possessiivipronominien) kanssa substantiiveihin ja postpositioihin (*kanssa*, *luona* jne.) ns. (= niin sanottu) omistusliite eli possessiivisuffiksi. Esim. *Tämä on minun kissani*. *Kävikö Pekka sinun luonasi?*

Tämä kissa on minun.	Tämä on minun kissani.
Tämä kissa on sinun.	Tämä on sinun kissasi.
Tämä kissa on hänen.	Tämä on hänen kissansa.
Tämä kissa on meidän.	Tämä on meidän kissamme.
Tämä kissa on teidän.	Tämä on teidän kissanne.
Tämä kissa on heidän.	Tämä on heidän kissansa.

minun	*-ni*
sinun	*-si*
hänen	*-nsa/-nsä*
meidän	*-mme*
teidän, Teidän	*-nne*
heidän	*-nsa/-nsä*

Omistusliite tulee vartaloon, jonka saa yksikön genetiivistä, siis samaan vartaloon kuin sijapäätteetkin tavallisesti. Huomatkaa kuitenkin, että omistusliitteen edellä on konsonantin vahva aste:
lehti : *lehden* – mutta sinun *lehtesi*. (Tämä vartalo on ns. vahva vokaalivartalo.)

Esimerkkejä:

nimi nimen	Mikä Teidän nimenne on?
lehti lehden	Onko tuo sinun sanomalehtesi?
koti kodin	Meidän kotimme on kaunis.
kysymys kysymyksen	Hänen kysymyksensä oli vaikea.
sisar sisaren	Minun sisareni on opettaja.
osoite osoitteen	Mikä heidän osoitteensa on?

Huomatkaa lisäksi:

- Omistusliite tulee vain kerran: *Tämä on minun pieni kissani.* Adjektiivissa ei siis ole omistusliitettä.

- Omistusliite tulee aina sijapäätteen jälkeen: *Minä pidän pienestä kissa/sta/ni*

- Omistusliitteiden edeltä konsonantit **-n** ja **-t** häviävät:

(Yks. nominatiivi *ystävä*)	Sinun ystäväsi on mukava.
(Mon. nominatiivi *ystävät*)	Sinun ystäväsi ovat mukavia.
(Yks. akkusatiivi *ystävän*)	Tapasin sinun ystäväsi eilen.
(Mon. akkusatiivi *ystävät*)	Tapasin sinun ystäväsi eilen.
(Yks. genetiivi *ystävän*)	Sinun ystäväsi veli on mukava.
(Mon. genetiivi *ystävien*)	Kävin eilen sinun ystäviesi luona.
(Yks. illatiivi *ystävään*)	Haluan tutustua sinun ystävääsi.
(Mon. illatiivi *ystäviin*)	Haluan tutustua sinun ystäviisi.

Muoto *ystäväsi* voi siis olla yksikön ja monikon nominatiivi, yksikön ja monikon akkusatiivi sekä yksikön genetiivi.

- 3. persoonan omistusliite on yksikössä ja monikossa sama: -nsa/-nsä. Esim.
  Tämä on hänen kissansa.
  Tämä on heidän kissansa.

- 3. persoonan omistusliite voi olla myös vokaalinpidennys + -n. Esim.
  Minä pidän hänen kissastaan.
  Minä pidän heidän kissastaan.

Nominatiivissa on aina kuitenkin -nsa/-nsä: *hänen/heidän nimensä (lehtensä, kotinsa, kysymyksensä, sisarensa, osoitteensa)*, ja myös aina **-t** ja **-n** -muodoissa (mon. nominatiivissa ja akkusatiivissa, yks. akkusatiivissa, yks. ja mon. genetiivissä ja yks. ja mon. illatiivissa), esim. (*kodin:*) *hänen/heidän kotinsa osoite*; *(kotiin.) hänen/heidän kotiinsa.*

Muissa sijoissa 3. persoonan omistusliite on (melkein) aina vokaalinpidennys + **-n**: *hänen/heidän kissassaan, kissastaan, kissallaan, kissaltaan, kissalleen* jne.

Huom. vielä partitiivi: *hänen/heidän kissaansa*. Jos partitiivissa on pitkä vokaali, tulee aina -nsa/-nsä, mutta muuten tavallisesti esim. *hänen/heidän taloaan, sukuaan, perhettään, sisartaan.*

- Omistusliitteen käytöstä:

a) Kun subjekti on sama kuin omistaja, ei ole pronominia, on vain omistusliite:
Minulla on kissa. Pidän kissastani.
Kirstillä on kissa. Hän pitää kissastaan.
Mutta:
Kirstillä on kissa. Juha pitää hänen kissastaan.

b) 1. ja 2. persoonan pronominit voivat jäädä pois muulloinkin:
Kissani on kadonnut.
Onko isäsi kotona?
Pienessä kaupungissamme on kaksi kirkkoa.
Olen löytänyt lompakkonne.

1.

Vaimoni suvussa on paljon taiteilijoita: kirjailijoita, näyttelijöitä, säveltäjiä, tanssijoita, laulajia, ym. (= ynnä muita). Koko hänen perheensä on erittäin musikaalinen – paitsi hän itse. Hänen isänsä on oopperalaulaja, ja hänen veljensä ja sisarensa soittavat kaikki jotakin instrumenttia ja laulavat hyvin. Myös vaimoni äiti harrastaa musiikkia, vaikka hän ei itse soitakaan mitään instrumenttia. Hän kuuntelee mielellään klassista musiikkia ja käy konserteissa.

Kun vaimoni oli pieni ja kävi koulua, koko perhe yritti opettaa häntä soittamaan pianoa – mutta turhaan. Hän ei oppinut. Varsinkin hänen isänsä on ollut hyvin vaikea ymmärtää, että hänen oma tyttärensä on niin täysin epämusikaalinen. Vaimolleni tämä asia oli tietysti iso ongelma, kun hän oli lapsi. Hän oli hyvin onneton siitä, että hän oli erilainen kuin perheen muut lapset.

Kaikkien ei tietenkään tarvitse olla musikaalisia. Minäkään en ole erityisen musikaalinen, mutta kuuntelen kuitenkin mielelläni musiikkia. Kuuntelen tietysti sellaista musiikkia, josta pidän, lähinnä kevyttä musiikkia. Pidän kaikkein eniten omista vanhoista suomalaisista säveltäjistämme, kuten esimerkiksi Oskar Merikannosta, Toivo Kuulasta ja Yrjö Kilpisestä. Useat heidän lauluistaan ovat niin tuttuja kaikille suomalaisille, että monet luulevat niitä kansanlauluiksi. Kaikki suomalaiset lapset oppivat tuntemaan näiden säveltäjien lauluja jo peruskoulussa. Uusista säveltäjistämme pidän eniten Einojuhani Rautavaarasta ja Kaija Saariahosta. Mutta pidän myös suomalaisista tangoista ja tangolaulajista, niin kuin vaimonikin.

Meillä on kotona vanha levysoitin, mutta levysoittimemme ei ole erityisen hieno eikä kallis. Saimme sen aikoinaan lahjaksi eräältä vanhalta ystävältämme, kun hän osti itselleen uudet ja hienot stereolaitteet ja uuden CD-soittimen.

2.

- Mitä sinä etsit?
- Avaimiani. En ymmärrä, mihin olen voinut panna ne. En löydä niitä mistään.
- Ehkä ne ovat omassa taskussasi.
- Eivät ole. Olen etsinyt tarkkaan kaikki mahdolliset paikat mutta turhaan. Tämä on hyvin merkillistä. Mutta mitä sinulla on kädessäsi?
- Minullako? Avaimia. Mutta nämä ovat minun omat avaimeni.
- Ne ovat ihan samannäköisiä kuin minun avaimeni.
- Ai anteeksi. Nämä eivät olekaan minun avaimeni. Nämä ovat kai sitten sinun. Olen vahingossa ottanut sinun avaimesi. Mutta missä minun avaimeni sitten ovat?
- En tiedä. Ehkäpä ne ovat sinun omassa taskussasi.

Huomatkaa:

- Sanaan *itse* tulee aina omistusliite muulloin paitsi nominatiivissa.
  Esim.
  Oletko sinä kirjoittanut tämän itse?
  Sinä puhut aina itsestäsi.
  Minä olen kyllästynyt itseeni.
  Me ostimme itsellemme kukkia.

- Myös sanassa *mielellään* on omistusliite. Esim.
  Minä kuuntelen mielelläni hyvää musiikkia.
  Me matkustamme Suomeen hyvin mielellämme.
  Virtaset kertovat mielellään lapsistaan.

- Puhekielessä omistusliite jää usein pois. Esim.
  Onko tuo sinun polkupyörä?
  Sinä voit tulla meidän autolla.
  Lähteekö Pekka teidän kanssa kotiin?

- *-kin – -kaan/-kään:*
  Luulin, että Kari *ei* ollut kotona, mutta hän oli kin.
  Luulin, että Kari oli kotona, mutta hän ei ollut kaan.
  Nämä ovat kin sinun avaimesi. (Luulin, että ne ovat minun.)
  Nämä eivät ole kaan minun. (Luulin, että nämä ovat minun.)

- Konsonanttivaihtelu sanatyypissä *soitin -ta soittime/n soittimi/a.*
  Vrt. *osoite -tta osoittee/n osoittei/ta, opas -ta oppaa/n oppai-/ ta.*

- *-n on vaikea, -n on helppo:*
  Minun on vaikea ymmärtää sinua.
  Helmin on helppo tutustua uusiin ihmisiin.

Harjoitukset

A Pane seuraavat sanat omistusliitteen kanssa a) nominatiiviin, b) partitiiviin, c) genetiiviin, d) inessiiviin, e) illatiiviin sekä yksikössä että monikossa.

1. minun – kuva

a. _____

b. _____

c. _____

d. _____

e. _____

2. sinun – asunto

a. _____

b. _____

c. _____

d. _____

e. _____

3. hänen – lehti

a. _____

b. _____

c. _____

d. _____

e. _____

4. meidän – opas

a. _____

b. _____

c. _____

d. _____

e. _____

5. teidän – osoite

a. _____

b. _____

c. _____

d. _____

e. _____

6. heidän – hevonen

a. _____

b. _____

c. _____

d. _____

e. _____

B Täydennä. *Malli:*

Minulla on pieni kissa. Minun pieni kissani
on kaunis.

1. Minulla on iso koira. _____
_____ nimi on Ressu.
2. Minulla on vanha laukku. Olen kyllästynyt _____
_____.
3. Tuo hyvä kynä on sinun. Saanko kirjoittaa _____
_____?
4. Sinulla on uusi opettaja. Pidätkö _____
_____?
5. Tuo poika on Mika, mutta kuka on se tyttö, joka istuu _____
edessä _____?
6. Herra Saarisella on vanha auto. Hän haluaa myydä _____
_____.
7. Meillä on kolme lasta. _____
_____ ovat vielä pieniä.
8. Meillä on kolme lasta. Ostimme _____
_____ hevosen.
9. Te teette vaikeita kysymyksiä. _____
_____ ovat liian vaikeita.
10. Teidän sisarenne on sairas. Te puhutte usein _____
_____.
11. Virtasilla on kaksi koiraa. Käyn joskus _____
_____ kanssa ulkona.
12. Vanhoilla ihmisillä on paljon vanhoja valokuvia. He katselevat usein _____
_____.

C Täydennä. Sanalla *itse*.

1. Onko tämä kuva sinusta _____?
2. Ostakaa _____ kukkia.
3. Me pidämme _____.
4. Aino puhuu aina _____.
5. Minä rakastan _____.
6. Kaikki rakastavat _____.

3 Kolmas kappale

Konditionaali

Konditionaali on verbin tapaluokka (modus), joka ilmaisee, että tekemisellä on ehto:

Sano**isin**, jos tietä**isin**.

Konditionaali on myös tavallinen kohteliaissa ja epävarmoissa kysymyksissä ja pyynnöissä:

Anteeksi, vo**isitte**ko sanoa, mitä kello on?
Sa**isin**ko lainata sanakirjaasi?

Se voi myös ilmaista toivetta:

Voi kun tu**lisi** kesä!

Konditionaalin tunnus on **-isi-**. Se tulee verbin 3. persoonan vartaloon. Persoonapäätteet ovat samat kuin tavallisestikin, paitsi että yks. 3. persoonassa ei ole vokaalinpidennystä:

(tietää tiedän hän tietää:)		(pudota putoan hän putoaa:)	
(minä)	tietä**isin**	(minä)	puto**aisin**
(sinä)	tietä**isit**	(sinä)	puto**aisit**
hän	tietä**isi**	hän	puto**aisi**
(me)	tietä**isimme**	(me)	puto**aisimme**
(te, Te)	tietä**isitte**	(te, Te)	puto**aisitte**
he	tietä**isivät**	he	puto**aisivat**

Negatiivisesti:

(minä)	en tietä**isi**	(minä)	en puto**aisi**
(sinä)	et tietä**isi**	(sinä)	et puto**aisi**
hän	ei tietä**isi**	hän	ei puto**aisi**
	jne.		jne.

Huomatkaa:

- Jos vartalossa on **e** tai **i**, se katoaa; esim.
  (tehdä, hän tekee:) tek**i**sin, tek**i**sit, hän tek**i**si jne.
  (voida, hän voi:) voisin, voisit, hän voisi jne.
  (etsiä, hän etsii:) etsisin, etsisit, hän etsisi jne.

- Jos vartalossa on pitkä vokaali, siitä tulee lyhyt; esim.
  (saada, hän saa:) saisin, saisit, hän saisi jne.
  (tavata, hän tapaa:) tapaisin, tapaisit, hän tapaisi jne.

- Verbit, joissa on diftongi, **uo**, **yö**, **ie**; esim.
  (juoda, hän juo:) joisin, joisit, hän joisi jne.
  (syödä, hän syö:) söisin, söisit, hän söisi jne.
  (viedä, hän vie:) veisin, veisit, hän veisi jne.

- Verbi käydä (hän käy): kävisin, kävisit, hän kävisi jne.

- Konditionaalilla on vain kaksi aikamuotoa, preesens ja perfekti. Perfektissä konditionaalin tunnus on *olla*-verbissä:

olisin sanonut — en olisi sanonut
olisimme sanoneet — emme olisi sanoneet

hän olisi siivonnut — hän ei olisi siivonnut
he olisivat siivonneet — he eivät olisi siivonneet

1.

- Mitä sinä tekisit, jos yhtäkkiä saisit hirveän paljon rahaa? Jos vaikka voittaisit raha-arpajaisissa tai lotossa.
- Minä kyllä tietäisin mitä minä tekisin. Ostaisin ison talon. Jäisin pois töistä ja muuttaisin maalle. Rupeaisin vapaaksi taiteilijaksi. Maalaisin tauluja, kirjoittaisin kirjoja ja lukisin. Nukkuisin aamulla pitkään ja työskentelisin myöhään illalla tai silloin kun haluaisin. Minun ei tarvitsisi nousta joka aamu aikaisin.

2.

- Missä sinä olet ollut, kun olet noin ruskea?
- Kanarian saarilla, kaksi viikkoa. Tulin viikko sitten.
- Miksi et lähettänyt postikorttia? Olisi ollut kiva saada kortti Kanarian saarilta.
- En lähettänyt kenellekään, kun en muistanut osoitteita. Olisin lähettänyt sinullekin, jos olisin muistanut osoitteesi. Unohdin osoitekirjani kotiin.
- Oliko sinulla mukava matka.
- Oli. Oikein kiva. En olisi tullut vielä takaisin, ellei olisi ollut aivan pakko. Olisin halunnut olla siellä vielä pari viikkoa. En olisi ikinä uskonut, kuinka mukavaa siellä on.
- Minäkin haluaisin päästä etelään lomalle.
- Ei se niin kovin kallista ole.
- Ei olekaan. Mutta minulla ei ole tällä hetkellä yksinkertaisesti mitään mahdollisuuksia lähteä minnekään. Minulla ei ole enää yhtään lomaa jäljellä.

3.

- Anteeksi, mutta voisitteko sanoa, missä Kallion lääkäriasema on. Sen pitäisi olla täällä jossakin lähellä.
- Se ei ole tässä aivan lähellä, mutta ei kaukanakaan. Kun menette ensin tätä katua suoraan eteenpäin noin kolmesataa metriä ja sitten käännytte vasemmalle, niin lääkäriasema on heti oikealla.
- Olisitteko hyvä ja sanoisitte vielä kerran. Siis ensin suoraan eteenpäin ja sitten oikealle.
- Ei kun vasemmalle. Ensin vasemmalle ja sitten oikealle.
- Kiitoksia oikein paljon.
- Eipä kestä.

---

4. Postissa:

- Minun pitäisi lähettää pieni paketti Viroon, Tarttoon, mutta minä en oikein tiedä, kuinka se olisi paras lähettää. Se on tällainen pieni paketti. Voisiko sen lähettää kirjeenä, ja jos sen lähettäisi kirjeenä, paljonko se maksaisi? Vai kannattaisiko lähettää se pakettina?
- Hetkinen, antaisitteko paketin niin punnitsen sen.
- Olkaa hyvä.
- Tämä on niin pieni paketti, että tämä kannattaa lähettää kirjeenä. Se maksaa kuusi markkaa. Pakettinakin se maksaisi melkein yhtä paljon.
- No siinä tapauksessa minä lähetän sen kirjeenä. Haluaisin myös tietää, milloin se on perillä, jos lähetän sen tänään.
- En osaa sanoa aivan varmasti, ehtiikö se perille torstaina. Luulisin, että se on Tartossa perjantaina.
- Ja vielä yksi kysymys. Milloin minun täytyisi lähettää joulupaketit Unka-

riin, jotta ne olisivat perillä ennen joulua?
- Viimeistään kymmenes joulukuuta. Jouluposti ulkomaille täytyy lähettää aikaisin.
- Kiitos. – Saisinko sitten vielä kuusi kolmen markan postimerkkiä.
- Olkaa hyvä.

5.

- Voi kun olisi kesä!
- Sanopa muuta! Tulisi edes kevät! Vaikka ei minulla oikeastaan ole mitään talveakaan vastaan, jos se on kunnon talvi, niin että on paljon lunta ja kova pakkanen.
- Voi kun pääsisi lomalle!
- No pääsethän sinä kohta. Jouluhan on ihan kohta.
- Ennen joulua on monta tenttiä. Voi kun ei olisi niin paljon tenttejä!
- Ja voi kun sinä et aina valittaisi!

Huomatkaa:

- Akkusatiiviobjekti on nominatiivissa lausetyypissä *On kiva saada kortti Kanarian saarilta.* Samoin rakenteessa *-n on pakko: Meidän oli pakko myydä auto.* Ja myös *-n kannattaa* : *Sinun kannattaa lähettää tämä pakettina.*

- *Päästä* = voida tulla tai voida mennä. Esim. *Sinä et pääse taivaaseen. Pääsen töistä kello neljä* (= olen vapaa työstä kello neljä).

- *Perillä – perille:*
  Kirje tulee perille lauantaina.
  Kirje on perillä lauantaina.

- Menkää *tätä katua* eteenpäin kolmesataa metriä. Bussi kulkee *Koulukatua.*
  Tätä tietä, olkaa hyvä! = *Tätä kautta,* olkaa hyvä!
  Mitä kautta tämä bussi menee? = *Mitä tietä* tämä bussi menee?

- *Ruveta = alkaa:*
  Rupesi satamaan = alkoi sataa.
  Huom. myös: *Kun tulen suureksi, rupean lääkäriksi.*

- *Kova:*
  Konkreettisesti *kova≠pehmeä;* esim.
  Tämä leipä on kovaa.

  Abstraktisesti:
  Kova pakkanen.
  Minulla on kova kiire.

-

	ei mikään	ei kukaan
Partit.	ei mitään	ei ketään
Genet.	ei minkään	ei kenenkään
Ess.	ei minään	ei kenenäkään
Translat.	ei miksikään	ei keneksikään
Iness.	ei missään	ei kenessäkään ~ kessään
Elat.	ei mistään	ei kenestäkään ~ kestään
Illat.	ei mihinkään	ei keneenkään ~ kehenkään
Adess.	ei millään	ei kenelläkään ~ kelläään
Ablat.	ei miltään	ei keneltäkään ~ keltään
Allat.	ei millekään	ei kenellekään ~ kellekään

  Huom. myös *ei minne/kään = ei mihin/kään.*

- Relatiivipronomini *joka* monikossa: vartalo on *joi-.*

  Esim. talo, jossa . . . – talot, joissa . . .
  talo, josta . . . – talot, joista . . .
  jne.
  Monikon genetiivi on *joiden:*
  kirja, jonka hinta . . . – kirjat, joiden hinta . . .

- Demonstratiivipronominit *tämä, tuo, se* monikossa:
  Nominatiivi on *nämä, nuo, ne*. Vartalot ovat *näi-, noi-, nii-*.
  Esim.

Pidän tästä kirjasta.	Pidän näistä kirjoista.
Pidän tuosta kirjasta.	Pidän noista kirjoista.
Pidän siitä.	Pidän niistä.
Älä osta tätä kirjaa.	Älä osta näitä kirjoja.
Älä osta tuota kirjaa.	Älä osta noita kirjoja.
Älä osta sitä.	Älä osta niitä.
	jne.

  Monikon genetiivit ovat: *näiden, noiden, niiden*.

- Kysymyspronominit *mikä?* ja *kuka?* monikossa:

  Mikä on sama yksikössä ja monikossa (paitsi nominatiivissa: *mitkä?*). Esim.
  Mistä kirjasta sinä pidät? – Mistä kirjoista sinä pidät?
  Millä sivulla harjoitukset ovat? – Millä sivuilla harjoitukset ovat?

  Pronominilla *kuka* on monikkovartalo *kei-*. Esim.
  Keitä siellä oli? – Pekka ja Liisa.
  Keiden kanssa sinä puhuit? – Pekan ja Liisan.

  Puhekielessä on kuitenkin usein yksikkö:
  Ketä siellä oli? – Pekka ja Liisa.
  Kenen kanssa sinä puhuit? – Pekan ja Liisan.

Harjoitukset

A *Malli:* (saada, ostaa) Jos ___*saisin*___ paljon rahaa,
___*ostaisin*___ ison talon.

1. (lukea oppia) Jos _____ ahkerasti,
_____ nopeasti.

2. (olla, matkustaa) Jos _____ rikas,
_____ paljon.

3. (sataa, voida) Jos ei _____,

_____ olla ulkona.

4. (tavata, puhua) Jos _____ miehenne,

_____ hänelle tästä asiasta.

5. (soittaa, tulla) Jos _____ äidillesi, hän

_____ iloiseksi.

6. (nauraa, kuulla) Ystäväni _____, jos he

_____ että minä olen tehnyt ruokaa.

7. (mennä, tietää) _____ sinne, jos

_____, että opettajamme on siellä.

8. (lähteä, pelätä) Liisa _____ Roomaan, jos

hän ei _____ lentämistä.

9. (käydä, kestää) _____ usein Joensuussa,

jos matka ei _____ niin kauan.

10. (syödä, maksaa) _____ paljon suklaata,

jos se ei _____ niin paljon.

11. (siivota, viitsiä) _____, jos

_____.

12. (muuttaa, saada) _____, jos

_____ halvan asunnon.

13. (harrastaa, olla) _____ kirjallisuutta, jos minulla _____ aikaa.

14. (tehdä, osata) _____ kaikki harjoitukset, jos _____.

B Pane perfektiin.

Malli: Puhuisin ranskaa, jos osaisin. *Olisin puhunut ranskaa, jos olisin osannut.*

1. Jäisin kotiin, jos olisin sairas. _____

2. Muistaisin paremmin, jos lukisin enemmän. _____

3. Sanoisin, jos tietäisin. _____

4. Lentäisimme, jos emme pelkäisi. _____

5. Emme ottaisi noita postikortteja, vaikka saisimme ne ilmaiseksikin. _____

6. Jos teillä olisi oma auto, ette käyttäisi raitiovaunua. _____

7. Jos sinulla olisi polkupyörä, voisit tulla mukaan. _____

8. Lähtisittekö ulos, jos ei sataisi? _____

4 Neljäs kappale

Passiivi eli impersonaali
Preesens

1. Pekka puhuu suomea ja ruotsia.
2. Suomessa puhutaan suomea ja ruotsia.

Ensimmäisessä lauseessa me kerromme jotakin Pekasta, subjektista. Toisessa lauseessa, impersonaalilauseessa, ei ole subjektia. Meillä on ajatuksissamme subjektina *ihmiset, ihmiset yleensä, joku ihminen, kaikki ihmiset.*

Impersoonaalilauseessa subjektin paikalla (ennen verbiä) on tavallisesti jokin adverbiaali tai objekti: *Suomessa puhutaan suomea; suomea puhutaan Suomessa.*

Passiivin muoto:

Passiivin tunnus on preesensissä tavallisesti -ta/-tä. Myönteisessä muodossa sen jälkeen tulee vielä vokaalinpidennys + -n: -taan/ -tään. Käytännössä passiivi on helppo muodostaa seuraavasti:

A.
Verbityyppi 1

Yksikön 1. persoonan vartalo + -taan/-tään; negatiivisessa muodossa -ta/-tä:

nukkua	(minä) nukun	nukutaan	ei nukuta
kertoa	(minä) kerron	kerrotaan	ei kerrota
lukea	(minä) luen	luetaan	ei lueta

Jos vartalossa on **-a/-ä**, se muuttuu **-e-** ksi:

kirjoittaa	(minä) kirjoitan	kirjoitetaan	ei kirjoiteta
tietää	(minä) tiedän	tiedetään	ei tiedetä
antaa	(minä) annan	annetaan	ei anneta
ymmärtää	(minä) ymmärrän	ymmärretään	ei ymmärretä

B.
Muissa verbityypeissä passiivin preesens on samannäköinen kuin verbin infinitiivi + -an/-än. Negatiivisessa muodossa -an/-än jää pois, niin että se on samannäköinen kuin infinitiivi:

2.	syödä	syödään	ei syödä
	tehdä	tehdään	ei tehdä
3.	olla	ollaan	ei olla
	mennä	mennään	ei mennä
	pestä	pestään	ei pestä
4.	tavata	tavataan	ei tavata
	pelätä	pelätään	ei pelätä
5.	tarvita	tarvitaan	ei tarvita
	häiritä	häiritään	ei häiritä

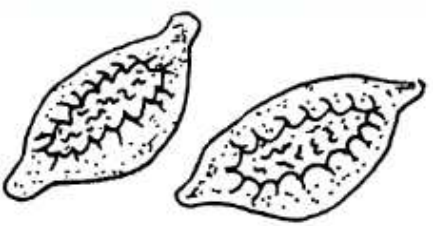

1.
Suomalaisista ruoista:

Suomalainen keittiö ei ole tietenkään yhtä kuuluisa kuin ranskalainen tai italialainen keittiö. Suomessa syödään tavallisina päivinä yleensä melko yksinkertaista ruokaa. Perunoita ja leipää syödään melko paljon. Ruoan kanssa juodaan kotona vieläkin usein maitoa tai piimää.

Ravintoloiden ruoat ovat melko kansainvälisiä: samanlaisia tai melkein samanlaisia ruokia voisi saada melkein missä tahansa. On kuitenkin muutamia erikoisuuksia, jotka ovat Suomelle tyypillisiä. Turistioppaissa mainitaan suomalaisina erikoisuuksina tavallisesti ainakin kalakukko ja karjalanpiirakat. Kalakukkoja tehdään Savossa ja karjalanpiirakoita Karjalassa. Molemmat ovat siis itäsuomalaisia ruokia. Saunan jälkeen juodaan olutta (eli kaljaa) ja syödään saunamakkaraa.

Minulta pyydetään usein suomalaisten ruokien reseptejä. Valitettavasti minun täytyy sanoa, että en osaa tehdä ruokaa. Ainoa ruoka, jonka osaan tehdä, on letut. Ne onnistuvat melkein aina. Voin antaa teille oman letturseptini.

Näitä aineita tarvitaan: maitoa, jauhoja, kananmunia, sokeria ja suolaa. Letut tehdään näin: Otetaan maitoa ja kaadetaan suureen astiaan. Sitten otetaan kananmunat ja rikotaan ne maitoon. Sitten sotketaan maito ja munat ja sitten kaadetaan vähitellen jauhoja maitoon samalla kun jatketaan sekoittamista. Lopuksi lisätään vähän sokeria ja suolaa. Sitten otetaan paistinpannu ja siihen pannaan vähän voita. Letut paistetaan voissa, ja ne syödään lämpiminä. Hyvää ruokahalua!

Joku sanoo tietysti nyt, että lettuja ei tehdä näin vaan jollakin toisella tavalla. Luulen, että tämä ruokalaji tunnetaan melkein kaikkialla. Ehkä letut eivät ole aivan samanlaisia kaikkialla maailmassa, mutta periaate on kuitenkin sama.

2.

Muualla Euroopassa ja varsinkin Pohjoismaissa suomalainen musiikki ja arkkitehtuuri tunnetaan suhteellisen hyvin, mutta Suomen kirjallisuudesta ei tiedetä kovinkaan paljoa. Syy on tietenkin se, että suomalaista kirjallisuutta käännetään muille kielille melko vähän. Mistähän tämä johtuu? Mitähän me voisimme tehdä? Pitäisiköhän meidän opettaa enemmän suomea?

3.

Passiivin preesensiä käytetään usein myös monikon 1. persoonan imperatiivina. *Mennään ulos!* merkitsee, että minä haluan, että me menemme ulos. – Seuraava teksti on tavallista puhekieltä.

- Pannaan tuo televisio kiinni. Ei viitsitä katsoa sitä nyt. Tehdään jotakin muuta. Mennään vaikka kävelemään.
- Mennään käymään Juhanin luona. Soitetaan ja kysytään onko hän kotona. Kysytään, sopiiko hänelle, että me tulemme.
- Joo. Tehdään niin.

4.

Puhekielessä passiivia käytetään usein myös aktiivin monikon 1. persoonan asemesta. Puhekielessä sanotaan esim. *me mennään* eikä *me menemme.* Seuraavakin teksti on aivan tavallista kieltä:

- Äiti, saadaanko me mennä ulos? Me ollaan ulkona vain ihan vähän aikaa. Me tullaan sisälle ihan pian.
- Te ette ole vielä tehneet kotitehtäviänne ja kello on kohta seitsemän.
- Me tehdään ne sitten kun me tullaan takaisin. Me ehditään tehdä ne illalla. Me ei haluta olla sisällä nyt.

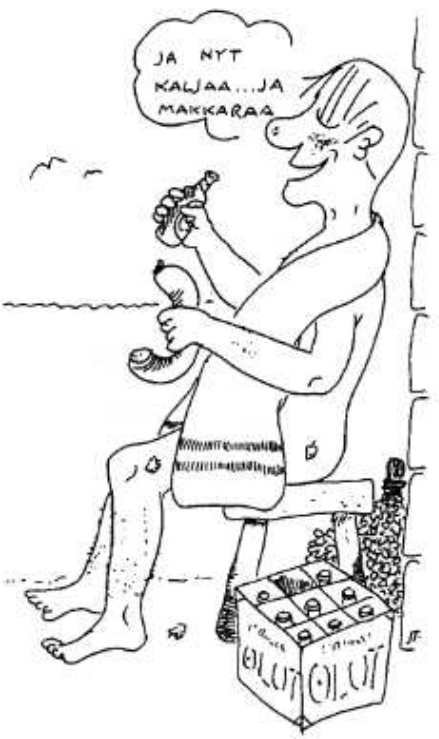

Huomatkaa:

- Passiivilauseen objekti:

  Suomalainen arkkitehtuuri tunnetaan kaikkialla maailmassa.
  Suomalaista kirjallisuutta ei tunneta.

  Sinut tunnetaan hyvin.
  Minua ei tunneta.

  Suomalaiset huonekalut tunnetaan hyvin.
  Suomalaisia kirjailijoita ei tunneta.

  Passiivilauseessa akkusatiiviobjekti on siis nominatiivissa (huom. kuitenkin *minut, sinut* jne.).

- Tämä asia *selitetään* näin.
  Tämän asian *voi selittää* näin.

  Kun käytetään passiivia, puhutaan asioista, jotka tapahtuvat todella. Yks. 3. persoona ei ilmaise, että asiat tapahtuvat todella, se ilmaisee vain mahdollisuuden. Sitä käytetään yleisesti *voida*-verbistä ja lauseissa, joissa on *jos* tai *kun*.
  Huomatkaa ero:

  Islannissa voi opiskella suomea.
  Islannissa opiskellaan suomea.

  Jos syö arsenikkia, kuolee.
  Lääkkeitä syödään liian paljon.

  Tämän filmin katsoo (= voi katsoa) mielellään toisenkin kerran.
  Televisiota katsotaan liian paljon.

  Saako täällä polttaa?
  Voiko tämän vaihtaa?

- Hyvin paljon ≠ ei kovinkaan paljoa (tai paljon)
  Hyvin suuri ≠ ei kovinkaan suuri

- Genetiivi: *suhteellisen hyvin, erikoisen hauska* jne.

- *vieläkin = edelleenkin*

Harjoitukset

A Pane passiiviin.

1. Tämä asia _____ helposti.
   unohtaa
2. Missä täällä _____ rahaa?
   vaihtaa
3. Mitä talvella _____?
   harrastaa
4. Suomessa _____ paljon englantia.
   lukea
5. Seinät _____ vihreiksi.
   maalata
6. Kuinka sinun nimesi _____?
   kirjoittaa
7. Kuinka tähän kysymykseen _____?
   vastata
8. Minulta _____ usein vaikeita asioita.
   kysyä
9. _____ ko sanoa näin?
   voida
10. Koulussa _____ kirjat ilmaiseksi.
    antaa
11. Sibelius _____ hyvin Ruotsissa.
    tuntea
12. Milloin nuo astiat _____?
    tiskata

B Vastaa kysymyksiin. *Mitä tehdään*

1. kylpyhuoneessa? _____
2. kadulla? _____
3. metsässä? _____
4. meressä? _____

5. ravintolassa? _____
6. kirjastossa? _____
7. koulussa? _____
8. keittiössä? _____
9. kaupassa? _____
10. pankissa? _____
11. oopperassa? _____
12. bussissa? _____

C Sano negatiivisesti (huomaa objekti).

1. Ikkunat suljetaan. _____
2. Ovet avataan. _____
3. Suomi tunnetaan hyvin. _____
4. Suomessa syödään kalaa. _____
5. Meitä häiritään usein. _____
6. Sinut unohdetaan aina. _____
7. Nämä asiat muistetaan hyvin. _____
8. Nuo autot korjataan huomenna. _____
9. Tuo ovi jätetään auki. _____
10. Radiota kuunnellaan paljon. _____

D Muuta puhekielelle.

Kun me _____ kotona, me usein vain
olemme

_____ ja _____ tv:tä.
istumme katsomme

Me _____ juuri mitään muuta. Joskus
emme tee

me _____ elokuvissa, mutta harvoin
käymme

Me _____ lähteä minnekään. Kun me
emme viitsi

_____ työstä kotiin, me _____
tulemme olemme

niin väsyneitä, että me _____ tehdä
emme jaksa

mitään. Me _____ mitään.
emme harrasta

5 Viides kappale

Passiivin eli impersonaalin imperfekti

Jos passiivin preesensissä on -taan/-tään, passiivin imperfektissä tunnuksena on -tti-, jonka jälkeen tulee vokaalinpidennys + -n: -ttiin. Kielteisessä muodossa tunnuksena on -ttu/-tty. Verbityypeissä 2 ja 3 on vain yksi -t: -tiin, -tu/-ty. (Vrt. preensensiä; kpl 4.)

(nukkua	nukun	nukutaan)	nukuttiin	ei nukuttu
(kertoa	kerron	kerrotaan)	kerrottiin	ei kerrottu
(lukea	luen	luetaan)	luettiin	ei luettu
(antaa	annan	annetaan)	annettiin	ei annettu
(tietää	tiedän	tiedetään)	tiedettiin	ei tiedetty
(pudota	putoan	pudotaan)	pudottiin	ei pudottu
(tavata	tapaan	tavataan)	tavattiin	ei tavattu
(valita	valitsen	valitaan)	valittiin	ei valittu
(syödä	syön	syödään)	syötiin	ei syöty
(tehdä	teen	tehdään)	tehtiin	ei tehty
(olla	olen	ollaan)	oltiin	ei oltu
(mennä	menen	mennään)	mentiin	ei menty
(pestä	pesen	pestään)	pestiin	ei pesty

1.

- Mitä sinä tiedät Suomen historiasta?
- Hyvin vähän. Tuskin mitään.
- Tiedätkö esimerkiksi, milloin ensimmäiset suomalaiset tulivat Suomeen ja mistä?
- Ennen ajateltiin, että suomalaiset tulivat Suomeen joskus parituhatta vuotta sitten Suomenlahden eteläpuolelta, mutta tuota teoriaa ei enää pidetä oikeana. Nykyisin ollaan sitä mieltä, että Suomessa on asunut suomalaisia hyvin kauan, ehkä noin viisituhatta vuotta. Suomi on suomalais-ugrilainen kieli, ja se on sukua muun muassa virolle, saamelle ja unkarille. Suomalais-ugrilaisten kansojen alkukoti on ollut luultavasti jossakin Keski-Venäjällä.
- Se on totta. Hyvä! Sinähän tiedät paljon! Tuota vanhaa teoriaa opetettiin kauan kouluissa. Mistä kirjasta sinä olet lukenut suomalais-ugrilaisista kansoista ja kielistä?

- Niistä kerrottiin eräässä radio-ohjelmassa pari päivää sitten.
- No tiedätkö sitten esimerkiksi, milloin kristinusko tuotiin Suomeen?
- Se tapahtui tuhatsataluvulla. Suomesta tuli silloin Ruotsin osa. Suomen ensimmäinen pääkaupunki oli Turku. Turun tuomiokirkko rakennettiin joskus 1200-luvulla. Turkuun perustettiin yliopisto vuonna 1640.
- Milloin Helsinki perustettiin?
- Tuhatviisisataaluvulla.
- Aivan oikein. Milloin Suomi liitettiin Venäjään?
- Vuonna 1809.
- Entä milloin Suomi tuli itsenäiseksi?
- Se tapahtui tällä vuosisadalla, vuonna 1917.
- Minä kysyn vielä yhden kysymyksen. Milloin painettiin ensimmäinen suomenkielinen kirja?
- Luulisin, että se tapahtui joskus 1500-luvulla.
- Kyllä. Ensimmäinen suomenkielinen kirja on Mikael Agricolan aapinen. Se painettiin 1540-luvun alussa. Tarkkaa vuosilukua ei tiedetä, koska sen nimilehti on hävinnyt. Uusi testamentti käännettiin suomeksi samaan aikaan.

2.

- Miksi et ollut Katin syntymäpäivillä eilen?
- En tietenkään ollut, koska minua ei kutsuttu. Minulle ei puhuttu koko asiasta yhtään mitään. Nyt sitten jälkeenpäin kaikki kertovat, kuinka hauskaa siellä oli, ja ihmettelevät, miksi minä en ollut mukana.
- Ehkä Kati vain unohti mainita sinulle juhlista.
- Ehkä hän teki sen tahallaan.
- En usko, että hän tahallaan jätti sinut kutsumatta. Tässä on varmasti tapahtunut jokin väärinkäsitys.
- Olisikohan hän jostakin syystä loukkaantunut? Ehkä hän on jostakin syystä vihainen minulle tai suuttunut minuun. Mutta mistä syystä, sitä en käsitä. Tämä on ihan hullua. Olen todella hämmästynyt. Olen ehkä tehnyt jotakin sellaista, mitä minun ei olisi pitänyt tehdä tai sanonut jotakin, mitä minun ei olisi pitänyt sanoa. Mutta toisaalta hänellä on kyllä tapana sanoa suoraan, mitä hän ajattelee.
- Mutta etkö sinä tosiaankaan tiennyt näistä kutsuista? Niistähän puhuttiin jo kauan etukäteen.
- Ei minulle sanottu mitään. Kukaan ei puhunut minulle sanaakaan siitä, että Katilla on tarkoitus järjestää juhlat syntymäpäivänään.
- Minusta tuntuu, että näistä juhlista puhuttiin sinullekin. Minä ainakin luulin, että sinne kutsuttiin kaikki. Ei minuakaan erikseen kutsuttu, minä vain menin ilman muuta. Etköhän sinä vain ole unohtanut.
- Minulla on tavallisesti hyvä muisti.
- Voisithan sinä kysyä häneltä itseltään suoraan, miksi sinua ei kutsuttu.
- Kai se on parasta. – Oliko siellä paljon muita meidän osastoltamme?
- Teidän osastoltanne ei ollut juuri ketään.

Huomatkaa:

- *Puolella:*
  Puolella – puolelta – puolelle
  Etelä-, länsi-, pohjois-, itä/puolella
  Yläpuolella ≠ alapuolella
  Sisäpuolella ≠ ulkopuolella
  Vasemmalla puolella ≠ oikealla puolella

- *Jättää + -matta/-mättä:*
  Jätimme mainitsematta erään asian. = Emme maininneet erästä asiaa.
  Janne jätti kertomatta, että . . . = Janne ei kertonut, että . . .

- *Melkein – ei juuri:*

  Sanaa *melkein* käytetään vain positiivisissa lauseissa.
  »Ei melkein» = *ei juuri* tai *tuskin.*

  Melkein kaikki tietävät tämän. ≠ Ei juuri kukaan tiedä tätä. = Juuri kukaan ei tiedä tätä. = Tuskin kukaan tietää tätä.
  Minä tiedän melkein kaikki. ≠ Minä en tiedä juuri mitään. = Minä tiedän tuskin mitään.

  Lause, jossa on *tuskin*, on puoliksi negatiivinen.
  Siitä syystä siinä objekti on partitiivissa: Hän tuskin muistaa minua.

- *Luku:*

  Tuhatsataluku = aika vuodesta 1100 vuoteen 1200
  1950-luku = aika vuodesta 1950 vuoteen 1960
  1100-luvulla, 1950-luvulla

  Vuosisata: tällä vuosisadalla, viime vuosisadalla
  Vuosikymmen: tällä vuosikymmenellä, viime vuosikymmenellä

Harjoitukset

A Pane passiiviin.

1. Onko totta, että Amerikka _____ vuonna
löytää
1493?

2. Kun huoneen seinät _____, siitä
maalata
tuli oikein kaunis.

3. Kaikki ikkunat _____, koska huoneessa oli kylmä.
sulkea

4. Radio _____ auki, kun uutiset alkoivat.
panna

5. Televisio _____ radioliikkeeseen, kun
viedä
se meni rikki.

6. Ensin _____ uutiset ja sen jälkeen
kuunnella
_____ televisiosta vanha filmi.
katsoa

7. Kun minä olin lapsi, maalla _____
käydä
saunassa kaksi kertaa viikossa.

8. _____ ottaa kamerat mukaan.
päättää

9. Lotossa _____ joskus paljon rahaa.
voittaa

10. _____ että asiasta ei puhuta
sopia
kenellekään.

11. Työstä _____ kotiin kello neljä.
päästä

12. Koko Raamattu _____ suomeksi vuonna
kääntää
1642.

B Vastaa kysymyksiin. *Mitä tehtiin*

1. kylpyhuoneessa? _____
2. kadulla? _____
3. metsässä? _____
4. meressä? _____
5. ravintolassa? _____
6. kirjastossa? _____
7. koulussa? _____
8. keittiössä? _____
9. kaupassa? _____
10. pankissa? _____
11. oopperassa? _____
12. bussissa? _____

C Sano negatiivisesti. (Huomaa objekti.)

1. Minulle kerrottiin iloinen uutinen. _____

   _____

2. Vuokra muistettiin maksaa ajoissa. _____

   _____

3. Tallinnaan lennettiin puolessa tunnissa. _____

   _____

4. Sunnuntaina käytiin kirkossa. _____

   _____

5. Tavallisesti tarkoitettiin sitä, mitä sanottiin. _____

   _____

6. Lompakkoa etsittiin kauan. _____

   _____

7. Se löydettiin heti. _____

   _____

8. Jyrkiltä lainattiin rahaa. _____

_____

9. Kotitehtävät luvattiin tehdä hyvin. _____

_____

10. Nämä kirjat ehdittiin lukea. _____

_____

11. Lasiin kaadettiin maitoa. _____

_____

12. Kirje lähetettiin eilen. _____

_____

D Muuta puhekielelle. (Huomaa objekti.)

Me _____ eilen lettuja. Ensin me _____
teimme

_____ maitoa ja _____
otimme kaadoimme

sen suureen astiaan. Sitten me _____
rikoimme

kananmunat maitoon. Sitten me _____
sotkimme

maidon ja munat ja _____ vähitellen
panimme

jauhoja maitoon samalla kun me _____
jatkoimme

sekoittamista. Lopuksi me _____
lisäsimme

vähän sokeria ja suolaa. Sitten me _____
paistoimme

letut voissa ja _____ ne lämpiminä.
söimme

6 Kuudes kappale

Passiivin eli impersonaalin perfekti ja pluskvamperfekti

Passiivin perfektissä ja pluskvamperfektissä käytetään samaa -ttu/-tty (-tu/-ty) -muotoa kuin passiivin negatiivisessa imperfektissä:

puhua	on puhuttu	Tästä asiasta on puhuttu paljon.
	ei ole puhuttu	Tästä ei ole puhuttu paljoa.
	oli puhuttu	Tästä oli puhuttu jo kerran.
	ei ollut puhuttu	Tästä ei ollut puhuttu vielä.
kysyä	on kysytty	Tätä asiaa on kysytty tentissä.
	ei ole kysytty	Tätä asiaa ei ole kysytty.
	oli kysytty	Tätä asiaa oli kysytty tentissä.
	ei ollut kysytty	Tätä asiaa ei ollut kysytty.

Vrt. kappaleita 4 ja 5.

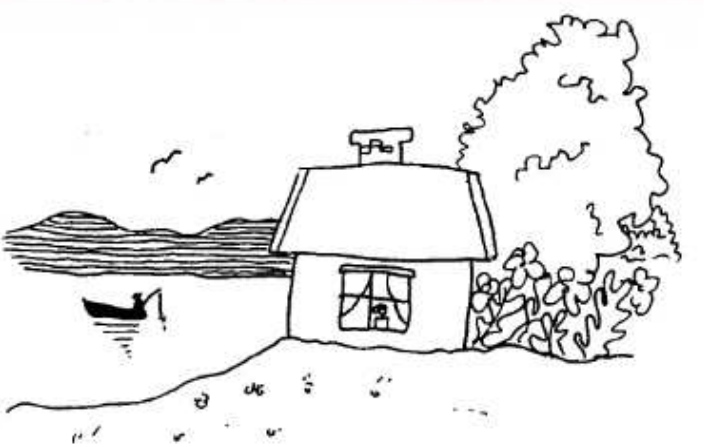

1.

- Menin viime sunnuntaina käymään kesämökillä ensimmäisen kerran talven jälkeen ja huomasin kauhukseni, että siellä oli käyty.
- Oliko sieltä varastettu mitään?
- Ei. Se on ihan pieni saunamökki, eikä siellä ole mitään varastamista.
- Kukahan siellä oli käynyt?
- Ei aavistustakaan.
- Kuinka sinne voi päästä sisään? Oliko ovi tai ikkuna rikottu?

- Sinne on ollut helppo päästä, koska en ollut pannut ovea lukkoon. Avain oli ovessa.
- No niin, tietenkin. Oma vikasi!
- Enhän minä voinut kuvitella, että joku menisi sinne. Se on kaukana ja saaressa.
- Ai että sinä olet hyväuskoinen. – Mitä siellä oli tehty?
- Siellä oli tehty tuli uuniin ja sitten siellä oli keitetty kahvia. Sängyssä oli nukuttu.
- Eihän tuo onneksi mitään vaarallista ole.
- Ei olekaan. Mutta se merkitsee kuitenkin sitä, että minun täytyy tästä lähtien pitää ovi kiinni. Aikaisemmin siellä sai olla rauhassa tarvitsematta ajatella, että sinne voi tulla joku. Olen vähän huolissani.

2.

Ravintolassa:
- Meille on varattu täältä pöytä.
- Millähän nimellä se on tilattu?
- Jukka Kukkosen nimellä.
- Jaha. Se pöytä, joka on varattu Teille, on tuolla. Meillä on kyllä runsaasti tilaa, niin että jos haluatte mieluummin istua jossakin muualla, niin se käy kyllä. Sopiiko Teille tuo pöytä?
- Miksei. Ellei se ole liian lähellä orkesteria.
- Niin. Ehkä tuo nurkkapöytä sitten. Kuinka monta henkeä teitä on?
- Meitä on vain kolme.
- Jaha. Ehkä tuo pöytä sopii.

3.

(Puhekieltä)

Me päätettiin viime viikolla, että me käydään läpi kaikki Helsingin museot. Me aloitettiin Seurasaaren ulkomuseosta. Me oltiin käyty siellä monta kertaa, mutta me ei oltu koskaan käyty sisällä taloissa. Se oli oikein mielenkiintoista. Nyt me on ajateltu mennä Suomenlinnaan ensi pyhänä. Sitten me mennään Kansallismuseoon ja Kaupunginmuseoon ja sen jälkeen kaikkiin pieniin museoihin. Monissa museoissa me on käyty joskus kauan sitten, mutta on kiva käydä niissä nyt uudestaan. Saa nyt nähdä, kuinka monessa me sitten viitsitään käydä. Ehkä me kyllästytään nopeasti. Mutta katsotaan nyt. Toistaiseksi ainakin me ollaan hyvin innostuneita.

Huomatkaa:

- Puhekielessä:
  me ollaan t. on sanottu – me ei olla sanottu
  me oltiin t. oli sanottu – me ei oltu sanottu

- *Henkilö – henki:*
  Tärkeä henkilö. Henkilöauto.
  Kahden hengen huone. Hississä oli kuusi henkeä.

  Jos on lukusana, niin on (tavallisesti) *henki*.

- *Aloittaa ≠ lopettaa:* Minä aloitan tai lopetan työn.
  Alkaa ≠ loppua: Työ alkaa tai loppuu.
  Ruveta: Minä rupean tekemään työtä.

- *Kauhukseni:*
  Omistusliitteen edellä translatiivissa on **-kse-** (ei **-ksi** niin kuin tavallisesti).

- *Pyhä ≠ arki.* Puhekielessä *pyhä = sunnuntai.*

Harjoitukset

A Pane passiivin perfektiin ja pluskvamperfektiin.

1. Milloin tämä matkalippu _____ ?
   ostaa

2. _____ astiat jo _____ ?
   pestä

3. Kirje _____ toissapäivänä.
   lähettää

4. Milloin Joensuun yliopisto _____ ?
   perustaa

5. Milloin Helsingin oopperatalo _____ ?
   rakentaa

6. Miksi nuo seinät _____ vihreiksi?
   maalata

7. _____ kaikki kotitehtävät jo _____ ?
tehdä

8. _____, että täällä ei saa polttaa.
päättää

9. Aamiainen _____ jo.
syödä

10. Tämä asia _____ jo.
unohtaa

11. Matkavaluutta _____.
vaihtaa.

12. Levysoitin _____.
korjata.

B Pane kielteiseen perfektiin ja pluskvamperfektiin.
(Huomaa objekti.)

1. Minulle on kerrottu, että Ilkka on sairaana. _____

_____

2. Astiat on tiskattu jo. _____

_____

3. Ikkuna on pantu auki. _____

_____

4. Ovi on suljettu. _____

_____

5. Kotitehtävät on ehditty tehdä. _____

_____

6. Asia on unohdettu. _____

_____

7. Iltauutiset on kuunneltu. _____

_____

8. Tehtävä on jätetty tekemättä. _____

_____

C Muuta puhekielelle.

Me _____ usein siitä, että meidän
olemme puhuneet

pitäisi ruveta opiskelemaan vieraita kieliä. Me _____

_____ mennä johonkin iltakouluun.
olemme aikoneet

Mutta me _____ vielä, mitä
emme ole päättäneet

kieltä me _____ opiskelemaan.
rupeamme

Me _____ ranskaa tai italiaa.
olemme ajatelleet

Me _____ pari kirjaakin. Me
olemme ostaneet

_____ iltakoulussa aikaisem-
olemme olleet

minkin, ja me _____ kursseista.
olemme tykänneet

7

Seitsemäs kappale

Passiivin konditionaali

Passiivin konditionaalissa on tunnuksena -tta-/-ttä- tai (verbityypeissä 2 ja 3) -ta-/-tä-. Sen jälkeen tulee konditionaalin tunnus -isi-. Myönteisessä muodossa on lisäksi vielä vokaalinpidennys + -n. Esimerkkejä:

puhua	puhuttaisiin	Jos puhuttaisiin suomea, niin . . .
	ei puhuttaisi	Jos ei puhuttaisi suomea, niin . . .
lukea	luettaisiin	Jos luettaisiin enemmän, niin . . .
	ei luettaisi	Jos ei luettaisi niin paljon, niin . . .
osata	osattaisiin	Jos osattaisiin suomea, niin ...
	ei osattaisi	Jos ei osattaisi suomea, niin . . .
valita	valittaisiin	Jos valittaisiin tämä tie, niin . . .
	ei valittaisi	Jos ei valittaisi tätä tietä, niin . . .
olla	oltaisiin	Jos oltaisiin ahkeria, niin . . .
	ei oltaisi	Jos ei oltaisi laiskoja, niin . . .
myydä	myytäisiin	Jos tämä mökki myytäisiin, niin . . .
	ei myytäisi	Jos tätä mökkiä ei myytäisi, niin . . .

Pohjoismaissa selviää melko hyvin kaikkialla, jos osaa ruotsia, norjaa tai tanskaa – paitsi Suomessa ja Islannissa. Islantikin on melko helppo kieli muille skandinaaveille, ja monet islantilaiset ymmärtävät tanskaa, norjaa tai ruotsia. Mutta suomi on erilainen kuin muut Pohjoismaiden kielet. Ja koska se on niin erilainen, sitä on vaikea oppia. Niin ainakin sanotaan.

Monet skandinaavit ihmettelevät, miksi Suomessa ei puhuta enemmän ruotsia. Valitetaan myös sitä, että Suomessa ei osata yhtä hyvin englantia kuin muissa Pohjoismaissa. Eikö Suomessa opeteta tarpeeksi vieraita kieliä kouluissa vai mikä on vikana? Eikö olisi käytännöllistä, jos kaikki suomalaiset oppisivat ruotsia koulussa niin hyvin, että ei tarvittaisi tulkkeja pohjoismaisissa kokouksissa? Suomalaisille annetaan hyviä neuvoja: jos ruotsia tai englantia opetettaisiin jo lapsille, niin he oppisivat sen nopeasti. Lapsethan, niin kuin hyvin tiedetään, oppivat vieraita kieliä nopeasti, kun taas aikuisilla on vaikeuksia.

Jotkut sanovat, että televisiota ja radiota voitaisiin käyttää enemmän hyväksi opetuksessa, ja jotkut ovat sitä mieltä, että jos kouluissa ei opetettaisi niin monia kieliä samanaikaisesti, saataisiin hyviä tuloksia. Sen sijaan että opetetaan kahta tai kolmea vierasta kieltä yhtä aikaa, olisi kenties syytä keskittyä yhteen kieleen kerrallaan.

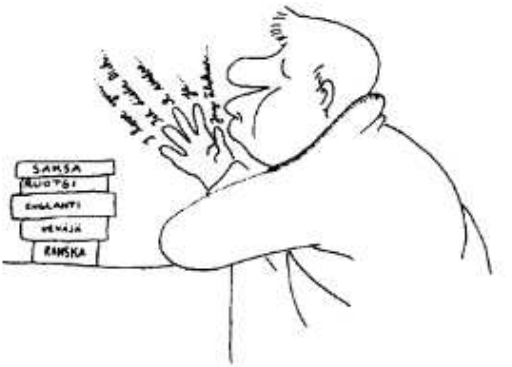

Meistä suomalaisista on itsestään selvää, että vieraita kieliä ei voi oppia nopeasti, koska meidän oma kielemme on niin erilainen kuin muut Euroopan kielet. Esimerkiksi tanskalaisille tai hollantilaisille Euroopan suuret sivistyskielet eivät ole yhtä vaikeita, koska heidän äidinkielensä ja Euroopan muut tärkeät kielet kuuluvat samaan kieliryhmään eli siis toisin sanoen ovat sukulaiskieliä. Saksan kieli ei ole heille kovin vaikea eikä englantikaan. Näissä kielissä on hyvin paljon samaa kuin skandinaavisissa kielissä: niiden rakenne on suurin piirtein samanlainen ja sanat ovat hyvin samanlaisia niin että koululaisten on suhteellisen helppo oppia näitä kieliä. Suomalaiset koululaiset sen sijaan joutuvat tekemään hyvin paljon työtä, kun he opiskelevat esimerkiksi juuri englantia ja saksaa. He joutuvat opettelemaan sanoja, jotka ovat heille täysin vieraita, ja rakenteita, jotka ovat heistä hyvin kummallisia. Vieraat kielet vievät suomalaisilta koululaisilta paljon enemmän aikaa ja energiaa kuin esim. ruotsalaisilta koululaisilta. Sitä paitsi täytyy vielä ottaa huomioon se, että Suomen kouluissa opiskellaan tavallisten Euroopan sivistyskielten lisäksi myös ruotsia. Se on tavallaan ylimääräinen vieras kieli, vaikka se onkin ns. toinen kotimainen kieli.

Te, jotka opiskelette suomea vieraana kielenä, ymmärrätte varmaankin, millaisia vaikeuksia suomalaisilla koululaisilla on, kun he yrittävät opetella puhumaan ja lukemaan ja kirjoittamaan englantia tai ruotsia. Teidän on helppo ymmärtää se, että sanojen oppiminen vaatii enemmän aikaa, koska ne ovat niin erilaisia. Ruotsi ja englanti ovat suomalaisille yhtä vaikeita kieliä kuin englantilaisille tai ruotsalaisille suomi. Kaikki on suhteellista.

Joskus on hauska leikkiä sillä ajatuksella, että suomi olisi maailmankieli ja sitä puhuttaisiin kaikkialla maailmassa yhtä paljon kuin tällä hetkellä puhutaan englantia. Olisi mukava, jos voisi mennä johonkin vieraaseen maahan, jossa puhuttaisiin suomea yleisesti. Olisi mukava, jos kaikkialla osattaisiin sanoa ainakin »hyvää päivää» ja »tervetuloa» ja »mitä kuuluu» suomeksi.

Huomatkaa:

- *Moni:*

  Sana *moni* voi olla sekä yksikössä että monikossa:
  moni mon/ta mone/n moni/a.

  Moni (ihminen) ei tiedä, että... =
  Monet (ihmiset) eivät tiedä, että...

  Olen tavannut monta amerikkalaista. =
  Olen tavannut monia amerikkalaisia.

  Olen puhunut tästä monelle (ihmiselle). =
  Olen puhunut tästä monille (ihmisille).

  Olen puhunut tästä monen (ihmisen) kanssa. =
  Olen puhunut tästä monien (ihmisten) kanssa.

  Olen käynyt monessa maassa. =
  Olen käynyt monissa maissa.

- *Joutua ≠ päästä:*

  Hän pääsi taivaaseen. (Hän halusi.)
  Hän joutui helvettiin. (Hän ei halunnut.)

  Päästä + -maan/-mään:

  Matti pääsi yliopistoon opiskelemaan kirjallisuutta.
  En päässyt tulemaan. (Halusin tulla, mutta en voinut.)

  Joutua + -maan/-mään;

  Pekka joutui palaamaan kotiin. (Hänen täytyi palata, vaikka hän ei halunnut.)
  Jouduin maalaamaan seinät uudestaan. (Minun täytyi maalata seinät uudestaan, vaikka en halunnut.)

- Rakenteessa *-n on helppo* akkusatiiviobjekti on nominatiivissa:
  Teidän on helppo ymmärtää tämä asia.
  Mutta: *Minun on vaikea ymmärtää tätä asiaa.*
  Vaikea on puoliksi negatiivinen ja siitä syystä objekti on partitiivissa.

Harjoitukset

A Täydennä (passiivi, konditionaali).

1. Olisi mukavaa, jos kaikkialla _____ (ymmärtää) suomea.
2. Jos _____ (lukea) enemmän, _____ (tietää) enemmän.
3. Jos _____ (harrastaa) vieraita kieliä enemmän, niitä _____ (osata) paremmin.
4. Jos _____ (lähteä) ajoissa, _____ (olla) ajoissa perillä.
5. Jos ei _____ (tehdä) kotitehtäviä, ei myöskään _____ (oppia).
6. Jos ei _____ (etsiä), ei _____ (löytää).

B Muuta seuraavat *kun*-lauseet *jos*- ja konditionaalilauseiksi.

1. Kun matkustetaan lentokoneella, tullaan nopeasti perille. _____

   _____

   _____

2. Kun muutetaan maalle, voidaan olla paljon ulkona. _____

   _____

   _____

3. Kun verrataan hintoja, ostetaan viisaasti. _____

_____

_____

4. Kun syödään oikein, ei olla sairaita. _____

_____

_____

5. Kun ajatellaan ensin ja puhutaan sitten, ei sanota niin paljon tyhmiä asioita. _____

_____

_____

6. Kun kuunnellaan, mitä toiset sanovat, opitaan paljon. _____

_____

_____

7. Kun kaikkialla ei myydä tupakkaa, ei polteta niin paljon. _____

_____

_____

8 Kahdeksas kappale

1. partisiippi (= partisiipin preesens)

Verbistä voidaan tehdä adjektiivi tunnuksella -va/-vä.
Tätä »verbiadjektiivia» kutsutaan 1. partisiipiksi.

Tunnus -va/-vä tulee vartaloon, joka saadaan verbin preesensistä. Vartalossa on konsonantin vahva aste. Käytännöllinen neuvo: tee partisiippi mon. 3. persoonasta.

Esim. puhu/a puhu/vat – puhuva, luke/a luke/vat – lukeva, men/nä mene/vät – menevä, seura/ta seuraa/vat – seuraava, häiri/tä häiritse/vät – häiritsevä, juos/ta juokse/vat – juokseva, näh/dä näke/vät – näkevä, teh/dä teke/vät – tekevä.

Tässä kuvassa on *puhuva papukaija* (= papukaija, joka puhuu).

Tässä kuvassa on *lentävä lautanen* (= lautanen, joka lentää).

Tässä kuvassa on *viulua soittava tyttö* (= tyttö, joka soittaa viulua).

Tässä kuvassa on eräs *Suomessa asuva ulkomaalainen opiskelija* (= eräs ulkomaalainen opiskelija, joka asuu Suomessa).

Puhuvat papukaijat osaavat yleensä sanoa vain pari sanaa.
Uskotko sinä *lentäviin lautasiin?*
Tunnetko tuon *viulua soittavan tytön?*
Suomessa asuville ulkomaalaisille opiskelijoille opetetaan suomea.

Huomatkaa:

- Viulua soittava tyttö.
  Ruotsia puhuva poika.
  Salapoliisiromaania lukeva opiskelija.

  Partisiipin kanssa voi siis olla objekti. Tämä objekti on hyvin usein partitiivissa.

- Kaikki partisiipin määritteet ovat partisiipin edellä: *Suomessa asuva, viulua soittava* jne. Puhekielessä partisiipin edellä ei tavallisesti ole paljon määritteitä, mutta kirjakielessä, varsinkin teoreettisissa teksteissä, voi joskus olla paljonkin määritteitä ja määritteiden määritteitä. Esim.: *Suomen eri yliopistoissa stipendiaatteina suomea ja sen sukukieliä opiskelevat ulkomaalaiset opiskelijat ovat kotoisin monista eri maista.*

- Partisiipin asemesta voit tavallisesti käyttää sivulausetta.
  Esim. *viulua soittava tyttö = tyttö, joka soittaa viulua.*
  On kuitenkin erittäin tärkeää osata analysoida nämä rakenteet, kun ne ovat tekstissä.

- Monista partisiipeista on tullut tavallisia adjektiiveja:
  loistava (< loistaa), taitava (< taitaa = osata),
  viehättävä (< viehättää).

Ulkomailla suomea opiskelevilla opiskelijoilla on usein ongelmana se, kuinka he voisivat oppia suomea käytännössä. Monet osaavat teoreettisesti kieltä hyvin, mutta he haluaisivat oppia puhumaankin sitä. Yliopistojen tai iltakoulujen kursseilla ei ehditä puhua suomea riittävästi. Sitä paitsi on niin, että kieltä oppii parhaiten siinä maassa, jossa sitä puhutaan. Jos oleskelee maassa jonkin aikaa, oppii kuuntelemaan kieltä, mikä on hyvin tärkeä asia. Tällöin oppii myös reagoimaan kieleen automaattisesti.

Suomen opetusministeriö järjestää vuosittain useita suomen kielen kursseja, jotka on tarkoitettu juuri tällaisille ulkomailla suomea opiskeleville opiskelijoille tai suomen kielen harrastajille, jotka haluavat saada mahdollisuuden tulla Suomeen parantamaan suomen kielen taitoaan ja oppimaan suomen kieltä käytännössä. Pohjoismaisille opiskelijoille on omia kursseja, mutta he voivat osallistua myös sellaisille kursseille, jotka on varsinaisesti tarkoitettu Pohjoismaiden ulkopuolelta tuleville opiskelijoille. Tällaisilla kielikursseilla opiskellaan tietenkin suomea ja tutustutaan Suomen kulttuurin eri puoliin.

Kurssit on yritetty tehdä mahdollisimman monipuolisiksi, niin että niillä voitaisiin tarjota jokaiselle jotakin. Eri maista tulevien opiskelijoiden suomen kielen taito vaihtelee tietenkin melko suuresti. Kurssien johtajien ja opettajien täytyy yrittää tehdä opetusryhmät mahdollisimman yhtenäisiksi, niin että samaan ryhmään kuuluvien opiskelijoiden tiedot ja taidot olisivat suunnilleen samat. Tähän on vaikea päästä, koska lähtökohdat ovat niin erilaiset.

Suomen kieltä voi opiskella kesällä esimerkiksi Helsingissä Helsingin kesäyliopistossa, mutta varsinaiset suomen kielen ja kulttuurin kesäkurssit, jotka opetusministeriö järjestää, pidetään yleensä muualla kuin Helsingissä siitä syystä, että monet ensimmäistä kertaa Suomeen saapuvat opiskelijat haluavat tutustua myös muuhun Suomeen kuin Helsinkiin. Sitä paitsi Suomessa on monia viehättäviä pieniä kaupunkeja, jotka mielellään auttavat tällaisten kurssien järjestämisessä.

Useina vuosina peräkkäin kursseja on järjestetty Itä-Suomessa sijaitsevissa kaupungeissa Kuopiossa ja Lappeenrannassa. Myös Jyväskylässä, Tampereella, Turussa ja Rovaniemellä järjestetään säännöllisesti suomen kielen ja kulttuurin kesäkursseja. Kurssien ohjelmassa pääasiana on tietenkin suomen kielen opetus – kurssithan ovat nimenomaan suomen kielen kursseja. Kieltä opetetaan päivittäin ainakin neljä tuntia. Lisäksi järjestetään muuta ohjelmaa: luentoja kulttuurin eri puolista, lauluiltoja, bussiretkiä ym.

Luennot ovat iltaisin, retket lauantaisin ja sunnuntaisin. Kurssit kestävät tavallisesti kolme tai neljä viikkoa. Aika kuluu tällaisella kurssilla nopeasti. Jotkut ovat toivoneet, että kurssit kestäisivät kaksi kuukautta, mutta niin pitkiä kursseja ei ole mahdollista järjestää. Kolme tai neljä viikkoa on monille sopiva aika.

Suomen kielen kesäkursseista voi saada lisätietoja kirjoittamalla Suomen opetusministeriöön tai ottamalla yhteyttä Suomen lähetystöön.

Huomatkaa:

- *-isin: aamuisin* = säännöllisesti tai tavallisesti aamulla, joka aamu

Vastaavasti:	päivä – päivisin	arki – arkisin
	ilta – iltaisin	pyhä – pyhäisin
	yö – öisin	
	kesä – kesäisin	
	syksy – syksyisin	

talvi – talvisin
kevät – keväisin
maanantai – maanantaisin
jne.

- *Mahdollisimman paljon* = niin paljon kuin mahdollista
  Mahdollisimman monipuolinen = niin monipuolinen kuin mahdollista

- *Monipuolinen ≠ yksipuolinen*

- *-ttain/-ttäin:*
  päivittäin kuukausittain
  viikoittain vuosittain

- *Milloin?:*
  Tällöin = tässä tapauksessa; kun asia on näin
  Tuolloin = tuossa tapauksessa; kun asia on noin
  Silloin = siinä tapauksessa; kun asia on niin

- *Kutsua:*
  Mikael Agricolaa kutsutaan Suomen kirjallisuuden isäksi.
  Miksi tuota esinettä kutsutaan? = Miksi tuota esinettä sanotaan?

Harjoitukset

A Tee partisiippeja.

1. Lintu, joka laulaa, on _____
2. Lapsi, joka leikkii, on _____
3. Aika, joka sopii, on _____
4. Lumi, joka sulaa, on _____
5. Kissa, joka menee metsään, on _____
   _____
6. Koululainen, joka tulee elokuvista, on _____
   _____

7. Turisti, joka matkustaa yksin, on _____

_____

8. Juna, joka kulkee nopeasti, on _____

_____

9. Opiskelija, joka harrastaa musiikkia, on _____

_____

10. Tyttö, joka katselee televisiota, on _____

_____

11. Poika, joka tekee kotitehtäviä, on _____

_____

B Muuta seuraavat lauseet sellaisiksi, että niissä on partisiippi.

1. Tuolla on kaksi miestä, jotka puhuvat venäjää. _____

_____

2. Menen kielikurssille, joka alkaa kesäkuussa. _____

_____

3. Liput ovat tuolla miehellä, joka istuu edessä. _____

_____

4. Tässä kaupunginosassa on paljon ihmisiä, jotka ovat eläkkeellä. _____

_____

5. Nousemme junaan, joka menee Tampereelle. _____

_____

9 Yhdeksäs kappale

1. partisiippi passiivissa

partisiippi voi olla myös passiivissa. Passiivin tunnuksena on -tta-/-ttä- tai -ta-/-tä- (vrt. passiivin konditionaalia s. 48). Esim.

Diskoissa soitettava musiikki (= musiikki, jota soitetaan diskoissa) on hyvää.

Suomessa myytävät hedelmät (= hedelmät, joita myydään Suomessa) ovat usein ulkomaisia.

a. Tämä on *kirjaa lukeva tyttö.*
b. Tämä on *luettava kirja.*

a. Tämä on *laukkua kantava poika.*
b. Tämä on *kannettava laukku.*

a. Tämä on *hedelmiä myyvä nainen.*
b. Nämä ovat *myytävät hedelmät.*

a. Tämä on *astioita pesevä mies.*
b. Nämä ovat *pestävät astiat.*

Huomatkaa:

- Passiivin 1. partisiippia käytetään hyvin paljon rakenteessa genetiivi + *olla* + pass. 1. partisiippi. Merkitys on sama kuin genetiivi + *täytyä* + infinitiivi. Esim.

  Minun on mentävä. = Minun täytyy mennä.
  Pekan oli käytävä kaupassa. = Pekan täytyi käydä kaupassa.
  Teidän on muistettava tämä. = Teidän täytyy muistaa tämä.

- Passiivin 1. partisiipilla on usein muulloinkin lisämerkitys 'täytyy'. Esim.

Luettava kirja	=	kirja, jota luetaan, tai kirja, joka täytyy lukea
Maksettava lasku	=	lasku, joka maksetaan, tai lasku, joka täytyy maksaa
Pestävät astiat	=	astiat, joita pestään, tai astiat, jotka täytyy pestä
Muistettava asia	=	asia, joka muistetaan, tai asia, joka täytyy muistaa

- Tällä partisiipilla voi olla myös merkitys 'joka voidaan'.

  Avattava ikkuna voi siis olla:
  ikkuna, joka avataan
  ikkuna, joka täytyy avata, tai
  ikkuna, joka voidaan avata.
  On ymmärrettävää = voidaan ymmärtää.

- Sellaiset sanat kuin *luultavasti, toivottavasti* ja *valitettavasti* tulevat myös passiivin partisiipeista *(luulla, toivoa, valittaa).*

1.

– Kuule, olen pahoillani, mutta minä en valitettavasti pääsekään tulemaan teille. Minulla on niin kauhean paljon työtä. Tulisin hyvin mielelläni, mutta en todellakaan millään ehdi, vaikka haluaisinkin niin mielelläni. Minun on mentävä huomennakin töihin.
– Töihin! Huomennahan on lauantai. Oletko sinä töissä lauantaina? Mistä syystä?
– Olen. Minun on tehtävä ylitöitä. Minun on järjestettävä eräs ensi viikolla pidettävä kokous. Kaikki on vielä ihan sekaisin. Liisan piti järjestää tämä

kokous, mutta hän tuli sairaaksi, eikä hän voi järjestää tätä kokousta. Nyt minun sitten on tehtävä kaikki yksin.
- Niinkö? Mikä Liisalle tuli? Mikä häntä vaivaa?
- Hänellä on jo pitkän aikaa ollut hieman päänsärkyä, ja hän on jatkuvasti tuntenut itsensä väsyneeksi. Lääkäri ei ole löytänyt mitään syytä päänsärkyyn. Se johtuu kai vain stressistä. Liisalla on viime aikoina ollut niin paljon kaikenlaisia ylimääräisiä töitä ja henkilökohtaisia huolia, että on itse asiassa hyvin ymmärrettävää, että hän on väsynyt. Hänellä on nyt pari viikkoa sairaslomaa. Hän joutuu myös menemään sairaalaan joitakin tutkimuksia varten.
- Toivottavasti se nyt ei ole mitään vakavaa.
- En minä usko. Hänen täytyy vain levätä nyt. Mutta on tietysti hyvä, että lääkärit varmuuden vuoksi tekevät tarkat tutkimukset.
- Kuka tekee nyt sitten Liisan työt?
- Meillä on eräs tilapäinen toimistoapulainen, mutta hän ei tietenkään pysty huolehtimaan kaikesta. Näin keväisin on aina paljon erilaisia kokouksia ja konferensseja, ja Liisa on aina järjestänyt nämä kokoukset. Hän on huolehtinut kaikesta hyvissä ajoin etukäteen. Hän on tottunut järjestämään suuria kokouksia, ja muut ovat tottuneet siihen, että hän järjestää kaiken. Hän on tavallaan toiminut kokousemäntänä aina kun on ollut järjestettävä jokin kokous.
- Ja nyt sinä siis itse joudut huolehtimaan kaikesta. Luuletko, että sinä selviät yksin? Voisinko minä auttaa jotenkin? Tarvitsetko apua? Minulla ei ole huomenna mitään tekemistä, niin että jos sinulla on joitakin rutiinitöitä, niin kenties minä voisin auttaa.
- Kiitos, mutta minä luulen, että minä selviän. Minun on vain oltava töissä tänä iltana myöhään ja sitten tultava huomennakin töihin. Luulen tosiaankin, että en ehdi tulla kutsuihinne. Mutta tulen mielelläni joskus toiste. Niin kuin ymmärrät, minun on nyt ehdottomasti tehtävä töitä.
- Se on selvä. On vahinko, että et pääse tulemaan. Minä luulen, että sinusta olisi ollut kiva tutustua niihin ihmisiin, jotka me olemme kutsuneet huomenna. Tänne tulee muutamia täällä Helsingissä asuvia ulkomaalaisia opiskelijoita ja pari Tampereella opiskelevaa stipendiaattia.
- Minkämaalaisia he ovat?
- He ovat eri maista: pari virolaista ja yksi sveitsiläinen ja sitten kiinalaisia ja japanilaisia.
- Olisi tietysti ollut kiva tutustua heihin. Voi olla, että pääsen tulemaan vähän myöhemmin. En uskalla kuitenkaan luvata mitään. Mutta kuten sanottu, tulen jos vain voin.
- Olisi todella mukava, jos pääsisit tulemaan. Ymmärrän kyllä toisaalta tilanteesi oikein hyvin. Eihän sille mitään voi. Koeta pärjätä!
- Täytyy yrittää. Sano terveisiä vaimollesi. Pitäkää hauskaa!

Huomatkaa:

- *Millään:*
  En ehdi millään. = En ehdi, vaikka haluan ja yritän ehtiä.
  En muista millään. = En muista, vaikka haluan ja yritän muistaa.

- *Tunnen itseni sairaaksi.* = Tunnen, että olen sairas.
  Tunnen itseni vanhaksi. = Tunnen, että olen vanha.

- *Sille ei voi mitään.* – Sille asialle ei voi tehdä mitään.

- *Kaikki kaikkea kaiken -a:*

  Kaikki on lopussa.
  Kaikki (ihmiset) ovat ulkona.

  Pidän kaikesta.
  Pidän kaikista (ihmisistä).

  Osaan tehdä kaikkea mahdollista.
  Osaan tehdä kaikkia töitä.

  Rakastan kaikkea.
  Rakastan kaikkia (ihmisiä).

Harjoitukset

A Käytä passiivin partisiippeja.

1. Kokous, joka järjestetään Ahvenanmaalla, on _____

   _____

2. Kirja, joka käännetään suomeksi, on _____

   _____

3. Lahja, joka annetaan syntymäpäivänä, on _____

   _____

4. Paketti, joka lähetetään Lontooseen, on _____

   _____

B Sano toisella tavalla.

1. Minun täytyy siivota huomenna. _____

_____

2. Milloin sinun täytyy lähteä? _____

_____

3. Veljeni täytyy soittaa kotiin. _____

_____

4. Teidän täytyy antaa tuo paketti professori Salmiselle. _____

_____

5. Kaikki kotitehtävät täytyy tehdä. _____

_____

6. Hedelmät täytyy pestä ennen syömistä. _____

_____

7. Täytyykö meidän mennä pois? _____

_____

8. Täytyykö sinun käydä suihkussa? _____

_____

2. partisiippi (= partisiipin perfekti)

Perfektissä, pluskvamperfektissä ja kielteisessä imperfektissä esiintyvä muoto, jossa on tunnus -nut/-nyt (-nnut/-nnyt jne.), esiintyy myös adjektiivina. Sitä kutsutaan 2. partisiipiksi eli partisiipin perfektiksi.

Tässä kuvassa on *kaatunut puu* (= puu, joka on kaatunut).

Tässä kuvassa on *kuollut lintu* (= lintu, joka on kuollut).

Tässä kuvassa on *suudelman saanut mies* (= mies, joka on saanut suudelman).

Tässä kuvassa on *maahan pudonnut omena* (= omena, joka on pudonnut maahan).

Metsässä oli *kaksi kaatunutta puuta.*
Näin *kuolleen linnun.*
Joku pitää *suudelman saaneesta miehestä.*
Puutarhassa oli *paljon maahan pudonneita omenia.*

2. partisiippi passiivissa

Myös passiivin perfektissä, pluskvamperfektissä ja kielteisessä imperfektissä esiintyvää muotoa, jonka tunnus on -ttu/-tty (-tu/-ty), käytetään adjektiivina.

Pöydällä on *avattu kirje* (= kirje, joka on avattu).
Ostimme *käytetyn auton* (= auton, jota oli käytetty).
Kävimme *1200-luvulla rakennetussa kirkossa* (= kirkossa, joka on rakennettu 1200-luvulla).

Partiisipit

Aktiivi	Passiivi
	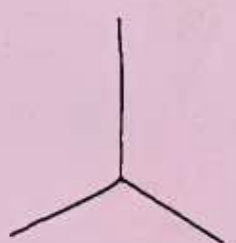
Tässä kuvassa on *seinää maalaava* mies.	Tässä kuvassa on *maalattava* seinä.
Tässä kuvassa on *seinän maalannut* mies.	Tässä kuvassa on *maalattu* seinä.
Tässä kuvassa on *laskua maksava* nainen.	Tässä kuvassa on *maksettava* lasku.

Tässä kuvassa on *laskun maksanut* nainen.

Tässä kuvassa on *maksettu* lasku.

Kaikki partisiipit ovat suhteellisen tavallisia sekä puhutussa että kirjoitetussa kielessä. Puhutun kielen rakenteet ovat melko lyhyitä ja yksinkertaisia, mutta kirjoitetussa kielessä voi esiintyä pitkiä ja raskaita rakenteita, joita voi olla vaikea lukea.

Hyvä neuvo: opettele lukemaan suomenkielistä tekstiä niin, että et lue sanasta sanaan, vaan katsot ensin koko lauseen. Tällöin voit paremmin nähdä ja ymmärtää pitkät ja hankalat rakenteet, jotka ovat sinulle outoja.

Tässä oppikirjassa emme harjoittele tällaisia rakenteita paljoa. Kun puhut tai kirjoitat itse, voit yleensä käyttää sivulausetta. Tässä vaiheessa riittää, että tiedätte, mistä on kysymys, kun tekstissä tulee jokin tällainen vaikea rakenne eteen. Kuten sanottu, puhekielessä rakenteet ovat melko helppoja.

1.

- Hei, mikä sinulla tuossa on?
- Missä?
- Tuossa. Vasemmassa hihassa.
- Ai tuoko? Tosiaankin. Se on jokin tahra. Onkohan se kahvia? Se näyttää ihan kahvitahralta. En ole huomannut sitä aikaisemmin.
- Jos se on kahvitahra, niin sitä on hyvin vaikea saada pois. Kuivunutta kahvitahraa ei saa millään pois.
- Se voi tietysti olla muutakin, melkein mitä vain. Tämä takki on niin vaalea, että tässä näkyy lika selvästi. Tätä on hyvin vaikea pitää puhtaana. Tämä on hyvin epäkäytännöllinen. Pitäisiköhän minun mennä vaihtamaan toinen takki?
- Anna olla. Tuo on niin pieni tahra, ettei sitä kukaan huomaa.
- Huomasithan sinäkin. Se näyttää niin rumalta. Minä menen kuitenkin vaihtamaan.

- Älä viitsi. Anna olla. Tuo on pikkujuttu. Sellaista sattuu. Kyllä tuo takki kelpaa. Sehän on muuten ihan siisti.
- Tämä on ihan kulunutkin.
- Eikä ole. Ja jos se on vähän kulunut, niin mitä se haittaa. Ei sinun kannata ruveta etsimään uutta takkia tuon takia. Sitä paitsi meillä on kiire. Joko sinä muuten löysit kadonneen lompakkosi?
- Jo. Arvaa, missä se oli?
- En minä jouda nyt arvaamaan. Meidän on lähdettävä. Tilataan taksi ja mennään.

2.

- Me olimme eilen Leenan äidin luona kylässä.
- Vai niin. Oliko hän laittanut ruokaa?
- Oli, niin kuin tavallisestikin.
- Hän laittaa aina erinomaista ruokaa. Mitä hän tarjosi teille?
- Me saimme täytettyjä paprikoita ja niiden kanssa uunissa paistettuja perunoita. Jälkiruoaksi saimme paistettuja omenoita.
- Kuulostaa hyvältä.
- Omenat maistuivat todella erinomaisilta. Sitten myöhemmin me saimme vielä kahvin kanssa vasta leivottuja juuri uunista otettuja pikkuleipiä.

3.

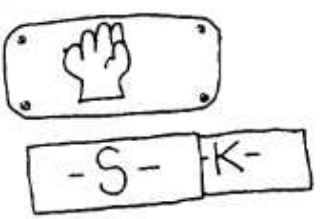

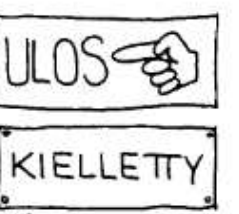

Tupakointi kielletty
Lapsilta kielletty
Pääsy kielletty
Suljettu
Varattu
Maalattu
Loppuunmyyty

Tupakointi sallittu
Lapsille sallittu

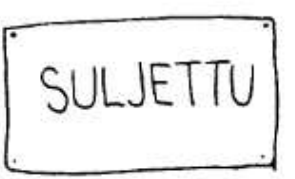

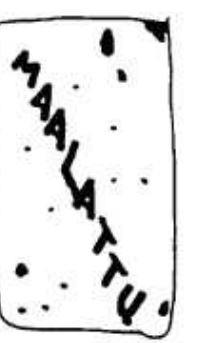

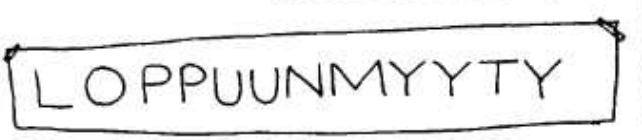

Huomatkaa:

- Näyttää / Maistua / Kuulostaa } + -lta/-ltä

- Hyvin voimakkaassa kiellossa on *enkä, etkä* jne.
  Sibelius on ikävä. – Eikä ole!
  Suomi on vaikea kieli. – Eikä ole!
  (Lapselle:) Sinun on syötävä kaikki ruoka! – Enkä syö!

- *Näkyä:*
  Lika näkyy selvästi. = Lika voidaan nähdä selvästi.
  Vasemmalla näkyy Kansallismuseo. = Vasemmalla voidaan nähdä Kansallismuseo.

- *Juttu:*
  Pikkujuttu = pieni asia. Puhekielessä *juttu* usein = *asia.*
  Se oli ikävä juttu, kiva juttu.

- Vasta { leivottu / pesty / syntynyt / tullut } = äsken, vähän aikaa sitten { leivottu / pesty / syntynyt / tullut }

- Gen. + *kannattaa:*
  Teidän kannattaa opiskella suomea.
  Kaikkien kannattaa muistaa tämä.

Harjoitukset

A Tee partisiippeja.

1. Lompakko, joka on kadonnut, on _____

_____

2. Kokous, joka on päättynyt, on _____

_____

3. Laiva, joka on lähtenyt Tallinnaan, on _____

_____

4. Lentokone, joka on laskeutunut Vantaalle, on _____

_____

5. Juna, joka on saapunut ensin, on _____

_____

6. Ikkuna, joka on mennyt rikki, on _____

_____

7. Taiteilija, joka on maalannut tämän taulun, on _____

_____

8. Opiskelija, joka on opiskellut suomea, on _____

_____

9. Kokous, joka on järjestetty Brysselissä, on _____

_____

10. Kirja, joka on käännetty suomeksi, on _____

_____

11. Lahja, joka on annettu syntymäpäivänä, on _____

_____

12. Kirje, joka on lähetetty Romaniaan, on _____

_____

B Muuta seuraavat lauseet sellaisiksi, että niissä on partisiippi.

1. Oliko siinä kirjeessä, joka tuli aamulla, mitään erikoista? _____

_____

2. Oletko nähnyt lompakkoani, joka on kadonnut? _____

_____

3. Puutarhassa oli paljon omenia, jotka olivat pudonneet maahan. _____

_____

4. Voisitko antaa kahvia vieraille, jotka saapuivat viimeksi. _____

_____

_____

5. Kerro tästä kaikille (ihmisille), jotka ovat kiinnostuneet asiasta. _____

_____

_____

C Muuta seuraavat lauseet sellaisiksi, että niissä on passiivin partisiippi.

1. Pane kahvikupit, jotka on pesty, tuolle hyllylle. _____

_____

2. Voimme juoda kahvia kupeista, jotka ostettiin eilen. _____

_____

3. Matti vaihtoi autonsa, joka oli käytetty, uuteen. _____

_____

4. En pidä laukuista, jotka on tehty muovista. _____

_____

5. Osaatteko jo sen kielioppiasian, joka opetettiin viime viikolla. _____

_____

11 Yhdestoista kappale

Lukuteksti

On maanantaiaamu ja minua nukuttaa taas. Se ei ole mitään uutta, eikä se ole ihmeellistä, kun ottaa huomioon sen, että menin nukkumaan eilen illalla vasta kello puoli yksi ja tänä aamuna nousin ihan tavalliseen aikaan ennen seitsemää. En siis taaskaan ehtinyt nukkua enempää kuin kuusi tuntia, ja se ei näköjään riitä minulle. Minun pitäisi saada nukkua vähintään kahdeksan tuntia. Tiedän sen hyvin, mutta kuitenkin tavallisina öinä nukun enintään seitsemän tuntia. En osaa mennä nukkumaan ajoissa. Ja niin minua sitten väsyttää enkä jaksa kerta kaikkiaan tehdä mitään. Minun pitäisi saada nukkua aamulla pitkään.

Olen aamu-uninen. Nautin lauantai- ja sunnuntaiaamuista, jolloin saa nukkua kaikessa rauhassa ilman että herätyskello soi liian aikaisin. Eilen aamulla nukuin kahteentoista. Olin pirteä ja hyvällä tuulella koko päivän. Illalla minua ei tietenkään nukuttanut, ja niin minä sitten tulin taas valvoneeksi myöhään. Ihan suotta. Olisi pitänyt vain mennä nukkumaan. Uni on yhtä tarpeellista ja tärkeää kuin ruoka.

Varsinkin maanantaiaamut ovat tylsiä. Minua nukuttaa ja minua suututtaa kaikki. Olen aina huonolla tuulella maanantaina. Minua harmittaa sekin, että kaikki työtoverini ovat pirteitä ja iloisia. Minä olen varmasti tässä työpaikassa ainoa, joka on aamu-uninen. Muut kaikki tulevat aamulla iloi-

sina ja pirteinä töihin, ainoastaan minä olen väsynyt ja uninen. Monet työtovereistani harrastavat urheilua, ja jotkut jopa käyvät aamulla juoksemassa ennen töihin lähtemistä. On turha kuvitella, että he ymmärtäisivät aamu-unisen ongelmia. He vain nauravat minulle.

Onneksi – tai ehkä valitettavasti – vaimonikin on aamu-uninen. Me haluaisimme kumpikin nukkua aamulla pitkään. Olemme molemmat aamuisin väsyneitä. Riitelemme siitä, kumpi keittää aamukahvin ja kumpi saa ensiksi aamulehden, kumman vuoro on viedä koira ulos, ja niin edelleen. Ja silloin tulemme sanoneeksi sellaisia asioita, joita emme oikeastaan tarkoita, ja sitten meidän on aina myöhemmin pyydettävä anteeksi toisiltamme, mitä olemme tulleet sanoneeksi aamulla. Me rakastamme toisiamme ja ymmärrämme toistemme ongelmia. Mutta aamulla monet ihan pikkujututkin harmittavat.

Minusta tuntuu, että tämä ei ole ainoastaan meidän ongelmamme. Valitettavasti taitaa kuitenkin olla niin, että tälle asialle ei voi mitään. On vain tyydyttävä siihen, että aamulla nukuttaa ja päivällä väsyttää. Tämä maailma ei ole aamu-unisten maailma.

Vai luuletteko, että voisi tehdä jotakin? Olisiko jollakulla jokin hyvä ehdotus?

Huomatkaa:

- *Mihin aikaan* (päivästä)? = Milloin?
  Tavalliseen aikaan.
  Samaan aikaan.

- *Enemmän ≠ ei enempää.*

- *Jolloin:*
  Kesällä, jolloin päivät ovat pitkiä, ihmiset eivät nuku yhtä paljon kuin talvella, jolloin päivät ovat lyhyitä.
  Vrt. *milloin?, joka.*

- *Tulin valvoneeksi myöhään.* = Minun ei oikeastaan pitänyt valvoa myöhään, mutta valvoin kuitenkin.
  Pekka tuli sanoneeksi sellaista, mitä hän ei tarkoittanut. = Pekan ei oikeastaan pitänyt sanoa, mutta hän sanoi kuitenkin.

- *Kumpikin = molemmat. Kumpikin* on yksikössä, *molemmat* on monikossa.

Kumpikin on aamu-uninen.
Molemmat ovat aamu-unisia.

kumpikin	Me olemme kumpikin aamu-unisia.
	Kumpikin haluaa lehden.
kumpaakin	Kumpaakin nukuttaa aamulla.
kummankin	Kummankin täytyy lähteä työhön aikaisin.
kummastakin	Liisa pitää kummastakin.
jne.	

molemmat	Me olemme molemmat aamu-unisia.
	Molemmat haluavat lehden.
molempia	Molempia nukuttaa aamulla.
molempien	Molempien täytyy lähteä työhön aikaisin.
molemmista	Pekka pitää molemmista.
jne.	

- Kysymyspronomini on *kumpi* (puhekielessä usein *kumpiko)*, jos me haluamme tietää, *mikä* tai *kuka* kahdesta.

  Kumpi on parempi, sähköhella vai kaasuhella?
  Kumpaa(ko) Liisa rakastaa, Jussia vai Pekkaa?
  Kumman(ko) kanssa Liisa meni elokuviin, Jussin vai Pekan?
  Kummalla(ko) on enemmän rahaa, Jussilla vai Pekalla?

  Negatiivinen vastaus:
  ei kumpikaan
  ei kumpaakaan
  ei kummankaan
  ei kummallakaan
  jne.

- *Toiset* + omistusliite:
  Minä rakastan sinua ja sinä rakastat minua. = Me rakastamme toisiamme.
  Me pidämme toisistamme.
  Tunnetteko te toisenne?
  Lapset leikkivät toistensa kanssa.

- *Tuntuu* (3. persoona):
  Minusta tuntuu, että ... = Minulla on sellainen ajatus, että ..., minä luulen, että ...

- Taitaa:
  Taitaa olla niin, että ... = Minä luulen, että on niin, että ... (en ole varma, mutta nähtävästi on niin; on merkkejä siitä, että ...)
  Minä *taidan* olla ainoa aamu-uninen.
  Sinä *taidat* myös olla aamu-uninen.
  Hän *taitaa* olla sairas.
  Me *taidamme* myöhästyä.
  Te *taidatte* olla ulkomaalaisia.
  He *taitavat* tuntea meidät.

  Imperfekti: *taisin*, *taisit* jne.: Sinä taisit unohtaa kirjasi.

  2. partisiippi: *taitanut* tai *tainnut* (vrt. tietää): Hän on tainnut jo lähteä.

Harjoitukset

A Täydennä. Käytä sanoja a) *kumpikin*, b) *molemmat*.

1 Liisa rakastaa sekä Pekkaa että Jussia.

a) _____

b) _____

2. Monet pitävät sekä kahvista että teestä.

a) _____

b) _____

3. Kaarina osti lipun sekä Eilalle että Matille.

a) _____

b) _____

4. Sain lahjan sekä herra että rouva Partaselta.

a) _____

b) _____

5. Olen tutustunut sekä Siljaan että Lauriin.

a) _____

b) _____

B Tee kysymyksiä. *Malli:*

Pekka rakastaa Liisaa, ei Maijaa. _____

Kumpaa Pekka rakastaa, Maijaa vai Liisaa?

1. Jussi kirjoittaa kirjeitä Liisalle, ei Maijalle. _____

_____

2. Minä pidän enemmän kahvista kuin teestä. _____

_____

3. Me puhumme paremmin ruotsia kuin englantia. _____

_____

4. Eila on tutustunut Jussiin, ei Pekkaan. _____

_____

5. Minä puhuin puhelimessa Jyrkin kanssa, en Karin. _____

_____

C Käytä sanaa *kumpikaan*.

1. Pekka ei rakasta Maijaa eikä Liisaa. _____

_____

2. Jussi ei kirjoita kirjeitä Liisalle eikä Maijalle. _____

_____

3. Minä en pidä kahvista enkä teestä. _____

_____

4. Minä en puhu ruotsia enkä englantia. _____

_____

5. Eila ei ole tutustunut Jussiin eikä Pekkaan. _____

_____

6. Minä en puhunut puhelimessa Jyrkin enkä Karin kanssa. _____

_____

12 Kahdestoista kappale

Komparatiivi ja superlatiivi

Tämä kukka on *pieni.*

Tämä kukka on vielä *pienempi.*

Tämä kukka on kaikkein *pienin.*

Komparatiivin tunnus on **-mpi**. Superlatiivin tunnus on **-in**.
Huomatkaa seuraavat seikat:

1. Tunnukset tulevat vartaloon, joka saadaan genetiivistä:

   heikko (heiko/n) – heikompi – heikoin,
   rikas (rikkaa/n) – rikkaampi – rikkain.

2. Komparatiivissa kaksitavuisissa sanoissa vartalon **a** ja **ä** muuttuvat **e**:ksi tunnuksen edellä.

   halpa (halvan) – halvempi,
   kylmä (kylmän) – kylmempi.
   Mutta: *matala (matala/n) – matala/mpi.*

3. Superlatiivissa tunnuksen edellä vartalon **a, ä** ja **e** häviävät ja **i**:stä tai **ii**:stä tulee **e**. Pitkästä vokaalista tulee lyhyt:

   halpa (halva/n) – halvin, kylmä (kylmä/n) – kylmin,
   nuori (nuore/n) – nuorin, siisti (siisti/n) – siistein,
   kaunis (kaunii/n) – kaunein, rikas (rikkaa/n) – rikkain.

Esimerkkejä komparatiiveista ja superlatiiveista:

heikko	(heiko/n)	heikompi	heikoin
hölmö	(hölmö/n)	hölmömpi	hölmöin
hullu	(hullu/n)	hullumpi	hulluin
kesy	(kesy/n)	kesympi	kesyin
halpa	(halva/n)	halvempi	halvin
kylmä	(kylmä/n)	kylmempi	kylmin

matala	(matala/n)	matalampi	matalin
ikävä	(ikävä/n)	ikävämpi	ikävin
nuori	(nuore/n)	nuorempi	nuorin
siisti	(siisti/n)	siistimpi	siistein
kaunis	(kaunii/n)	kauniimpi	kaunein
rikas	(rikkaa/n)	rikkaampi	rikkain
väsynyt	(väsynee/n)	väsyneempi	väsynein

Epäsäännöllisiä ovat:

hyvä	(hyvä/n)	parempi	paras tai parhain
lyhyt	(lyhye/n)	lyhyempi tai lyhempi	lyhyin tai lyhin
pitkä	(pitkä/n)	pitempi	pisin
uusi	(uude/n)	uudempi	uusin

1.

Minulla on kaksi veljeä ja kaksi sisarta. Meitä on siis yhteensä viisi lasta. Vanhin meistä on nimeltään Mikko. Hän on kaksi vuotta vanhempi kuin sisareni Leena, joka puolestaan on puolitoista vuotta minua vanhempi. Minä olen siis kolmanneksi vanhin. Toinen veljeni Jussi on kaksi vuotta nuorempi kuin minä, ja nuorin meistä, Maija, taas kaksi vuotta häntä nuorempi.

Me olemme kaikki samannäköisiä. Meillä on kaikilla siniset silmät. Maija on tummin ja minä olen vaalein. Jussi on pisin ja laihin, minä olen lyhyin ja lihavin. Maija on hyvin paljon minun näköiseni.

Nuorempi veljeni Jussi on vilkkaampi ja puheliaampi kuin me muut. Mikko on melko hidas ja kömpelö. Toisaalta hän on paljon rauhallisempi ja asiallisempi kuin esimerkiksi minä. Maija on käytännöllisin. Häneen verrattuna minä olen hyvin epäkäytännöllinen. Maija on kai myös älykkäin.

Koulussa me olimme suunnilleen yhtä hyviä. Leena oli laiskin. Hän jätti koulun kesken, kun hän oli lukiossa, ja meni naimisiin erään luokkatoverinsa kanssa. Kaikki yrittivät puhua hänelle järkeä, mutta mikään ei auttanut. Myöhemmin he erosivat, ja Leena suoritti ylioppilastutkinnon yksityisesti. Hän on itse asiassa meistä järkevin.

Minä olin kai meistä ahkerin – ja kai tyhminkin. Menestyin kuitenkin koulussa varsin hyvin. Se johtui kai siitä, että luin enemmän kuin muut.

Minusta on mukavaa, että meitä on monta. Tapaamme toisemme suhteellisen usein, suurin piirtein kerran kuussa. Nyt on tosin vähän vaikeampi tavata kuin ennen, koska kolmella meistä on oma perhe. Viimeksi me tapasimme Leenan luona, kun hänellä oli syntymäpäivä. Hän täytti kolmekymmentä. Aina kun me tapaamme, meillä on hauskaa keskenämme.

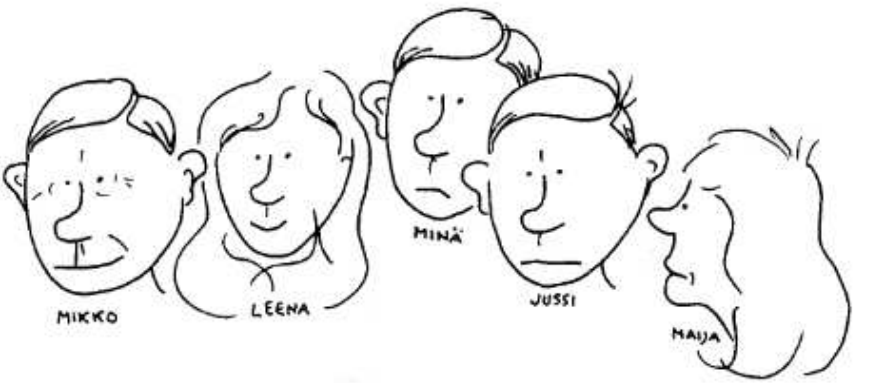

2.

- Mitä sinä opit koulussa tänään, pikku-Kalle.
- Helsinki on maailman suurin kaupunki.
- Eikä ole! Ei Helsinki ole maailman suurin kaupunki.
- No siinä tapauksessa minä en oppinut mitään.

Huomatkaa:

- Pekka on *vanhempi kuin minä.* = Pekka on *minua vanhempi.*
  Ruotsi on *suurempi kuin Suomi.* = Ruotsi on *Suomea suurempi.*
- Jos verrataan kahta, käytetään komparatiivia: *Kumpi on suurempi, Ruotsi vai Suomi?*
- *Suomen suurin* kaupunki on Helsinki.
  Helsingin korkein rakennus on Stadionin torni.

- Kaisa on *hyvin kaunis*. Maija on *vielä kauniimpi*. Liisa on *kaikkein kaunein*.

- Komparatiivin kanssa voi olla *paljon*: Turku on *hyvin vanha*, mutta Rooma on *paljon vanhempi*.

- Nuorin – *toiseksi* nuorin, *kolmanneksi* nuorin jne. Viimeinen – *toiseksi* viimeinen, *kolmanneksi* viimeinen jne.

- *Keskenämme* = toistemme kanssa
  Keskenänne = toistenne kanssa
  Keskenään (tai *keskenänsä*) = toistensa kanssa

- *Kesken:*
  Leena jätti koulun kesken. = Leena ei käynyt koulua loppuun.
  Koulu jäi kesken.
  Työ on kesken.

- Kuinka monta teitä on? – Meitä on viisi.
  Suomalaisia on viisi miljoonaa.
  Hyviä oppikirjoja on vähän.

Harjoitukset

A Pane komparatiiviin.

1. Kumpi on _____, Rooma vai Ateena?
   kaunis

2. Kumpi on _____, Helsinki vai Turku?
   vanha

3. Kumpi on _____, Maija vai Leena?
   vaalea

4. Kumpi on _____, Kalle vai sinä?
   lyhyt

5. Kumpi on _____, Leena vai Leenan mies?
   mukava

6. Kumpi on _____, tämä juna vai tuo?
   hidas

7. Kumpi on _____, vaimoni vai hänen isänsä?
musikaalinen

8. Kumpi on _____, sinä vai minä?
pitkä

9. Kumpi on _____, Liisa vai Sibelius?
tunnettu

10. Kumpi on _____, kissa vai koira?
siisti

11. Kumpi on _____, tämä kello vai tuo?
halpa

12. Kumpi on _____, sinä vai minä?
väsynyt

13. Kumpi on _____, sinä vai veljesi?
älykäs

14. Kumpi on _____, sinä vai sisaresi?
terve

15. Kumpi on _____, Suomi vai Italia?
lämmin

16. Kumpi on _____, tuo lehti vai tämä?
uusi

17. Kumpi on _____, sinä vai Pekka?
kömpelö

18. Kumpi on _____, komparatiivi vai superlatiivi?
helppo

19. Kumpi on _____, BMW vai Volvo?
hyvä

20. Kumpi on _____, Turku vai Tampere?
suuri

B Tee lauseita, joissa seuraavat adjektiivit ovat superlatiivissa.
Malli (esim.):

suuri *Suomen suurin kaupunki on Helsinki.*

1. vanha _____

_____

2. ruma _____

_____

3. ikävä _____

_____

4. kaunis _____

_____

5. pitkä _____

_____

6. halpa _____

_____

7. hyvä _____

_____

8. rikas _____

_____

9. kylmä _____

_____

10. lämmin _____

_____

11. uusi _____

_____

12. moderni _____

_____

13. nuori _____

_____

14. väsynyt _____

_____

15. tunnettu _____

_____

16. viehättävä _____

_____

17. vaarallinen _____

_____

13 Kolmastoista kappale

Komparatiivi ja superlatiivi (jatkoa)

Komparatiivin tunnus on -mpi ja superlatiivin tunnus on -in, mutta kun komparatiivi- ja superlatiivimuotoihin liitetään sijapäätteet, tunnuksena on komparatiivissa -mpa-/-mpä- ja superlatiivissa -impa-/-impä-. (Toisin sanoen vartalossa on -mpa-/-mpä- ja -impa-/-impä-.) On myös muistettava konsonanttivaihtelu mp : mm.

Komparatiivin ja superlatiivin tunnukset ovat siis seuraavat:

	Yksikkö	Monikko
	Komparatiivi	
	-mpi	
	-mpa-/-mpä- ~ -mma-/-mmä-	-mpi- ~ -mmi-
	Superlatiivi	
	-in	
	-impa-/-impä- ~ -imma-/-immä-	-impi- ~ -immi-

Esimerkkejä:

Nom.	pieni kylä pienempi kylä pienin kylä	pienet kylät pienemmät kylät pienimmät kylät
Part.	pientä kylää pienempää kylää pienintä kylää	pieniä kyliä pienempiä kyliä pienimpiä kyliä
Gen.	pienen kylän pienemmän kylän pienimmän kylän	pienien kylien pienempien kylien pienimpien kylien
Iness.	pienessä kylässä pienemmässä kylässä pienimmässä kylässä	pienissä kylissä pienemmissä kylissä pienimmissä kylissä
Illat.	pieneen kylään pienempään kylään pienimpään kylään	pieniin kyliin pienempiin kyliin pienimpiin kyliin

1.

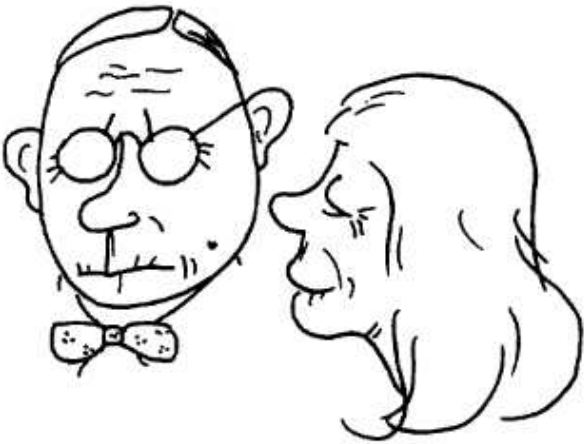

Edellisessä tekstissä kerroin sisaruksistani, mutta en puhunut vanhemmistani vielä mitään.

Vanhempani ovat aivan tavallisia mukavia ihmisiä. He ovat molemmat eläkkeellä. Isäni täytti viime kuussa 68, ja äitini on häntä jonkin verran nuorempi. He ovat molemmat terveitä ja hyvässä kunnossa. He itse sanovat, että he olivat nuorempina paljon enemmän sairaina kuin nyt. He asuvat nyt Lappeenrannassa, entisessä kotikaupungissaan. He ovat molemmat syntyneet ja kasvaneet siellä, ja kun he jäivät eläkkeelle, he myivät asuntonsa täältä Helsingistä ja ostivat pienemmän asunnon Lappeenrannasta. He sanovat, että he eivät koskaan viihtyneet Helsingissä oikein hyvin vaan kaipasivat aina pienempään kaupunkiin. Nyt he viihtyvät oikein hyvin Lappeenrannassa. Siellä ei ole aina kiire ja siellä ihmiset ovat vilkkaampia ja puheliaampia kuin Helsingissä.

Vanhempani vaikuttavat nyt todella onnellisilta ja tyytyväisiltä. Nyt heillä on aikaa tehdä monia sellaisia asioita, joita he aikaisemmin eivät ole ehtineet tehdä. Äitini ratkaisee ristisanatehtäviä ja isäni kerää postimerkkejä. Ja he molemmat harrastavat joogaa. Se on nyt kuulemma taas muotia.

Vanhempani liikkuvat myös paljon ulkona. Isäni on nuorempana harrastanut urheilua. Nyt hän on ruvennut pyöräilemään. He asuvat muutaman kilometrin päässä keskustasta uudella esikaupunkialueella, ja siellä on loistavat ulkoilumahdollisuudet. Isäni ajaa joka päivä pyörällä keskustaan. Hänellä on mukava reitti: hän ajaa ensin rauhallista kapeaa rantatietä pitkin ja sitten vähän matkaa leveämpää katua, ja sitten hän onkin jo perillä.

Äidilläni on Lappeenrannassa paljon vanhoja tuttavia, joita hän tapaa usein. He tapaavat toisensa eläkeläisten kerhossa. Minusta ei ole mikään ihme, että vanhempani viihtyvät niin hyvin. Minä uskon, että heidän elämänsä on paljon rikkaampaa nyt kuin ennen Helsingissä. Nyt heidän ei tarvitse huolehtia niin monista asioista kuin aikaisemmin. He voivat tehdä sitä, mikä heitä huvittaa.

Isäni aloitti postimerkkien keräämisen jo vuosia sitten. Hänellä on lähes 15 000 erilaista merkkiä, ja hänen harvinaisimmat merkkinsä ovat todella arvokkaita. Äitini on harrastanut sanaristikkoja niin kauan kuin muistan. Hän on myös alkanut nyt opiskella italiaa, sen jälkeen kun he viime syyskuussa palasivat Italiasta, elämänsä pisimmältä ja hauskimmalta ulkomaanmatkalta. Hän toivoo, että hän joskus pääsisi niin pitkälle, että hän voisi lukea italialaista kirjallisuutta italiaksi.

Vanhempani osaavat antaa arvoa sille, että heillä nyt on mahdollisuus harrastaa erilaisia hauskoja asioita. He eivät ole koskaan tottuneet olemaan jouten, ja niin he sitten keksivät itselleen kaikenlaista mielenkiintoista tekemistä.

Huomatkaa:

- Komparatiivi ja superlatiivi voivat tuntua vaikeilta, koska niissä on melko paljon erilaisia vaihteluita. Kannattaa opetella nominatiivimuodot hyvin, koska ne ovat kaikkein tavallisimpia. Muita sijoja et tarvitse yhtä paljon, koska voit aina yrittää sanoa saman asian toisella – helpommalla – tavalla. Esim. *pienemmällä pojalla* = pojalla, joka on pienempi; *suurempaan taloon* = taloon, joka on suurempi. Monikon partitiivia tarvitset paljon: *Nuo kukat ovat kauniita – Nuo kukat ovat vielä kauniimpia – Nuo kukat ovat kaikkein kauneimpia.*

- *Paras = parhain:*

Partit.	parasta	parhainta
Genet.	parhaan	parhaimman
Iness.	parhaassa	parhaimmassa
Illat.	parhaaseen	parhaimpaan
jne.		

Monikossa:

Partit.	parhaita	parhaimpia
Genet.	parhaiden	parhaimpien
Iness.	parhaissa	parhaimmissa
Illat.	parhaisiin	parhaimpiin
jne.		

Paras on tavallisempi kuin *parhain*.

- Sana *vanhemmat* on monikon komparatiivimuoto adjektiivista *vanha*. Siis esim. partit. on *vanhempia*, gen. *vanhempien*, adess. *vanhemmilla* jne.
  Huomatkaa nominatiivimuodot omistusliitteen kanssa: *vanhempani, vanhempasi, hänen vanhempansa* jne.
  (Omistusliitteen edellä on konsonantin vahva aste; monikon *-t* häviää.)

- *Sisarukset* = sisaret ja veljet keskenään tai sisaret keskenään. Esim. *Me olemme sisaruksia. Kuinka monta sisarusta teitä on?* *Veljekset* = veljet keskenään. Aleksis Kiven kuuluisan romaanin nimi on *Seitsemän veljestä*.

- *Vaikuttaa* + *-lta/-ltä*. Vrt. *kuulostaa, maistua, tuntua*.

- *Ihme:*

  Mikä ihme se on? = Onko se ihme? = Onko se ihmeellistä?

- *Verran:*

  Jonkin verran = ei vähän, mutta ei paljoakaan
  Minkä verran? = kuinka paljon?
  Saman verran = yhtä paljon

Harjoitukset

A Käytä komparatiivia ja superlatiivia. *Malli:*

Lakritsi on hyvää. Suklaa on *vielä parempaa.*

Jäätelö on *kaikkein parasta.*

1. Suomen kieli on vaikeaa. Venäjä on _____

   Japani on _____

2. Tee on kallista. Kaakao on _____

   Kahvi on _____

3. Käveleminen on hauskaa. Juokseminen on _____

Pyörällä ajaminen on _____

4. Nämä kirjat ovat huonoja. Nuo ovat _____

ja nuo tuolla ovat _____

5. Mäkisten lapset ovat mukavia. Teidän lapsenne ovat _____

_____, mutta meidän lapsemme

ovat _____

6. Nuo lehdet ovat vanhoja. Nuo ovat _____

ja nuo ovat _____

B Täydennä. *Malli:* Virtaset muuttivat pienestä

asunnosta *suurempaan.*

1. Virtaset muuttivat huonosta asunnosta _____
2. Virtaset muuttivat kalliista asunnosta _____
3. Virtaset muuttivat vanhasta asunnosta _____
4. Virtaset muuttivat pimeästä asunnosta _____
5. Virtaset muuttivat tylsästä asunnosta _____

C Täydennä (vrt. edellistä harjoitusta). *Malli:*

Virtaset asuvat nyt *suuremmassa asunnossa.*

1. Virtaset asuvat nyt _____
2. Virtaset asuvat nyt _____
3. Virtaset asuvat nyt _____
4. Virtaset asuvat nyt _____
5. Virtaset asuvat nyt _____

D Täydennä (vrt. edellistä harjoitusta). *Malli:*

Kukaan ei halua asua *kaikkein pienimmissä asunnoissa.*

1. Kukaan ei halua asua _____

_____

2. Kukaan ei halua asua _____

_____

3. Kukaan ei halua asua _____

_____

4. Kukaan ei halua asua _____

_____

5. Kukaan ei halua asua _____

_____

E Täydennä (vrt. edellistä harjoitusta). *Malli*:

Monet eivät halua muuttaa *kaikkein suurimpiin asuntoihin.*

_____

1. Monet eivät halua muuttaa _____

_____

2. Monet eivät halua muuttaa _____

_____

3. Monet eivät halua muuttaa _____

_____

4. Monet eivät halua muuttaa _____

_____

5. Monet eivät halua muuttaa _____

_____

F Täydennä. Käytä sanaa *vanhemmat*.

1. Villen _____ on kesämökki.
2. Meidän _____ on myös pieni mökki.
3. Pidän _____
4. Soitan usein _____
5. Rakastan _____
6. Matkustan usein _____ kanssa.
7. Missä sinun _____ asuvat?
8. Haluaisin tutustua sinun _____

14 Neljästoista kappale

Adverbien komparatiivi ja superlatiivi

Millainen?	Miten?	Millainen?	Miten?
nopea	nopeasti	nopea	nopeasti
nopeampi	nopeammin	nopein	nopeimmin
kaunis	kauniisti	kaunis	kauniisti
kauniimpi	kauniimmin	kaunein	kauneimmin
ahkera	ahkerasti	ahkera	ahkerasti
ahkerampi	ahkerammin	ahkerin	ahkerimmin

Kissa juoksee nopeasti, koira juoksee vielä nopeammin, susi juoksee kaikkein nopeimmin.

Liisan veli laulaa kauniisti, Liisan äiti laulaa vielä kauniimmin, mutta kaikkein kauneimman laulaa Liisan isä.

Pekka opiskelee ahkerasti, Eeva opiskelee vielä ahkerammin, mutta Maija opiskelee kaikkein ahkerimmin.

Adverbien komparatiivin tunnus on -mmin, superlatiivin -immin. Vokaalien muutokset tunnusten edellä ovat samat kuin adjektiivien komparatiivin ja superlatiivin tunnusten edellä.

Seuraavat adverbit ovat epäsäännöllisiä:

hyvin	paremmin	parhaiten (~ parhaimmin)
kauan	kauemmin	kauimmin
aikaisin	aikaisemmin	aikaisimmin
myöhään	myöhemmin	myöhimmin
harvoin	harvemmin	harvimmin
usein	useammin	useimmin
paljon	enemmän	eniten
vähän	vähemmän	vähiten

1.

- Mihin sinä olet lähdössä? Mihin sinulla on tuommoinen kiire?
- Pankkiin. Minun täytyy mennä Museokadun konttoriin. Tilini on nimittäin Museokadun konttorissa.
- Voithan sinä nostaa rahaa pankkikortilla mistä konttorista tai automaatista tahansa. Eihän sinun tarvitse mennä Museokadulle asti.
- Minun täytyy hoitaa pari muutakin asiaa. Mutta kerkiänköhän minä ennen neljää? Kummallakohan minun kannattaisi mennä, raitiovaunulla vai bussilla?
- En tiedä. Luultavasti sinä pääset nopeammin raitiovaunulla. Se kulkee useammin. Mutta kaikkein nopeimmin ja mukavimmin pääsisit tietenkin taksilla.
- Tuskin minun kannattaa mennä taksilla. Kyllä minä varmasti kerkiän raitiovaunullakin.
- Tuletko sinä vielä takaisin tänään?
- Tulen. Aion olla täällä vielä pari tuntia. Kaikki työt ovat vielä kesken.
- Minunkin on jäätävä ylitöihin. Minulla on pari melko vaikeaa tekstiä käännettävänä. – Kuule, kun kerran menet ulos, niin olisitko kiltti ja toisit minulle jäätelöä. Torin kulmassa postia vastapäätä kadun toisella puolella on jäätelökioski. Minun tekee mieli jäätelöä.
- Millaista jäätelöä sinä haluat?
- Ei sillä ole mitään väliä. Se on samantekevää.
- Selvä. Mutta nyt minun on mentävä. Hei!
- Toivottavasti sinä nyt kerkiät ajoissa. Hei!

2.

Vanhempani ovat sitä mieltä, että ennen kaikki oli paremmin kuin nyt. Heidän mielestään heidän nuoruudessaan elettiin nykyistä rauhallisemmin ja tasapainoisemmin. Yhteiskunta on muuttunut liian nopeasti. Olisi ehkä ollut parempi, jos kehitys olisi tapahtunut hiukan hitaammin. He sanovat, että nykyisin kaikki, sekä lapset että aikuiset, ovat hermostuneempia kuin ennen. Vanhempieni mielestä lapset ovat huonommin kasvatettuja kuin ennen. Lapset haluavat tulla aikuisiksi liian aikaisin, ja he haluavat elää jännittävää aikuisten elämää. Heilläkin on kiire – mutta minne?

3.

Kirjastossa:

- Minä näin täällä eräänä päivänä kirjan Ruijan eli Pohjois-Norjan suomalaisista. Se oli tällä pöydällä. Joku oli nähtävästi juuri tuonut sen takaisin. Nyt se on tietenkin jollakin hyllyllä, mutta minä en nyt löydä sitä.
- Mikähän sen nimi oli?
- Olikohan se Ruijan suomalaisia vai mikähän se oli.
- Satutteko muistamaan, kuka sen oli kirjoittanut?
- En muista sitäkään. Se taisi olla joku norjalainen. Vai olikohan se sit-

tenkin suomalainen. Siinä oli paljon valokuvia Pohjois-Norjasta. Se oli sellainen iso kirja.

- Niin. En minäkään nyt satu muistamaan. Mutta kysykääpä maisteri Mäkiseltä. Kenties hän sattuu muistamaan. Hän tuntee nimittäin tämän kirjaston paljon paremmin kuin minä. Hän on ollut täällä paljon kauemmin kuin minä.

4.

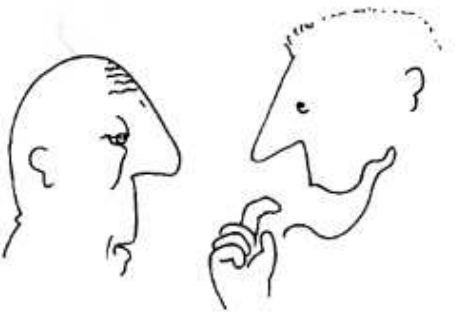

- Vaimoni ei ymmärrä minua.
- Niinkö? Voi voi! Hyvänen aika! Sepä ikävää! Mutta ehkä se johtuu siitä, että Te puhutte niin nopeasti ja epäselvästi. Yrittäkää puhua hiukan hitaammin ja selvemmin.

Huomatkaa:

- Ennen elettiin *rauhallisemmin kuin nyt.* = Ennen elettiin *nykyistä rauhallisemmin.*
  Tämä talvi on *kylmempi kuin tavallisesti.* = Tämä talvi on *tavallista kylmempi.*

- Essiivi:

  Minulla on vaikea teksti käännettävänä.
  Kello on korjattavana.
  Vaatteet ovat pestävinä.

- *Sattua:*

  Satuin kuulemaan, että ... = Kuulin sattumalta, että ...
  Satutko muistamaan, monesko päivä nyt on?
  Sattuuko sinulla olemaan tulitikkuja?

- *Väli:*

  Sillä ei ole (mitään) väliä. = Se on samantekevää, en välitä siitä, sillä ei ole merkitystä.

Harjoitukset

A Tee komparatiivi ja superlatiivi seuraavista adverbeista.

1. hitaasti _____
2. laiskasti _____
3. varovaisesti _____
4. ystävällisesti _____
5. ikävästi _____
6. rumasti _____
7. hauskasti _____
8. runsaasti _____
9. vilkkaasti _____
10. tyhmästi _____

B Täydennä.

1. Älä aja niin hitaasti. Aja hiukan _____
2. Älä puhu niin epäkohteliaasti. Puhu hiukan _____
3. Älä puhu niin epäselvästi. Puhu hiukan _____
4. Älä kirjoita niin epäsiististi. Kirjoita hiukan _____
5. Älä kirjoita niin ikävästi. Kirjoita hiukan _____
6. Älä kirjoita niin tyhmästi. Kirjoita hiukan _____

15 Viidestoista kappale

Kertova lauseenvastike I

Seppo sanoi	Pekan olevan kotona = että Pekka on kotona
Minä luulin	hänen asuvan Tampereella = että hän asuu Tampereella
Heikki kertoi	Leenan ja Matin rakentavan taloa = että Leena ja Matti rakentavat taloa
Me kuulimme	heidän muuttavan Turkuun = että he muuttavat Turkuun
Antti uskoo	tekevänsä oikein = että hän tekee oikein
Minä tiedän	olevani oikeassa = että olen oikeassa

Kertova lauseenvastike on lausekonstruktio, joka vastaa *että*-lausetta. Tämä konstruktio on mahdollinen, jos päälauseen verbinä on *ajatella, huomata, kertoa, kuulla, luulla, nähdä, sanoa, uskoa* tai muu sellainen verbi, joka merkitsee sanomista, ajattelemista tai huomaamista.

Kertovassa lauseenvastikkeessa subjekti on genetiivissä. Verbin muoto on 1. partisiipin genetiivi, jos päälauseessa ja sivulauseessa tekeminen tapahtuu samaan aikaan.

Jos pää- ja sivulauseen subjekti on sama, rakenteessa on vain omistusliite, ei persoonapronominia: *tiedän olevani oikeassa.*

Negatiivista *että*-lausetta ei voi vaihtaa lauseenvastikkeeksi.

1.

Vaimoni on oikein mukava ja herttainen, ja pidän hänestä kovasti, mutta hänelläkin on huonot puolensa, niin kuin meillä kaikilla. Eihän ole olemassa täydellistä ihmistä.

Minua ärsyttää joskus vaimossani se, että hän luulee tietävänsä kaikki asiat paremmin kuin minä. Sitä paitsi hän on erittäin itsepäinen, niin että on ihan turha ruveta väittelemään hänen kanssaan. Jos hänellä on jokin mielipide jostakin asiasta, hän pitää siitä kiinni eikä suostu helposti muuttamaan käsitystään, vaikka varmasti tietääkin olevansa väärässä. Vaikka minulla olisi esitettävänä varmoja tosiasioita, hän silti voi pitää kiinni omasta mielipiteestään.

Vaimoni sanoo olevansa paljon käytännöllisempi ja siistimpi kuin minä. Myönnän kyllä olevani joskus vähän epäkäytännöllinen. Siinä hän on ihan oikeassa. Ja huoneeni on aina sekaisin, se on myös myönnettävä. Mutta mitä se haittaa, että työhuone ei ole aina järjestyksessä? Viihdyn paljon paremmin sellaisessa huoneessa, jossa voin elää rauhassa tarvitsematta koko ajan ajatella, miltä se näyttää. Sitä paitsi tiedän kuitenkin olevani huolellinen, vaikka työpöytäni onkin sekaisin. Nyt olen kieltänyt häntä siivoamasta huonettani. Siivoan työhuoneeni ja työpöytäni silloin kun haluan.

Vaimoni tahtoo myös koko ajan määrätä, mitä minä teen ja mitä minä en saa tehdä. Hän pyytää kauniisti minua tekemään sitä ja sitä – ja se merkitsee, että hän käskee minun tehdä sitä ja sitä.

Rehellisesti sanottuna minua hermostuttaa toisinaan suunnattomasti se, että vaimoni on niin itsenäinen ja määräilevä. Toisaalta elämäni on helppoa: vaimoni päättää, minun ei tarvitse ajatella. Sovimme hyvin yhteen ja viihdymme hyvin keskenämme.

2.

- Tiedätkö, kuinka Liisa voi?
- Oikein hyvin. Tapasin hänet kadulla pari päivää sitten ja hän sanoi voivansa oikein hyvin. Hän kertoi olevansa täysin terve.
- Mikähän häntä vaivasi?
- En tiedä. Eikä hän itsekään tiedä. Lääkärit eivät olleet saaneet selville. Hänellähän oli jatkuvasti pientä päänsärkyä, mutta nyt se kuulemma on mennyt ohi.
- No sehän on hauska kuulla. Ehkä se oli vain jotakin psyykkistä.
- Hän sanoi itsekin sitä samaa. Hänellä oli ollut niin paljon kaikenlaista tekemistä, että päänsärky saattoi johtua siitä.
- Voi olla. Ehkä hänen pitäisi ottaa vähän rauhallisemmin. Ehkä olisi viisainta, että hän pitäisi kunnon loman. Hänellä ei ole ollut kunnon lomaa pitkään aikaan.
- Hän sanoi lähtevänsä muutamaksi päiväksi Savoon. Hänen setänsä asuu maalla Savonlinnan lähellä, ja hän sanoi menevänsä setänsä luo maalle lepäämään.
- Se tekee hänelle varmasti hyvää.

Huomatkaa:

- *Käskeä:*
  Liisa käski Pekan mennä pankkiin.

  Antaa:
  Liisa antoi Pekan olla rauhassa.

  Pyytää:
  Liisa pyysi Pekkaa siivoamaan.

  Kieltää:
  Liisa kielsi Pekkaa siivoamasta.

- *Olla olemassa:*
  Uskotko, että Jumala on olemassa?
  Ajattelen, siis olen olemassa. (Descartes)
  On olemassa monia mahdollisuuksia.

- Illatiivi:
  En ole käynyt elokuvissa *pitkään aikaan.*
  En ole tavannut ystäviäni *kahteen viikkoon.*
  Hän ei ole soittanut minulle *kuukauteen.*
  En ole puhunut ranskaa *moneen vuoteen.*

- Translatiivi:
  Menen maalle *kahdeksi päiväksi.*
  Matkustan Lappiin *viikoksi.*
  Vien koiran ulos *puoleksi tunniksi.*

Harjoitus

A Muuta lauseenvastikkeiksi.

1. Tiedän _____
   että tämä asia harmittaa sinua

2. Luuletko _____
   että minä joudun helvettiin

3. Kuulin _____
   että ovikello soi

4. En voinut kuvitella _____
   että saan näin vaikeita tehtäviä

5. Jussi kirjoitti _____
   että hän kaipaa vanhoja työtovereitaan

6. Emme uskoneet _____
   että me ehdimme junaan

7. Pekka kertoi _____
   että hänen veljensä kerää postimerkkejä

8. En muistanut _____
   että paprika maistuu näin voimakkaalta

9. Isä sanoi _____
   että kaikki nukkuvat jo

10. Näitkö _____
    että vieraat menivät puutarhaan

11. Ymmärsin _____
    että he halusivat olla rauhassa

16 Kuudestoista kappale

Kertova lauseenvastike II

Kappaleessa 15 esitetty lauseenvastike vastaa lausetta, jossa tekeminen tapahtuu samaan aikaan tai myöhemmin kuin päälauseen tekeminen. *Että*-lause, jossa tekeminen on tapahtunut ennen päälauseen tekemistä, voidaan samalla tavalla vaihtaa lauseenvastikkeeksi. Verbin muoto on tällöin 2. partisiipin genetiivi.

Seppo sanoi	Pekan olleen kotona = että Pekka on (t. oli) ollut kotona
Minä luulin	hänen asuneen Tampereella = että hän on (t. oli) asunut Tampereella
Heikki kertoi	Leenan ja Matin rakentaneen talon = että Leena ja Matti ovat (t. olivat) rakentaneet talon
Me kuulimme	heidän muuttaneen Turkuun = että he ovat (t. olivat) muuttaneet Turkuun
Antti uskoo	tehneensä oikein = että hän teki (t. on tehnyt t. oli tehnyt) oikein
Minä tiedän	olleeni oikeassa = että olin (t. olen ollut t. olin ollut) oikeassa

1.

- Liisa kertoi vaihtaneensa työpaikkaa.
- Niinkö? Vai niin. Minä kyllä arvasinkin, että hän ei viihtyisi kauan siinä entisessä työpaikassa. Hän varmaan viihtyi huonosti. Ja palkkakin oli kai huono.
- Päinvastoin. Hän viihtyi erinomaisesti, ja palkassa ei ollut mitään valittamista. Syy, miksi hän halusi vaihtaa työpaikkaa, oli se, että hänellä oli liian paljon työtä, niin että hänellä ei ollut tarpeeksi vapaa-aikaa eikä aikaa harrastuksille. Mutta hän piti työstä. Hän sanoi myös halunneensa kokeilla vaihteeksi jotakin aivan muuta. Hän halusi siirtyä kokonaan toiselle alalle.
- Mitä hän nyt sitten tekee?
- Hän on tietokonealalla.

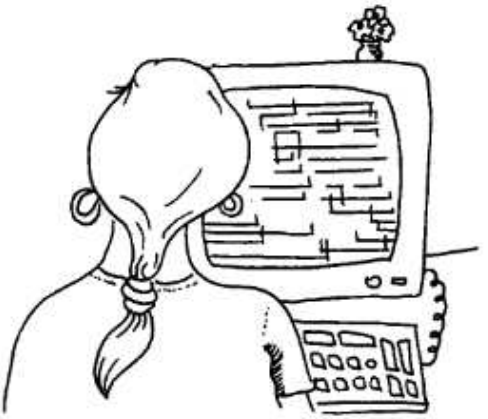

- Ihanko totta! Ajatella! Liisa tietokonealalla. Mutta eikö se ole vähän liian monimutkaista hänelle?
- Miten niin? Liisahan on hyvin lahjakas, melkein matemaattinen nero.
- Niinkö? En tosiaankaan tiennyt. – Mutta kuinka hän voi noin vain siirtyä kokonaan toiselle alalle.
- Minusta siinä ei ole mitään kummallista. Sitä paitsi hän sanoi sopineensa työnantajansa kanssa, että hän voi edelleenkin toimia valokuvamallina silloin tällöin, silloin kun häntä huvittaa. Sillä tavalla hän voi hankkia vähän lisätuloja.
- Onko hänellä nyt sitten lyhyempi työaika kuin ennen?
- Siitä hän ei maininnut mitään. – Menetkö sinä muuten jatkuvasti seitsemäksi töihin.
- Menen. Edelleenkin. Aloitan seitsemältä.
- Eikö se ole rasittavaa, kun sinä asut Martinlaaksossa saakka? Sinunhan täytyy nousta joka aamu säännöllisesti ennen viittä.
- Ei nyt sentään ennen viittä, mutta melko aikaisin kumminkin. Olen jo niin tottunut tähän rytmiin, että minusta on kiva mennä aikaisin töihin ja kiva nousta aikaisin. Tietysti nouseminen on vaikeaa, jos valvoo myöhään, mutta minä olen tottunut menemään aikaisin nukkumaan.
- Niin minäkin. Muistan sinun joskus valittaneen sitä, että matka Martinlaaksoon on niin pitkä ja kestää niin kauan.
- Ei enää. Sinne on nyt säännöllinen sähköjunaliikenne. Yhteydet ovat oikein hyvät. Matka ei kestä kuin parikymmentä minuuttia.
- Niinkö? Silloin kun me hankimme asuntoa, mekin aluksi suunnittelimme Martinlaaksoon muuttamista. Me luulimme, että matkustaminen olisi ollut hyvin hankalaa, ja niin me sitten emme muuttaneet sinne. Ilmeisesti tilanne on muuttunut kokonaan nyt, kun sähköjunaliikenne on alkanut.
- Niin on. Mekin suunnittelimme joskus Martinlaaksosta pois muuttamista juuri siitä syystä, että liikenneyhteydet olivat niin huonot, mutta onneksi niistä suunnitelmista ei tullut mitään. Nyt me olemme oikein tyytyväisiä.

Huomatkaa:

- *Kuin:*
  Matka ei kestä kuin tunnin. = Matka ei kestä enempää kuin tunnin.
  Minulla ei ole kuin viisi markkaa. = Minulla ei ole enempää rahaa kuin viisi markkaa.
  Siellä ei ollut kuin Pekka. = Siellä ei ollut muita kuin Pekka.

- *Sentään:*
  – Ajatella! Hän on jo satavuotias.
  – Kyllä hän vanha on, mutta ei sentään satavuotias.

  Ei se ollut hyvä konsertti, mutta oli se sentään parempi kuin viime torstain konsertti.

- *Parikymmentä* = noin kaksikymmentä
  Parisataa = noin kaksisataa
  Parituhatta = noin kaksituhatta

  Tapiolasta pääsee keskustaan parissakymmenessä minuutissa. = Tapiolasta pääsee keskustaan noin kahdessakymmenessä minuutissa.

- *Tästä ei tule mitään.* = Tämä ei onnistu.
  Suunnitelmista ei tullut mitään. = Suunnitelmat eivät onnistuneet.

Harjoitus

A Muuta lauseenvastikkeiksi.

1. Tiedämme _____
   että Marja on kieltänyt kertomasta tätä sinulle
   _____

2. Vaimoni väitti _____
   että hän oli lähettänyt kirjeen
   _____

3. Myönnän _____
että panin kirjeen postiin vasta tänään

_____

4. Etkö muista _____
että lupasin huolehtia tästä asiasta

_____

5. Luulen _____
että kaikki ovat palanneet jo Tampereelle

_____

6. Opiskelijat huomasivat _____
että tehtävät olivat olleet aivan yksinkertaisia

_____

7. Kuka kertoi _____
että minä olin puhunut tästä

_____

8. En usko _____
että molemmat ovat lähteneet yhtaikaa

_____

9. Kuulin _____
että monet olivat valittaneet tästä

_____

10. Kuvittelin _____
että te olitte jo unohtaneet minut

_____

17 Seitsemästoista kappale

1. -ma/-mä -partisiippi

Myös verbin -ma/-mä -muotoa (niin sanottua kolmannen infinitiivin muotoa) käytetään adjektiivina (partisiippina). Vertaa seuraavia rakenteita:

Avattu kirje – Pekan avaama kirje.
Lainattu kirja – Pekan lainaama kirja.
Löydetty lompakko – Pekan löytämä lompakko.

Jos tiedetään, kuka on tekijä (subjekti), käytetään -ma/-mä -partisiippia.

Huomatkaa omistusliite:
Pekan avaama kirje – Hänen avaamansa kirje
(Minun) lainaamani kirja
Pekka luki avaamansa kirjeen.
Minäkin luin hänen avaamansa kirjeen.

Esimerkkejä:

Pekan avaamassa kirjeessä oli valokuva.
Pidin *lainaamastani kirjasta*.
Pekka antoi *kadulta löytämänsä lompakon* poliisille.

Huomatkaa myös agenttirakenne ilman pääsanaa:

Kenen kirjoittama tuo runo on?
Se on Helvi Hämäläisen kirjoittama.
Se on minun kirjoittamani.

2. Finaalirakenne

Sellainen *että*- tai *jotta*-lause, joka vastaa kysymykseen miksi?, voidaan myös vaihtaa lauseenvastikkeeksi. Tätä rakennetta kutsutaan finaalirakenteeksi.

Finaalirakenteessa verbi on ns. 1. infinitiivin pitemmässä muodossa, joka on 1. inf. + translatiivin pääte. Finaalirakenteessa on

myös aina omistusliite. Siis esim. *oppiakseni, kysyäksemme, syödäkseen.*

Esimerkkejä:

Emme elä *syödäksemme* vaan syömme *elääksemme.*
Soitin kotiin *kysyäkseni,* kuinka vanhempani voivat.
Menimme taksilla *ehtiäksemme* ajoissa perille.

1.

– Mitä sinä aiot tehdä ensi kesänä.
– En tiedä vielä. Minun pitäisi oikeastaan mennä Ranskaan oppiakseni puhumaan ranskaa. Tahtoisin oppia sen kielen kunnolla.
– Mutta osaathan sinä ranskaa.
– En tarpeeksi. Kävin parina talvena kauan sitten ranskan kursseilla, mutta olen jo unohtanut melkein kaiken, mitä silloin opin. Yritin eilen lukea erästä viime jouluna joululahjaksi saamaani ranskankielistä romaania, mutta en pystynyt lukemaan sitä kunnolla. Olen unohtanut tavattoman paljon. Sanavarastoni on liian pieni. Haluaisin oppia ranskaa voidakseni lukea ranskaa ja voidakseni keskustella ranskaksi. Olisi mukava, jos pystyisi lukemaan ranskaa ja pystyisi seuraamaan, mitä Ranskan kulttuurielämässä tapahtuu. – Sinä olit muistaakseni kerran ranskan kursseilla Ranskassa. Missä sinä olit? Voisitko ehdottaa jotakin sopivaa kurssia.

- Olin kerran Pariisissa, mutta siitä on jo kauan. En oikeastaan halua suositella kenellekään sitä kurssia, jolla silloin olin. Minulla oli silloin huonoa onnea siinä suhteessa, että minun ryhmäni opettaja oli todella huono. Hän puhui epäselvästi ja opetti epäjohdonmukaisesti. En ymmärtänyt juuri mitään, mitä hän sanoi. Voi tietysti olla, että kurssit ovat parantuneet.
- Mitä sinä tiedät siitä Merjan suosittelemasta kurssista?
- En oikeastaan yhtään mitään. Ei kai tällaisten kielikurssien välillä itse asiassa ole kovin suuria eroja.
- En tiedä. Voi ollakin. On tietysti olemassa hyviä ja huonoja kursseja ja hyviä ja huonoja opettajia, niin kuin on olemassa hyviä ja huonoja oppilaitakin. Monet tuntemani opiskelijat, jotka ovat menneet kielikursseille oppiakseen kieltä ovat todella oppineetkin sitä.

2.

- Arvaa, mitä minä teen?
- En tiedä. Kirjoitat kirjettä.
- En. Kirjoitan sanomalehteen.
- Niinkö? Mistä aiheesta?
- Eilisestä televisio-ohjelmasta.
- Niinkö? Muistan joskus jonkun kirjoittaneen televisio-ohjelmista lehteen aikaisemminkin.
- Älä yritä olla vitsikäs. Minä en ole kirjoittanut koskaan aikaisemmin.
- Minulla on sellainen tunne, että sinun lähettämiäsi juttuja on julkaistu ennenkin.
- Olet aivan oikeassa. Minä haluan olla aktiivinen ja vaikuttaa siihen, mitä ympärilläni tapahtuu.
- Mikäli muistan oikein niin sinä kerran kirjoitit raitiovaununkuljettajien epäkohteliaisuudesta. Auttoiko kirjoituksesi? Ovatko he tulleet kohteliaammiksi?
- Eivät.
- Sitten sinä muistaakseni kerran kirjoitit pitkän artikkelin energiapolitiikasta.
- Se palautettiin. Lehti ei halunnut julkaista minun mielipidettäni. He sanoivat, että artikkelini oli liian pitkä, ja minun olisi pitänyt kirjoittaa se uudestaan, jos olisin halunnut saada sen julkaistuksi.
- Kirjoititko sitten sen uudestaan?
- En viitsinyt enää. Minulla oli muuta ajattelemista silloin.
- Mutta kun kerran olit niin aktiivinen, että kirjoitit pitkän artikkelin, miksi sitten yhtäkkiä lakkasit olemasta kiinnostunut asiasta?
- Minun olisi pitänyt kirjoittaa koko artikkeli uudestaan, ja se olisi vienyt niin paljon aikaa.
- Niin. Onhan maailmassa niin paljon parannettavaa, että kirjoittamisen aiheet eivät lopu. Jos yhtä kirjoitusta ei julkaista, voi kirjoittaa jostakin muusta.
- Olen samaa mieltä. Mutta kuule, olisitko kiltti ja antaisit minun nyt olla

rauhassa. Minä yritän kirjoittaa nyt tämän jutun.
- Niin mistä sinä nyt sitten kirjoitat?
- Siitä sarjafilmistä, jonka toinen osa tuli eilen.
- Oletko sinä sitä mieltä, että se on hyvä vai sitä mieltä että se on huono?
- Huono, tietenkin. En minä muuten kirjoittaisikaan.
- Monet arvostelijat ovat pitäneet siitä.
- Mitä se siihen kuuluu! Jos minä olen sitä mieltä, että se on huono niin se on huono, ja minulla on oikeus kirjoittaa, että se on huono.
- No niin tietenkin. – Mikähän siinä muuten on, että televisio-ohjelmat ovat niin huonoja.
- Lue kirjoitukseni sitten kun se julkaistaan. Tämä on analyysi tilanteesta.
- Hienoa! – Niin ... jos se julkaistaan ...

Huomatkaa:

- *Suhde:*
  Missä suhteessa?
  Tässä suhteessa
  Siinä suhteessa
  Joka suhteessa

- *Kuulua:*
  Suomi kuuluu Pohjoismaihin.
  Tämä kirja kuuluu minulle.
  Mitä se siihen kuuluu? = Se (asia) ei kuulu siihen, sillä asialla ei ole merkitystä.
  Mitä se sinulle kuuluu? = Se (asia) ei kuulu sinulle.

- *Siitä on jo kauan.* = On pitkä aika siitä, kun se tapahtui.
  Vrt. *Joulusta on kaksi viikkoa. Kesään on pitkä aika.*

- *Mikähän siinä on, että ...* = Mikähän siinä on vikana, että ...

- *Mikäli* = jos
  Mikäli muistan oikein = muistaakseni
  Mikäli tiedän = tietääkseni
  Mikäli ymmärrän = ymmärtääkseni

- *Ero:*
  Tämän sanakirjan ja tuon sanakirjan välillä on suuri ero.
  Näiden kirjojen välillä on suuri ero.
  Noiden kirjojen välillä ei ole mitään eroa.

- Eilinen sanomalehti (eilen)
  Huominen sää (huomenna)
  Jokapäiväinen leipä (joka päivä)
  Lauantainen televisio-ohjelma (lauantai)

- *Minulla on sellainen tunne, että ...* = Minusta tuntuu, että ...

- *-minen:*
  Minulla on *paljon tekemistä.*
  Minulla on *muuta ajattelemista.*
  Eikö sinulla ole *mitään tekemistä?*
  Meillä ei ole *mitään syömistä* kotona.
  Onko teillä *jotakin sanomista* tähän?
  Vrt.
  Maailmassa on *paljon parannettavaa.*
  Minulla ei ole *mitään sanottavaa.*
  Onko teillä *jotakin kysyttävää?*

  Merkitys on sama.

- *Lakata + -masta/-mästä ≠ ruveta + -maan/-mään:*
  Rupean kirjoittamaan ≠ lakkaan kirjoittamasta
  Rupesi satamaan ≠ lakkasi satamasta

- Sain *työn tehdyksi.* Vrt. Sain työn valmiiksi. (Siis: työ tuli valmiiksi.)
  Joko sait artikkelin kirjoitetuksi?

Harjoitukset

A Muuta *-ma/-mä* -partisiipiksi.

1. Lahja, jonka isä antoi, on _____

   _____

2. Teksti, jonka sinä käänsit, on _____

   _____

3. Ruoka, jota tein aamulla, on _____

   _____

4. Laukku, jonka Pekka osti vaimolleen _____

_____

5. Tavara, jota kaikki tarvitsevat joka päivä, on _____

_____

B Käytä finaalirakennetta.

1. Minun oli lainattava rahaa _____
jotta voin maksaa kaikki

_____
laskuni

2. Äitini soitti minulle _____
jotta hän saisi tietää, missä

_____
olin ollut

3. Luin koulussa paljon _____
jotta pärjäisin paremmin kuin muut

_____

4. Tein tämän vain _____
jotta auttaisin sinua

_____

5. Serkkuni kirjoitti kirjeen _____
jotta hän selittäisi asian

_____

6. Tuomas tuli takaisin _____
jotta hän vaihtaisi vaatteet

_____

7. Orvokki osti pikkuleipiä _____
jotta hän tarjoaisi niitä vierailleen

_____

18 Kahdeksastoista kappale

Modaalirakenne

Verbirakennetta, joka vastaa kysymykseen *miten?, kuinka?, millä tavalla?* kutsutaan modaalirakenteeksi. Esim.

Iida tuli *itkien* kotiin	=	Iida tuli kotiin ja itki; itkevänä
Pekka istui kotona *katsellen* televisiota	=	Pekka istui kotona ja katseli televisiota; niin että hän katseli televisiota
Bussiin on noustava *varoen*	=	Bussiin on noustava niin että varoo; varovasti

Molempien verbien subjekti on sama persoona ja tekeminen tapahtuu samaan aikaan.

Istun ja odotan, että ...	=	Istun odottaen, että ...

Verbin muoto on ns. 2. infinitiivin instruktiivi. 2. infinitiivi saadaan vaihtamalla 1. infinitiivin **-a/-ä** **e**:ksi. Instruktiivi on sijamuoto, jonka pääte on *-n* (siis sama kuin genetiivissä). Siis: *sanoa – sanoen, tietää – tietäen, syödä – syöden, mennä – mennen, katsella – katsellen, vastata – vastaten, valita – valiten.*

Huomatkaa kuitenkin: jos vartalossa on **e**, siitä tulee **i**: *itkeä – itkien, kulkea – kulkien.*

1.

– Mikä hätänä? Sinä näytät niin huolestuneelta.
– Ei oikeastaan mikään. Istun tässä vain odottaen, että Liisa soittaisi. Hän on luvannut ottaa selville, olisiko vielä mahdollista saada pari lippua Suomi–Ruotsi -maaotteluun. Hän lupasi soittaa heti, kun on saanut selville, onko se mahdollista.
– Luuletko sinä saavasi lippuja maaotteluun? Se on täysin mahdotonta. Suuriin kilpailuihin on vaikea saada lippuja. Sinun olisi pitänyt varata liput hyvissä ajoin etukäteen. Kaikki maaotteluliput on myyty loppuun jo aikoja sitten.
– Niin, minä tiedän kyllä, että lippuja ei ole saatavissa, mutta Liisalla on suhteita, ja uskon hänen kyllä pystyvän järjestämään pari lippua. Hän

pystyy yleensä järjestämään melkein mitä vain. Hänellä on ystäviä ja tuttavia joka puolella.
- Mikset soita itse Liisalle?
- Olen yrittänyt useita kertoja, mutta puhelin on jatkuvasti varattu.
- Hän puhuu ilmeisesti jonkun hyvän ystävänsä kanssa.
- Nähtävästi. Kun soitin hänelle, hän lupasi ensin soittaa jollekulle ja sitten hän lupasi soittaa vähän ajan perästä takaisin. Nyt hän on puhunut puhelimessa jo ainakin tunnin. Hän on tietenkin taas unohtanut täysin luvanneensa ottaa yhteyttä minuun. Tässä minä sitten istun ja odotan. Hän saattaa joskus viettää kokonaisen illan puhuen puhelimessa. – En voi lähteä tästä mihinkään, koska jos hän ehtii lähteä johonkin sen jälkeen kun hän on lopettanut puhelun, häntä on taas mahdotonta saada kiinni.
- Kuulin, että Liisa on vaihtanut työpaikkaa. Pitääkö se paikkansa?
- Pitää. Hän on nyt tietokonealalla.
- Niin minä kuulin. Miten hän viihtyy uudessa työpaikassaan?
- Jotenkuten. Ei kai kovin hyvin. Nyt hän valittaa, että hänellä ei ole mitään tekemistä. Hän väittää, että he – siis hän ja hänen työtoverinsa – saattavat joskus istua tuntikausia juoden kahvia ja jutellen keskenään tekemättä yhtään mitään.
- Ilmankos ne tietokoneet tekevät virheitä. Esimerkiksi puhelinlaskuissa on kuulemma aina virheitä sen takia, että tietokoneet tekevät virheitä.
- En usko, että se pitää paikkaansa. Ja tuskinpa se on Liisan ja Liisan työtoverien syy, että puhelinlaskuissa on virheitä. Sitä paitsi Liisa on hyvin täsmällinen.
- En minä väitäkään, että se on Liisan syy. Hänhän on ollut tietokonealalla vasta niin vähän aikaa, että hän on tuskin ehtinyt siellä kovinkaan paljon sotkea. Ja hänhän ei sitä paitsi ole puhelinlaitoksella töissä.
- Ehkä hänen pitäisi hakea paikkaa puhelinlaitokselta. Hän todennäköisesti viihtyisi siellä, koska hän pitää puhelimessa puhumisesta.

Huomatkaa:

- *Hätä:*
  Mikä hätänä? = Mikä on ongelmana?
  Ei mitään hätää. = Ei mitään ongelmaa, kaikki on hyvin.

- *Koko – kokonainen:*
  Nukuin *koko päivän* (neutraali ilmaus)
  Nukuin *kokonaisen päivän* (niin kauan!)

- *Virhe – vika:*
  Ihminen tekee *virheen*, mutta koneessa on jokin *vika*.
  Tässä koneessa on jokin vika tai *jotakin vikaa*.

Tässä tekstissä *ei ole mitään vikaa.* = Tämä on hyvä, tämä kelpaa.
Tässä tekstissä on monta virhettä. = Tässä tekstissä on monta kirjoitus-, kieli- tai painovirhettä.

- *Kausi:*
  tunti/kausia = monta tuntia, tunteja
  päivä/kausia
  viikko/kausia
  vuosi/kausia
  Yhdyssanoja: *kuukausi, vuorokausi, lukukausi.*

- *Paikka:*
  Pitääkö se paikkansa, että ... = Onko se totta, että ...
  Se ei pidä paikkaansa. = Se ei ole totta.

- *Ilmankos* = Ei ole ihme, että ... Olenkin jo ihmetellyt sitä, miksi ... Tämä on siis syynä siihen, että ...

- *Sanajärjestys:*
  Jos on lause, jossa ei ole subjektia, subjektin paikalle ennen verbiä tulee tavallisesti jotakin, usein adverbiaali.
  Esim. Suuriin kilpailuihin on vaikea saada lippuja.
  Häntä on mahdotonta saada kiinni.
  Siellä sataa.

Missä? – Erilaisia postpositioilmauksia

Aurinko menee pilven taakse.

Aurinko on pilven takana.

Aurinko tulee pilven takaa.

Pilvi tulee auringon eteen.

Pilvi on auringon edessä.

Pilvi menee pois auringon edestä.

Kissa hyppää television päälle.

Kissa on television päällä.

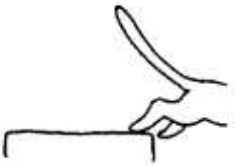

Kissa hyppää pois television päältä.

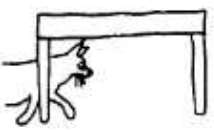

Kissa menee pöydän alle.

Kissa on pöydän alla.

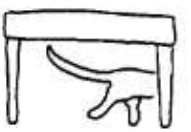

Kissa menee pois pöydän alta.

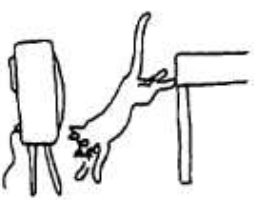

Kissa menee pöydän ja teeveen väliin.

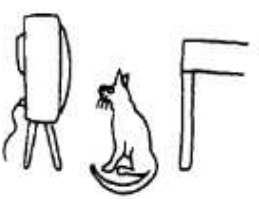

Kissa on pöydän ja teeveen välissä.

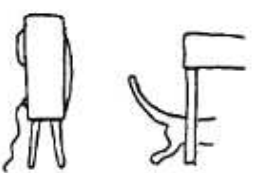

Kissa menee pois pöydän ja teeveen välistä.

Kissa menee teeveen viereen.

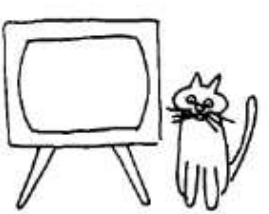

Kissa on teeveen vieressä.

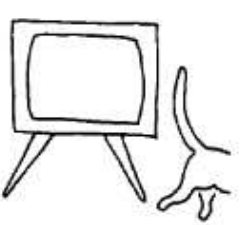

Kissa menee pois teeveen vierestä.

Kissa menee teeveen ääreen.

Kissa on teeveen ääressä.

Kissa menee pois teeveen äärestä.

Kissa menee kukkien keskelle.

Kissa on kukkien keskellä.

Kissa menee pois kukkien keskeltä.

Kissa on *pöydällä*, mutta *television päällä*. Jos on epätavallinen paikka, niin käytetään postpositiota *päällä*. *Lattialla, matolla, tuolilla, pöydällä, hyllyllä* jne., mutta *television päällä, pään päällä, jääkaapin päällä, lampun päällä* jne.

Kissa on *pöydän ja television välissä*, mutta Hämeenlinna on *Helsingin ja Tampereen välillä*. Jos on kaksi paikkakuntaa, niin on tavallisesti *välillä*. Samoin jos me puhumme ajasta: *Tulen kotiin kolmen ja neljän välillä*. Myös abstraktisesti: *Mikä ero on postposition ja preposition välillä?*

Kissa on *television edessä*, siis *minun ja television välissä*. Kissa on *television ääressä*, jos *se* katsoo televisiota. Minä olen *pöydän ääressä*, jos minä teen työtä tai syön.

Harjoitukset

A Täydennä. Käytä modaalirakennetta.

1. Tein tämän _____ sinun parastasi.
   ajatella
2. Tarjoilija tuli sisään _____ iloisesti.
   hymyillä
3. Lapset tulivat _____ kotiin.
   juosta
4. Opettaja kertoi vitsin _____ itse eniten.
   nauraa

5. Vaimoni kuunteli musiikkia _____ sängyssä
maata

6. ja _____ vanhoja lehtiä.
lukea

B Kerro erilaisia postpositioita käyttäen, missä a) musta kissa on, b) mihin harmaa kissa menee, c) mistä valkoinen kissa tulee, d) missä pöytä, tuoli jne. ovat.

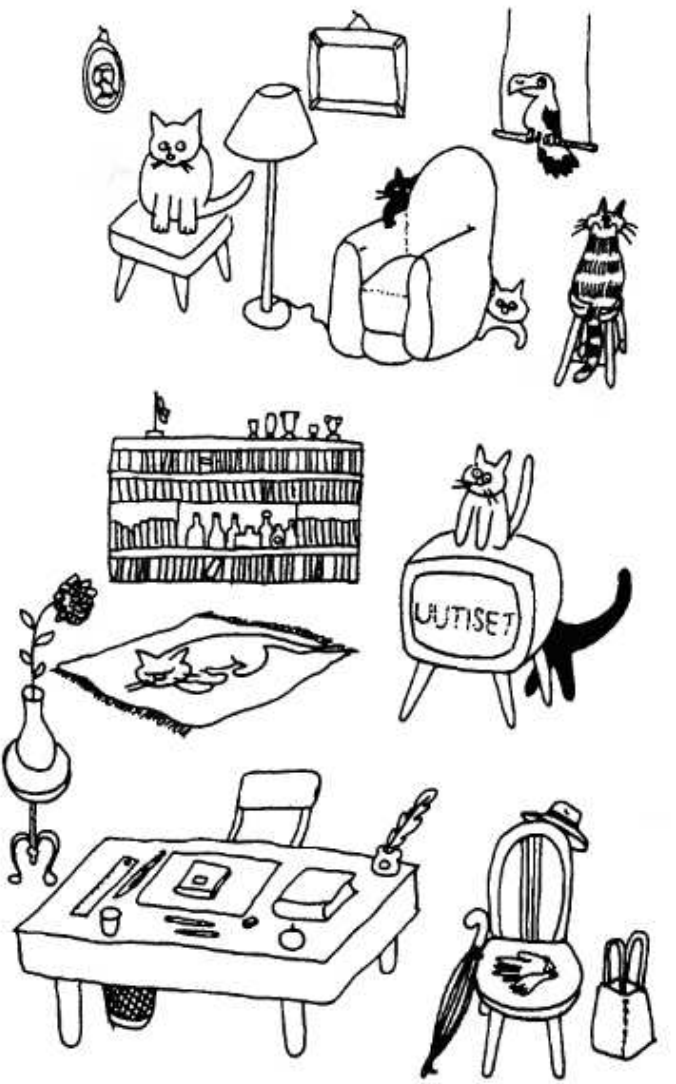

19 Yhdeksästoista kappale

-ton/-tön -adjektiivit

onni : onne/llinen ≠ onneton
vaara : vaara/llinen ≠ vaaraton

ääni: ääne/käs ≠ äänetön
voima : voima/kas ≠ voimaton

puhu/a : puhu/va ≠ puhumaton: = sellainen, joka ei puhu
näky/ä ; näky/vä ≠ näkymätön = sellainen, joka ei näy
käsittä/ä : käsite/ttä/vä = sellainen, joka voidaan käsittää ≠ käsittämätön = sellainen, jota ei voida käsittää (tai myös sellainen, joka ei käsitä)

Tällaisia pareja voidaan muodostaa usein, mutta ei läheskään säännöllisesti.
Substantiiveista ja verbeistä muodostetaan -ton/-tön -adjektiiveja, kun taas adjektiivien vastakohdat tehdään etuliitteellä epä-: *epämukava, epärealistinen, epävarma* jne.

Huomatkaa -ton/-tön -adjektiivien vartalo: *(loppu:) loputon -ta loputtoman loputtomia.*

1.

Keski- ja Etelä-Euroopassa on ollut suurkaupunkeja jo vuosisatoja ja jopa vuosituhansia. Suomessa kaupungit ovat alkaneet kasvaa vasta verrattain myöhään tai oikeastaan hyvin myöhään. Tälläkään hetkellä Suomessa ei ole kuin yksi suurkaupunki, Helsinki. Sekin on kasvanut suurkaupungiksi vasta tällä vuosisadalla.

Suomalaisen yhteiskunnan rakenteessa tapahtui 1950-luvun jälkeen hyvin suuri ja nopea muutos. Suomessa nykyiset vanhimmat kaupunkilaiset ovat suurimmaksi osaksi maalta muuttaneita. 1950-luvun lopusta tai 1960-luvun alusta lähtien yhä useammat ja useammat maalaiset joutuivat jättämään kotiseutunsa, koska maatalous ei pystynyt tarjoamaan enää riittävästi työtä kaikille. Koneet veivät ihmisten paikat maalla, ja niin ollen ihmisten täytyi tulla kaupunkiin. Suuriin maalaistaloihin, joissa ennen oli paljon väkeä, jäi jäljelle vain muutamia ihmisiä. Maaseudulla näkee vieläkin vanhoja asumattomia taloja, joista kaikki asukkaat ovat muuttaneet pois. Muutto tapahtui useimmiten Etelä-Suomen teollisuuskeskuksiin.

Suomalaisen yhteiskunnan rakenteen muutos oli parin vuosikymmenen aikana todella valtava. Useimmissa Euroopan maissa yhteiskunnan muuttuminen on tapahtunut tasaisemmin. Se on alkanut aikaisemmin ja tapahtunut hitaammin. Nopea muutos ei luonnollisestikaan voinut tapahtua ongelmattomasti. Sosiologit ovat tehneet tutkimuksia siitä, millä tavalla ihmiset ovat sopeutuneet uusiin ympäristöihin ja uusiin elämänmuotoihin. He ovat tulleet siihen tulokseen, että monet niistä ongelmista, jotka ovat tyypillisiä nopeasti kehittyneille teollisuusseuduille, johtuvat juuri muutoksen nopeudesta. Ihmiset jäivät juurettomiksi. Aikaisemmin maaseudulla perheet olivat ehjiä. Nyt kodit ovat rikkinäisempiä ja avioerot tavallisia.

1960- ja 1970-luvulla yhteiskunnan rakenteen nopean muuttumisen seurauksena syntyi työttömyyttä, ja työttömyys aiheutti maastamuuttoa. Monet suomalaiset muuttivat myös Ruotsiin. Monet muuttivat Ruotsiin ajatellen palaavansa parin kolmen vuoden kuluttua takaisin, ja hyvin monet ovat palanneetkin. Mutta monien oli vaikea päättää, jäädäkö vai palata. Mitä kauemmin aikaa kului, sitä vaikeampi oli päättää, pitäisikö palata vai jäädä kokonaan Ruotsiin. Monet elivät vuosikausia tietämättä itsekään, mitä he haluavat. Todennäköisesti monet hyväksyivät ajatuksen Ruotsiin jäämisestä vasta pitkän ajan kuluttua. Suomesta maalta Ruotsin suurkaupunkeihin muuttaneiden kohdalla elämänmuutos on ollut ehkä kaikkein suurin.

Jos maahanmuuttajat olisivat heti alussa pystyneet tekemään päätöksen, he olisivat todennäköiseti sopeutuneet nopeammin. Monet elivät kauan tyytymättöminä puoliksi Suomessa puoliksi Ruotsissa. He olisivat voineet alkaa tietoisesti sopeutua uuteen maahan ja uuteen kulttuuriin. Heidän olisi kannattanut ruveta hankkimaan itselleen ruotsin kielen taitoa heti alussa. Siitä olisi ollut paljon hyötyä uuteen maahan sopeutumisessa.

Jälkeenpäin on hyvä antaa neuvoja: olisi pitänyt ... Elämä ei kuitenkaan ole niin yksinkertaista. Valitettavasti meidän on vaikea nähdä tulevaisuuteen.

Huomatkaa:

- *Lähes – ei läheskään:*

  Olen kotona lähes joka ilta = melkein joka ilta.
  En ole kotona läheskään joka ilta.

- *Lähtien – alkaen:*
  Olen asunut Suomessa vuodesta 1972 lähtien.
  Olen alusta alkaen ollut sitä mieltä, että ...
  Merkitys on suunnilleen sama. *Saakka*-sanalla on myös suunnilleen sama merkitys tällaisessa lauseessa: Olen asunut yksin syksystä saakka.

- *Pari kolme* = kaksi tai kolme

- *Tulevaisuus* = se aika, joka tulee
  Nykyisyys = se aika, joka on nyt
  Menneisyys = se aika, joka on mennyt

Kuinka suomi ilmaisee aikaa?

1. Suomessa ajan ilmaisemiseen käytetään tavallisesti adessiivia *(kesällä, yöllä)*, inessiiviä *(marraskuussa)* tai essiiviä *(tänä iltana)*, kun vastataan kysymykseen *milloin?*
   Kertaa ajanilmaukset osasta 1 kappaleesta 21, s. 133.

2. Kun vastataan kysymykseen *kuinka kauan?*, käytetään objektin sijoja:

   Kuinka kauan matka kestää? – Se kestää *tunnin.*
   – Se kestää *kaksi tuntia.*

   Odota hetkinen!
   Voitko odottaa minua hetkisen?

   Kielteisessä lauseessa on partitiivi:
   Matka ei kestä tuntia.
   En jaksanut odottaa kahta viikkoa.

   Usein kielteisessä lauseessa on ajatus *ei edes*. Silloin tulee liite *-kaan/ -kään:*
   En ole opiskellut päivääkään suomea.
   En halua olla täällä enää hetkeäkään.

3. Kun halutaan ilmaista tulo- ja lähtöajankohtia, voidaan käyttää tavallisia ajanilmauksia: *aamulla*, *kello 8* jne., mutta usein käytetään myös translatiivia ja ablatiivia:
Tulen sinne kahdeksaksi. = Tulen sinne niin, että olen siellä kello kahdeksan.
Lähden kotoa seitsemältä. = Lähden kotoa kello seitsemän.

4. Translatiivilla ilmaistaan oikeastaan viimeistä mahdollista ajankohtaa, jota ennen jotakin tapahtuu. Sitä käytetään usein, kun puhutaan tulevaisuudesta ja suunnitelmista:

   Teen tämän valmiiksi *ensi keskiviikoksi*.
   Tämän täytyy olla valmiina *huomiseksi*.

   Usein merkitys on lähellä merkitystä 'varten'.
   Tuletko kotiin *illaksi?*

   Viimeistä mahdollista ajankohtaa ilmaistaan myös sanalla *mennessä*:

   Teen tämän valmiiksi *keskiviikkoon mennessä*.
   Tämän täytyy olla valmiina *huomiseen mennessä*.

   Viimeistään ≠ *aikaisintaan*.

5. Translatiivia käytetään myös silloin, kun puhutaan suunnitelmasta:
   Menen kirjastoon *pariksi tunniksi*.
   Matti matkusti Mikkeliin *kahdeksi viikoksi*.
   Jäädä-verbin yhteydessä on myös translatiivi, vaikka kyseessä ei varsinaisesti olekaan suunnitelma:
   Vanhempieni piti tulla kotiin jo eilen, mutta he jäivätkin vielä *viikoksi* Ouluun.

6. Kun halutaan ilmaista ajan rajakohtia *(mistä? – mihin?)* käytetään elatiivia ja illatiivia:
   Liike on avoinna *yhdeksästä viiteen*.
   Olin Kajaanissa *perjantaista maanantaihin*.
   Olimme maalla *heinäkuun viidennestä elokuun kymmenenteen*.
   Aamusta iltaan, päivästä päivään, vuodesta vuoteen.

7. Kun halutaan ilmaista alkamisajankohta, mutta ei ilmoiteta loppumista, käytetään elatiivia + postpositiota *lähtien* tai *alkaen:*
   Olen ollut *viime kesästä lähtien* sairaana.
   Tänään on satanut *aamusta alkaen* koko päivän.

   Samalla tavalla voidaan käyttää myös sanoja *asti* tai *saakka:*
   Olen ollut täällä *aamusta asti* t. *saakka*.
   Näitä käytetään myös loppumisajankohdasta illatiivin yhteydessä:

Olin työssä *iltaan asti.*
Olen Seinäjoella *perjantaihin saakka.*

Huomatkaa vielä sanat *eilinen* ja *huominen:*
Olimme lomalla *eiliseen saakka.*
Tästä päivästä lähtien on osoitteemme toinen.
Huomisesta alkaen olen tavattavissa kello kolmen ja neljän välillä.

8. *Sitten – kuluttua:*

Kaksi viikkoa sitten. – Kahden viikon kuluttua.
Kahden viikon kuluttua = kahden viikon päästä = kahden viikon perästä. (Kaksi viimeksi mainittua ovat enemmän puhekieltä kuin ensimmäinen.)

9. Kun jokin, joka tapahtuu säännöllisesti tai usein, jää tapahtumatta, käytetään illatiivia ilmaisemassa kuinka kauan.
En ole lukenut sanomalehtiä *kahteen viikkoon.* (Luen muuten säännöllisesti.)
Emme ole käyneet kirkossa *kuukauteen.* (Tavallisesti käymme kirkossa usein.)
En ole nähnyt häntä *vuosiin.*
Emme ole tavanneet *pitkään aikaan.*

10. Kun halutaan ilmaista, kuinka pitkän ajan tekeminen vie tai kuinka pitkän ajan sisällä jokin tulee valmiiksi, käytetään inessiiviä:

Hän oppi ymmärtämään suomea *puolessa vuodessa.*
Luen tämän kirjan *parissa tunnissa.*
Tämä ruoka tulee valmiiksi *kahdessakymmenessä minuutissa.*

11. Kellonajoista ks. osa 1, kpl. 6 s. 47. Me voimme kysyä esim. *Milloin sinä tulet?,* jolloin vastaus voi olla esim. *kello 8.* Vastaus tähän kysymykseen voi olla myös *huomenna.* Kun halutaan kysyä nimenomaan kellonaikaa, kysytään *Mihin aikaan?,* jolloin vastaus voi olla vain kellonaika tai *samaan aikaan, eri aikaan* (kuin ennen tai kuin joku toinen).

He tulivat *samaan aikaan* = he tulivat *samanaikaisesti* = he tulivat *yhtä aikaa.*

Joskus *siihen aikaan kun* = silloin:
Siihen aikaan, kun ei vielä ollut sähköä, ...

12. *Aika:*

Aion olla täällä vain *vähän aikaa.*
Voitko tulla tänne *vähäksi aikaa?*

Menen kesämökille ja olen siellä *jonkin aikaa*.
Menemme maalle *joksikin aikaa*.

On hauska nähdä Teitä *pitkästä aikaa*. (On kauan siitä, kun olemme tavanneet.)
Päivää, *pitkästä aikaa!*

Se tapahtui *kauan aikaa* sitten.
Muistin asian vasta *pitkän ajan* kuluttua.

Tyttäreni oli *pitkän aikaa* (= kauan) poissa koulusta.
En ole tavannut Anjaa *aikoihin* (= pitkään aikaan).

Sillä aikaa kun Suvi kävi kaupassa, minä luin sanomalehden.

Viimeksi kuluneiden *kahdenkymmenen vuoden aikana* on kehitys ollut nopea.

Ajattelen sinua *koko ajan*.

13. *Päivä:*

Me olimme *eräänä päivänä* kävelemässä Seurasaaressa. (Tiedän, mikä päivä se oli, mutta en kerro.)

Menemme *jonakin päivänä* kävelemään Seurasaareen. (En tiedä, minä päivänä.)

Harjoitukset

A Tee adjektiiveja *-ton/-tön* -liitteellä.

1. Se, jolla ei ole rahaa, on _____
2. Huone, jota ei ole siivottu, on _____
3. Asia, jota ei voi käsittää, on _____
4. Ihminen, jolla ei ole työtä, on _____
5. Ihminen, jolla ei ole perhettä, on _____
6. Saari, jolla ei asuta, on _____
7. Kirje, jossa ei ole nimeä, on _____

8. Ihminen, joka ei ajattele, on _____

9. Asia, jota ei voi uskoa, on _____

10. Työ, jota ei ole tehty, on _____

11. Kirje, jota ei ole avattu, on _____

12. Tenttipaperi, jossa ei ole virheitä, on _____

13. Se, joka ei varo, on _____

B Täydennä. Pane adjektiivi oikeaan muotoon.

1. Aurinko paistoi _____ taivaalta.
   pilvetön

2. Kukaan ei halua tehdä _____ työtä.
   palkaton

3. Vaunu on _____ (matkustajille).
   tupakoimaton

4. Kaupungit ovat tulleet _____
   rauhaton

5. Opettaja puhui jonkun _____ miehen kanssa.
   tuntematon

6. Tulin sisälle aivan _____
   huomaamaton

C Täydennä. Sanalla *viikko*.

1. Olin kesälomalla _____

2. Matkustin maalle _____

3. Tein koko matkan _____

4. En ollut siellä edes _____

5. En ole syönyt mitään _____

D Täydennä.

1. Olin siellä _____
18.9.–20.9.

2. Olen ollut täällä _____
3.10.–

3. Olen täällä _____
–7.11.

E Sano toisella tavalla.

1. Tänään on 7.3. Tulin tänne _____
3.3.

2. Lähden täältä _____
10.3.

3. Kaikki muutkin lähtevät _____
10.3.

4. Meidän täytyy palata Pieksämäelle _____
viimeistään

_____
lauantaina

20 Kahdeskymmenes kappale

Ns. temporaaliset lauseenvastikkeet

1. Lauseenvastike, joka ilmaisee samanaikaista tekemistä:

   Mikon tullessa kotiin Leena oli jo nukkumassa. =
   Kun Mikko tuli kotiin, Leena oli jo nukkumassa.

   Mikon tiskatessa Leena puhui puhelimessa. =
   Kun Mikko tiskasi, Leena puhui puhelimessa.

   Verbin muoto on 2. infinitiivin inessiivi; vrt. kpl 18 s. 106:
   puhu/a – puhue/ssa, men/nä – menne/ssä, vasta/ta – vastate/ssa.
   Muistakaa **e > i**, jos vartalossa on **e**: *itke/ä – itkie/ssä, kulke/a – kulkie/ssa.*

   Subjekti on genetiivissä: *Mikon tullessa.*

   Omistusliitteet:
   Mikko lauloi tiskatessaan. (Subjekti on sama.)
   Leena puhui puhelimessa hänen tiskatessaan. (Subjekti ei ole sama.)

   Huomatkaa myös passiivi (tunnukset ovat -tta- tai -ta-):
   puhuttaessa = kun puhutaan
   pyydettäessä = kun pyydetään
   mentäessä = kun mennään

2. Lauseenvastike, joka ilmaisee aikaisempaa tekemistä:

   Mikon tultua kotiin Leena heräsi. =
   Kun Mikko oli tullut kotiin, Leena heräsi.

   Mikon tiskattua astiat he menivät ulos. =
   Sen jälkeen kun Mikko oli tiskannut asiat, he menivät ulos.

   Verbin muoto on passiivin 2. partisiipin partitiivi:
   puhu/a – puhuttua, syö/dä – syötyä, tiska/ta – tiskattua.

   Subjekti on genetiivissä: *Mikon tultua.*

Omistusliitteet:
Tiskattuaan Mikko meni ulos. (Subjekti on sama.)
Hänen tiskattuaan Leena meni ulos. (Subjekti ei ole sama.)

1.

Eilen minulla oli vapaapäivä. Minulla on tapana nousta puoli seitsemältä, ja nytkin kävi tietysti niin, että heräsin jo ennen seitsemää, vaikka herätyskello ei soinutkaan. Olin ajatellut nukkua pitkään ja nauttia mukavasta aamusta. Minua ei nukuttanut tietenkään yhtään. No, hyvä on, ajattelin. Nythän minulla on hyvää aikaa lukea lehteä ja juoda aamukahvia kaikessa rauhassa ilman mitään kiirettä. Panin radion auki, ja sängyssä maaten luin lehteä miellyttävän musiikin soidessa. Luettuani lehden ajattelin ruveta keittämään aamukahvia ja laittamaan vähän aamiaista itselleni. Tietenkin kahvi oli lopussa. Tavallisesti minulla on kaiken varalta aina purkki pikakahvia, mutta nyt ei ollut sitäkään. Teetäkään ei ollut. Olen niin tottunut juomaan kahvia aamulla, että en osaa olla ilman sitä. Ei auttanut muu kuin jäädä odottamaan, että kello tulisi puoli yhdeksän ja pääsisin hakemaan kaupasta kahvia. Odottaessani rupesin laittamaan aamiaista. Panin veden tulelle ja rupesin keittämään munia. Ja sitten kun kello tuli puoli yhdeksän, pääsin vihdoinkin ostamaan kahvia. Minua ei huvittanut yhtään panna vaatteet päälle ja kengät jalkaan ja lähteä ulos. Ajattelin pistäytyä ihan nopeasti kulman takana olevassa pienessä valintamyymälässä.

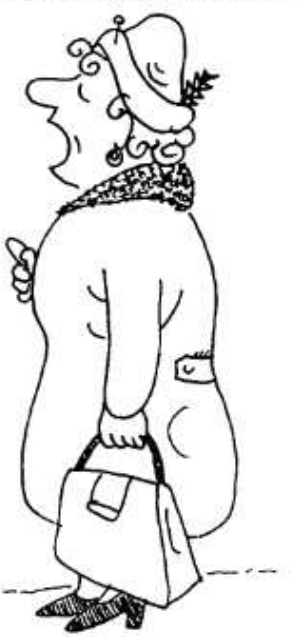

Kaupassa oli Anni-täti. Hän ei ollut nähnyt minua pariin kuukauteen, vaikka asummekin melko lähekkäin. Hänellä oli paljon kerrottavaa. Hän on tavattoman puhelias, ja hänestä on aina vaikea päästä eroon. Hänen piti kertoa, kuinka uskomattoman paljon väkeä edellisenä iltana oli ollut Linnanmäellä, kun hän oli ollut siellä joidenkin sukulaistensa lasten kanssa. Siinä minä sitten seisoin kes-

kellä kauppaa kahvipaketti kädessä ja kuuntelin hajamielisenä, millaista Linnanmäellä oli ollut ja kuinka joku oli voittanut jotakin jossakin pelissä ja kotiin tultaessa oli satanut. Yritin parhaani mukaan näyttää kiinnostuneelta. En kehdannut sanoa hänelle, että minulla oli kiire, koska minulla itse asiassa ei ollut mitään kiirettä. Odotin kärsivällisesti, että hän lopettaisi. Ja lopettihan hän tietenkin lopulta.

Tullessani kotiin minua odotti pieni yllätys: eteinen oli täynnä savua. Säikähdin tietenkin kovasti: mikä paloi? Ensimmäinen mieleen tuleva ajatus oli tietenkin, että ei ole savua ilman tulta. Onneksi oli kerrankin savua ilman tulta. Olin unohtanut leivänpaahtimen päälle – unohdin, että se ei ole automaattinen. Minun oli avattava ovet ja ikkunat ja odotettava, että savu häipyisi.

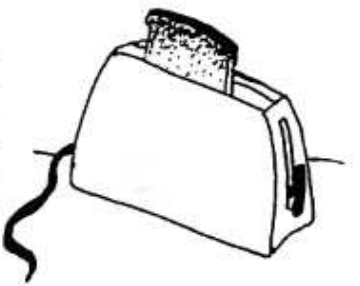

Huomatkaa:

- *Tuli:*
  Panin pannun tulelle.
  Panin perunat tulelle.
  Tätä ilmausta voidaan käyttää myös silloin, kun on sähköhella.

- *Panna päälle – riisua:*
  Panen vaatteet päälle. Riisun vaatteet (päältä).
  Panen kengät jalkaan. Riisun kengät jalasta.
  Panen käsineet käteen. Riisun käsineet kädestä.
  Panen hatun päähän. Otan hatun päästä.

- *Keskellä:*
  Kukkien keskellä, oppilaiden keskellä jne., mutta *keskellä huonetta, keskellä katua, keskellä toria, keskellä päivää* jne.

- Levysoitin / Radio / Leivänpaahdin / Televisio / (Sähkö)virta } on päällä, kun { pistoke / töpseli } on seinässä.
  (Töpseli on puhekieltä.)

- *Pilalla:*
  Päivä menee pilalle. Päivä on pilalla.
  Ruoka menee pilalle. Ruoka on pilalla.

- *-kkain/-kkäin:*
  Me asumme lähekkäin = lähellä toisiamme

Me olemme vierekkäin
= toistemme vieressä

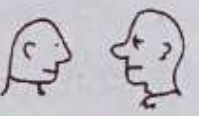

Me olemme vastakkain
= toisiamme vastapäätä

Me kuljemme peräkkäin =

toinen kulkee edellä,
toinen perässä (= jäljessä)

- *Kerta:*
  Tällä kerralla, ensi kerralla, viime kerralla.
  Tällä kerralla = tällä kertaa.
  Olen ensimmäistä kertaa Suomessa. = Olen ensi kertaa Suomessa.
  Olen täällä viimeistä kertaa.
  Olen täällä kolmatta kertaa.

  Mutta huomatkaa:
  Olen käynyt Lapissa kerran.
  Olen käynyt Tampereella kaksi kertaa.
  En ole käynyt Joensuussa yhtään kertaa = En ole käynyt Joensuussa kertaakaan.

- *Auttaa:*
  Ei auttanut muu kuin ... = Ei voinut tehdä muuta kuin ..., oli pakko ...

- *Täysi – täynnä:*
  Voidaan sanoa *Tuo bussi on täynnä* tai *Tuo bussi on täysi*, mutta *täynnä ei* voi olla attribuuttina. Siis: *täysi bussi*, mutta ei * *täynnä bussi*.

Harjoitukset

A Täydennä. Käytä temporaalirakennetta.

1. Menin eteiseen _____
kun kuulin ovikellon soivan

2. Nukuin _____
kun kaikki toiset tekivät kotitehtäviään

3. Jussi oli viisivuotias _____
kun hänen isoäitinsä täytti

_____
seitsemänkymmentä

4. Pekka oli poissa kotoa _____
kun isoisä vietti syntymäpäiviään

5. _____ isä oli jo lähtenyt toimistoon.
Kun lapset heräsivät aamulla

6. En uskaltanut nauraa _____
kun työtoverini kertoi hullua juttua

7. Ehdin käydä kaupassa _____
kun muut lukivat sanomalehtiä

8. Helvi hymyili _____
kun hän ajatteli, mitä oli tapahtunut

9. Raimo oli hyvin rasittunut _____
kun hän lähti lomalle

10. _____ kukaan ei ollut kotona.
Kun palasin kotiin

B Täydennä. Käytä temporaalirakennetta.

1. _____
Sen jälkeen kun muutin Suomeen
en ole käynyt kotimaassani.

2. Olen voinut paljon paremmin _____
sen jälkeen kun rupesin

_____
harrastamaan urheilua

3. _____

Sen jälkeen kun lapset ovat kasvaneet suuriksi

_____

olemme ruvenneet tekemään ulkomaanmatkoja

4. Päätimme ostaa tämän CD-soittimen _____

sen jälkeen kun

_____

olimme ensin verranneet hintoja

5. Valitsimme tämän kurssin _____

sen jälkeen kun eräs tuttavamme

_____

oli suositellut sitä

6. Mieheni maksoi laskut _____

sen jälkeen kun hän oli nostanut

_____

rahaa tililtä

7. _____

Sen jälkeen kun Liisa oli lähtenyt Roomasta

Jussi oli surullinen.

8. Vanhempani lupasivat soittaa minulle heti _____

_____

sen jälkeen kun he ovat päässeet perille

9. Vika korjattiin _____

sen jälkeen kun monet olivat valittaneet siitä

_____

10. Serkkuni rupesi lukemaan kieliä _____

sen jälkeen kun hän

_____

oli suorittanut ylioppilastutkinnon

21 Kahdeskymmenesyhdes kappale

1. Komitatiivi

Komitatiivi on melko harvinainen sijamuoto. Sen asemesta käytetään enimmäkseen postpositiota *kanssa*. Esim.

Liisa lensi *uusine poikaystävineen* Ouluun. =
Liisa lensi uuden poikaystävänsä kanssa Ouluun.

Savonlinna *ympäristöineen* on kesällä vilkasta turistiseutua. =
Savonlinna ja sen ympäristö ovat kesällä vilkasta turistiseutua.

Komitatiivin tunnus on **-ine**. Siinä **i** on sama kuin monikon **i**; vartalo on monikon vahva vartalo.

Yksikkö ja monikko ovat samanlaiset. *Vaimoineen* voi merkitä 'vaimonsa kanssa' tai 'vaimojensa kanssa'. Huomatkaa myös, että komitatiivin kanssa on aina omistusliite.

2. Instruktiivi

Myös instruktiivi on melko harvinainen sijamuoto. Se esiintyy enimmäkseen vain kiinteissä sanonnoissa.

Pekka on auttanut minua *monin tavoin*. = Pekka on auttanut minua monella tavalla.

Olen yrittänyt *kaikin keinoin* päästä irti tupakasta. =
Olen yrittänyt kaikilla keinoilla päästä irti tupakasta.

Instruktiivi on melkein aina monikossa. 2. infinitiivin instruktiivista ks. kpl 18 s. 105.

1.

- Te kuuluitte olleen Savonlinnan oopperajuhlilla viime kesänä.
- Niin olimme. Mistä sinä sen tiedät?
- Kerttu kertoi. Hän tuntuu yleensäkin tietävän kaikki asiat. Mitä te piditte oopperajuhlista?
- Pidimme kovasti. Meillä oli erittäin hyvät paikat. Minusta keskimmäisillä penkkiriveillä olevat paikat ovat parhaita. Niin kuin tiedät, oopperat

esitetään linnan pihalla, ja sinne mahtuu monta tuhatta katsojaa. Akustiikka on oikein hyvä, niin että kaikki paikat oikeastaan ovat hyviä. – Oletko sinä koskaan ollut Savonlinnassa oopperajuhlien aikaan?

– En, mutta meidän on tehnyt mieli lähteä monta kertaa. Sinne on vain niin kovin vaikea saada lippuja. Ne pitäisi varata hyvissä ajoin etukäteen. Viime kesänä olisimme lähteneet Savonlinnaan, jos vain olisimme jotenkin onnistuneet saamaan liput. Yritimme kaikin keinoin, mutta turhaan. Oli jo liian myöhä. Ensi kesän lippujakin kuuluu olevan vaikea saada.

– Me saimme liput erään tuttavan kautta. Hän on varannut meille liput ensi kesäksikin.

– Sattuisikohan hänellä olemaan pari ylimääräistä lippua johonkin esitykseen?

– Enpä oikein usko, mutta voisinhan minä varmuuden vuoksi kysyä häneltä.

– Se olisi kiva. Kysypä, jos satut muistamaan. Me olemme kovasti kiinnostuneita. Me emme ole tehneet vielä minkäänlaisia suunnitelmia ensi kesää varten. Te siis menette kesällä Savonlinnaan. Teillähän on siellä päin kesämökkikin, eikö totta.

– On. Oikeastaan se ei ole kesämökki, vaan se on Maijan vanha kotitalo. Maija on kotoisin Kerimäeltä. Se mökki on Savonlinnan ja Kerimäen välillä, noin viidentoista kilometrin päässä Savonlinnasta, kerta kaikkiaan fantastisella paikalla Saimaan rannalla. Muutamme sinne kaikkine tavaroinemme ja kissoinemme ja koirinemme heti kun koulu loppuu. Viihdymme siellä erittäin hyvin.

– Teillä opettajilla on niin pitkät kesälomat. Minulla on vain viisi viikkoa. Olisi pitänyt ruveta opettajaksi. – Satutko muuten tietämään, olisiko siellä jossakin Savonlinnan ympäristössä myytävänä halpoja kesänviettopaikkoja?

– Hinnat ovat nousseet huomattavasti viime aikoina. Savonlinna ympäristöineen on tullut niin suosituksi. Kaupungin lähellä hinnat ovat minusta suhteellisen korkeat, mutta vähän kauempaa voisi kenties saada vähän halvemmalla. Mitä lähempänä kaupunkia kesämökki on, sitä kalliimpi se on.

– En itse asiassa haluaisikaan olla lähellä kaupunkia. Vähän kauempana kaupungista järvetkin ovat varmasti pysyneet puhtaampina.

– Savonlinnan ympäristön järvet ovat kyllä pysyneet yllättävän puhtaina, huolimatta siitä että kaupungissa on teollisuutta ja tehtaita. – On ilman muuta kivempi viettää kesää kauempana kaupungista, jos haluaa olla rauhassa. Savonlinnassa päin on paljon mukavia kesänviettopaikkoja siitäkin syystä, että monet pienet talot ovat jääneet tyhjiksi, kun ihmiset ovat muuttaneet kaupunkiin. Kannattaisi ehkä panna ilmoitus lehteen.

Huomatkaa:

- Tavallisia ilmauksia, joissa on instruktiivi:
  kaikin voimin (kaikki voimat) jalan (jalka)
  kaksin käsin (kaksi kättä) yksin (yksi)
  omin luvin (oma lupa) kahden (kaksi)
  kaikin mokomin

  Kirjeiden ja korttien lopussa:
  Terveisin/Parhain terveisin/Rakkain terveisin/Lämpimin terveisin

- *Päin:*
  Pekka meni Kallioon päin = Kallion suuntaan
  Pekka asuu Kalliossa päin = Kallion suunnassa
  Pekka tuli Kalliosta päin = Kallion suunnasta

- *Päässä:*
  Mikko asuu kahden kilometrin päässä kaupungista.
  Eila muutti kymmenen kilometrin päähän (kaupungista).
  Hän tulee joka aamu pyörällä kymmenen kilometrin päästä.

  Voitteko tulla viiden minuutin päästä? = viiden minuutin kuluttua.

- *Jäädä – pysyä:*
  Talo jäi tyhjäksi, kun asukkaat muuttivat pois.
  Talo pysyi tyhjänä, kun siihen ei muuttanut kukaan.

- *Kaukana – lähellä:*

  Savonlinna on kaukana.
  Kuopio on kauempana.
  Rovaniemi on kaikkein kauimpana.

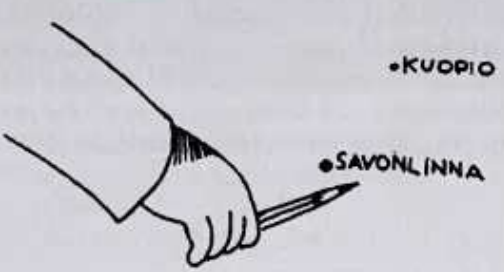

Maija meni kauas.
Mikko meni vielä kauemmaksi.
Matti meni kaikkein kauimmaksi.

Maija tuli kaukaa.
Mikko tuli vielä kauempaa.
Matti tuli kaikkein kauimpaa.

Riihimäki on lähellä.
Kerava on vielä lähempänä.
Pasila on kaikkein lähimpänä.

Leena muutti lähelle kaupunkia.
Kalle muutti vielä lähemmäksi.
Eila muutti kaikkein lähimmäksi.

Leena tulee läheltä.
Kalle tulee vielä lähempää.
Eila tulee kaikkein lähimpää.

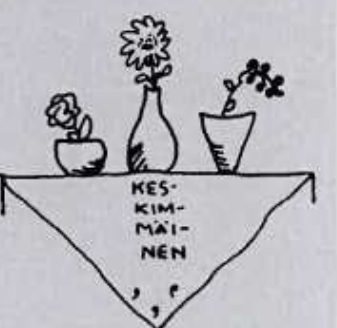

Samalla tavalla:

pohjoisessa	pohjoisempana
etelässä	etelämpänä
lännessä	lännempänä
idässä	idempänä

Pohjoisemmaksi – pohjoisempaa, etelämmäksi – etelämpää jne.

- *Keskimmäinen:*
  Keskellä oleva = *keskimmäinen*
  Alimpana oleva = *alimmainen*
  Ylimpänä oleva = *ylimmäinen*

Paperit ovat *alimmaisessa*, *keskimmäisessä* tai *ylimmäisessä* laatikossa.
Voidaan myös sanoa, että paperit ovat *alimmassa* tai *ylimmässä* laatikossa.

Siis superlatiivit:
alin -ta (alimpaa) alimma/n alimpi/a
ylin -tä (ylimpää) ylimmä/n ylimpi/ä

Huomatkaa myös komparatiivit:
alempi alempa/a alemma/n alempi/a
ylempi ylempä/ä ylemmä/n ylempi/ä

Alempana – alemmaksi – alempaa.
Ylempänä – ylemmäksi – ylempää.

Alimpana – alimmaksi – alimpaa.
Ylimpänä – ylimmäksi – ylimpää.

- *Kuulua:*
  Sari kuuluu olevan sairas. = Sari on kuulemma sairas.
  Te kuuluitte olleen Savonlinnassa. = Te olitte kuulemma ...
  Sinä kuuluit sanoneen, että ... = Sinä olit kuulemma sanonut, että ...

- *Tuntua:*
  Oppaamme tuntuu tietävän paljon. = Vaikuttaa siltä, että oppaamme tietää paljon.
  Te tunnutte olevan hyvin perillä tästä asiasta. = Vaikuttaa siltä, että ...
  Kaikki tuntuvat unohtaneen tämän asian. = Vaikuttaa siltä, että ...

  Vrt. taitaa.

- *Myöhä – aikainen:*

  On myöhä.
  Kirje tuli liian myöhään.
  Juna on myöhässä.

  On liian aikaista lähteä.
  Vieraat tulivat liian aikaisin.

  Vieraat tulivat ajoissa (niin että he ehtivät, he eivät myöhästyneet).
  Vieraat tulivat hyvissä ajoin (niin että heillä oli paljon aikaa).

- *Pitää:*
  Mitä te piditte eilisestä televisiofilmistä? = Mitä mieltä olitte eilisestä televisiofilmistä? = Mikä oli teidän mielipiteenne eilisestä televisiofilmistä?

Harjoitukset

A Muuta lauseet *kuulua*- ja *tuntua*-lauseiksi.

1. Virtasten kesämökki on kuulemma palanut. _____

_____

2. He olivat kuulemma säikähtäneet kovasti. _____

_____

3. He hankkivat kuulemma uuden mökin Savosta. _____

_____

4. Vaikuttaa siltä, että ilma on muuttunut kylmemmäksi. _____

_____

5. Vaikuttaa siltä, että sinä muistat tämän asian hyvin. _____

_____

B Täydennä. Käytä instruktiivia.

1. Olen yrittänyt _____ päästä
kaikki keinot
irti tupakasta.

2. Kun sataa, on vaikea päästä perille _____
kuivat jalat

3. Teitkö tämän aivan _____
omat kädet

4. Näitkö sen _____
omat silmät

5. Kertokaa tämä juttu _____
omat sanat

C Täydennä. Käytä komitatiivia.

1. Kalle kävi meillä _____
nuori kaunis vaimo

2. Sinä näytät ihan hullulta _____
suuri hattu

ja _____
mustat silmälasit

3. Taulumäen kirkko _____ näkyy kauas.
korkea torni

4. Pariisi _____ ja _____
leveät kadut kauniit

_____ on hyvin
vanhat rakennukset

viehättävä.

22 Kahdeskymmeneskahdes kappale

1. Potentiaali

Te *tietänette*, että kokous on huomenna. = Oletan, että te tiedätte; te tiedätte varmaankin (kai, luultavasti, mahdollisesti), että kokous on huomenna.

Tietänevätkö kaikki, että kokous on huomenna. = Tietävätköhän kaikki, että kokous on huomenna.

Potentiaali on verbin tapaluokka (modus), joka ilmaisee sen, että puhuja ei ole varma asiasta, mutta olettaa sen olevan niin kuin hän sanoo. (Vrt. konditionaalia, joka ilmaisee, että tekemisellä on ehto.) Kysymyksissä se ilmaisee epäilyä. Kysymyksissä liitepartikkelilla -han/-hän on sama merkitys.

Potentiaalia käytetään nykyisin melko vähän. Sen asemesta käytetään adverbeja *ehkä, kai, kenties, luultavasti, varmaankin, mahdollisesti.*

Potentiaalin tunnus on -ne-; verbityypeissä 4 ja 5 -nne-. Se liitetään vartaloon, joka saadaan infinitiivistä.

(minä)	sanonen	en	sanone
(sinä)	sanonet	et	sanone
hän	sanonee	ei	sanone
(me)	sanonemme	emme	sanone
(te, Te)	sanonette	ette	sanone
he	sanonevat	eivät	sanone
(minä)	vastannen	en	vastanne
(sinä)	vastannet	et	vastanne
jne.		jne.	

Huomatkaa assimilaatiot: *tulla – tullen, surra – surren, nousta – noussen* (vrt. 2. partisiippia).

Olla-verbin potentiaalimuodot muodostetaan vartalosta *lie-*:

(minä)	lienen	en	liene
(sinä)	lienet	et	liene
hän	lienee	ei	liene
(me)	lienemme	emme	liene
(te, Te)	lienette	ette	liene
he	lienevät	eivät	liene

Samalla tavalla kuin konditionaalilla on vain nykyaika ja mennyt aika *(puhuisin – olisin puhunut)*, niin myös potentiaalilla on nykyaika ja mennyt aika: *hän puhunee – hän lienee puhunut.*

Pari esimerkkiä:
Te tuntenette tämän asian hyvin. = Te tunnette luultavasti (ehkä, varmasti, kai) tämän asian hyvin.
Kaikki lienevät kuulleet puhuttavan hänestä. = Kaikki ovat luultavasti (ehkä, varmasti, kai) kuulleet puhuttavan hänestä.
Muistaneekohan Matti ostaa kahvia? = Muistaakohan Matti ostaa kahvia; en ole varma, muistaako hän ostaa kahvia.

2. Passiivinen kertova lauseenvastike

Olet varmaan kuullut *puhuttavan* tästä asiasta. = Olet varmaan kuullut, että puhutaan (ihmiset puhuvat) tästä asiasta.

Tässä kylässä tiedetään ennen *puhutun* ruotsia. = Tiedetään, että tässä kylässä on ennen puhuttu ruotsia.

Muodot ovat siis passiivisia partisiippimuotoja genetiivissä. Vrt. kpl 6 ja 9 s. 43 ja 58. On hyvä ymmärtää nämä muodot passiivisesti. Kun puhut itse, voit käyttää *että*-lausetta.

1.

- Lienetkö pannut merkille, että televisiossa on nykyisin huomattavasti enemmän lastenohjelmia kuin ennen?
- En ole tullut kiinnittäneeksi huomiota siihen. Katson yleensäkin niin vähän televisiota. Ja lastenohjelmat eivät minua erikoisemmin kiinnosta. Mutta onhan se hyvä, että lapsille on enemmän omaa ohjelmaa. Ei minulla ole mitään lastenohjelmia vastaan. Pääasia tietenkin on, että ohjelmat ovat hyviä.
- Minusta tuntuu, että ohjelmat ovat tulleet entistäkin huonommiksi.

- Mikä siinä on, että kaikki ohjelmat tehdään nykyisin niin huolimattomasti? Ennen toimittajat olivat paljon huolellisempia.
- Se lienee rahakysymys. Ei voine vaatia toimittajia tekemään hyviä ohjelmia, jos heille ei anneta siihen taloudellisia mahdollisuuksia.
- Niin kai se on. Toisaalta ei liene kysymys pelkästään rahasta. On kysymys myös mielikuvituksesta ja ammattitaidosta.
- Niin tietenkin. – Olen sattunut viime aikoina näkemään pari hyvääkin ohjelmaa. Lieneekö pelkkä sattuma, että aina kun panen television auki maanantai-iltana, sieltä tulee jotakin mielenkiintoista. Olen nähnyt muutamia kiinnostavia keskusteluja ajankohtaisista aiheista.
- Asiaohjelmat ovat minustakin hyviä, mutta toisaalta ne kiinnostanevat vain harvoja. – Minä katson televisiosta yleensä vain uutiset. TV-kakkonen minulla ei näykään – televisiossani on jokin vika – niin että minun on pakko katsella ykköskanavaa. Minusta tuntuu, että kaikki parhaat ohjelmat tulevat kakkosen puolelta. Minua televisio ei kiinnosta. En viitsi tuhlata aikaani television katselemiseen.
- Mitä sinä tarkoitat ajan tuhlaamisella?
- Tarkoitan sitä, että minusta aika menee hukkaan, jos istuu ilta illan jälkeen television ääressä ja katsoo ohjelman toisensa jälkeen. Tällä tavallahan ihmiset yleensä katsovat televisiota.
- No en nyt tiedä. Ei minusta televisiota katsellessa aika mene hukkaan. Minä ainakin olen kiinnostunut hyvin monista ohjelmista.
- Minusta sen sijaan voisi tehdä jotakin hyödyllisempää.
- Hyödyllisempää! Mitä esimerkiksi?
- No voisi vaikka opiskella englantia.
- Mitä hyötyä siitä on?
- No siitä on esimerkiksi se hyöty, että voi televisiota katsellessa ymmärtää, mitä sarjafilmeissä puhutaan.
- Onhan niissä tekstit suomeksi. Ja jos opiskelee, ei kuitenkaan ehdi katsoa televisiota. Ja sitä paitsi televisiosta tulee ohjelmaa muillakin kielillä. Pitäisikö minun ruveta opiskelemaan myös venäjää ja saksaa ja ranskaa?
- Ei tietenkään. En minä sitä tarkoita. Tarkoitan sitä, että television katseleminen tekee ihmisen laiskaksi.
- Mitä pahaa siinä sitten on! Miksen minä saa olla laiska?
- Saathan sinä tietenkin olla laiska. Mutta minä tarkoitan yleensä ihmisiä ja sitä, että ihmiset tulevat yhä välinpitämättömämmiksi. He lakkaavat ajattelemasta, kun toiset ajattelevat heidän puolestaan televisiossa. He saavat kaiken suoraan televisiosta.
- Ei pidä paikkaansa. Minä ainakin saan televisiosta paljon ajattelemisen aihetta. Mistä ihmiset puhuisivat työpaikoilla, ellei televisiota olisi? – Sinähän muuten sanoit itse juuri vähän aikaa sitten, että on mukavaa, että televisiossa on entistä enemmän lastenohjelmia.
- Niin no ... En viitsi riidellä sinun kanssasi. Sinä haluat aina saada viimeisen sanan. – Ymmärtänet kuitenkin, mitä minä tarkoitan.

Huomatkaa:

- *Numeroiden nimet:*

1	yksi	ykkönen
2	kaksi	kakkonen
3	kolme	kolmonen
4	neljä	nelonen
5	viisi	viitonen
6	kuusi	kuutonen
7	seitsemän	seitsemän (puhekielessä seiska)
8	kahdeksan	kahdeksikko (puhekielessä kasi)
9	yhdeksän	yhdeksikkö (puhekielessä ysi)
10	kymmenen	kymppi

Näitä käytetään esimerkiksi busseista ja raitiovaunuista puhuttaessa:
Kolmosen raitiovaunu menee Kauppatorille.

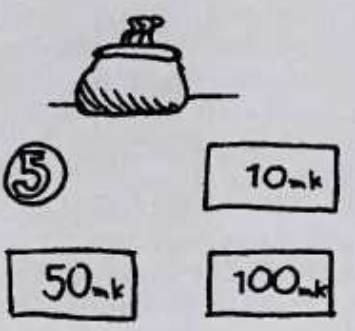

Rahat:
Viiden markan raha on *viitonen*,
kymmenen markan raha on *kymppi*,
viidenkymmenen markan raha on *viisikymppinen*,
sadan markan raha on *satanen*.

- Asia on *mielenkiintoinen*. – Asia on *kiinnostava*.
  Asia *kiinnostaa* minua.
  Minä olen *kiinnostunut* asiasta.

- *Erikoisesti ≠ ei erikoisemmin:*
  En ole erikoisemmin kiinnostunut televisiosta.
  En pidä erikoisemmin kahvista.

- *Ohjelma toisensa jälkeen* = Ohjelma ohjelman jälkeen.
  Tunti toisensa jälkeen = Tunti tunnin jälkeen.

Harjoitukset

A Muuta lauseet sellaisiksi, että niissä on potentiaali.

1. Muistatte kai, mitä minä sanoin teille. _____

_____

2. Paavo palaa kai kotiin ensi viikolla. _____

_____

3. Hän on kai unohtanut kutsua sinut juhliinsa. _____

_____

4. Hän ei ole kai tehnyt sitä tahallaan. _____

_____

B Käytä passiivista kertovaa lauseenvastiketta.

1. _____
Kerrotaan, että Savossa syödään kalakukkoa.

2. _____
Kerrotaan, että täälläkin on ennen syöty kalakukkoa.

23 Kahdeskymmeneskolmas kappale

A. Imperatiivi (jatkoa)

1. Kun halutaan esittää kehotus ryhmälle, johon puhuja itse kuuluu, käytetään monikon 1. persoonan imperatiivimuotoa. Se on sama kuin monikon 2. persoonan imperatiivimuoto + -mme.

   Unohtakaamme tämä asia! = Unohdetaan tämä asia!
   Älkäämme puhuko tästä toisille! = Ei puhuta tästä toisille!

   Tämä muoto on nykyään melko harvinainen ja juhlallinen. Sen asemesta käytetään passiivin preesensmuotoa (vrt. kpl 4, s. 29).

   Muistakaa, että akkusatiiviobjekti on nominatiivissa:
   Muistakaamme tämä asia.

2. Kun halutaan esittää toivomus tai käsky, että joku muu kuin *minä, sinä, me* tai *te* tekisi jotakin, käytetään 3. persoonan imperatiivimuotoa. Sen tunnus on yksikössä -koon/-köön, monikossa -koot/-kööt.

   Kuka menee käymään kaupassa? – *Menköön* Tiina.
   Ketkä lähtevät ensimmäisinä? – *Lähtekööt* Virtaset.

   Näitä muotoja käytetään myös silloin, kun halutaan sanoa, että jokin asia saa tapahtua. Nämä tilanteet ovat suhteellisen tavallisia:

   Saako Tiina tulla tänne? – *Tulkoon* vain.
   Saavatko Pekka ja Maijakin tulla? – *Tulkoot* vain.

   Kielteisesti: *älköön tulko, älkööt tulko.* Kielteiset muodot ovat melko harvinaisia.

   Sanassa *eläköön!* on myös imperatiivi. Samoin ilmauksessa *Onneksi olkoon!*

B. Verbityyppi 6:

vanhe/ta	-nen	-nin	-nnut
suure/ta	-nen	-nin	-nnut

Nämä verbit ovat yleensä komparatiivisia: *vanheta* merkitsee 'tulla vanhemmaksi', *suureta* 'tulla suuremmaksi'. Vrt. *vanha – vanhe/mpi;* vartalossa on **e** samoin kuin komparatiivissa.

Huomatkaa myös konsonanttivaihtelu: *pide/tä* 'tulla pitemmäksi' *pitene/n pide/nnyt.*

Tällaisia verbejä ei ole kovin paljon.

1.

– Tiedätkö mitä, Kalle, minusta tuntuu, että meidän pitäisi myydä tämä kauppa ja keksiä jotakin muuta tekemistä.
– Miten niin? Mitä sinä tarkoitat? Myydä tämä! Minkä tähden?
– Sen tähden että tämä ei kannata. Sinä tiedät yhtä hyvin kuin minäkin, että me olemme menettäneet paljon asiakkaita sen jälkeen kun tuo valintamyymälä perustettiin. Monet entisistä vakituisista asiakkaistamme ovat lakanneet käymästä meillä. Viime aikoina on ollut hyvin hiljaista. Täällä käy lähinnä vain vanhoja ystäviämme tupakkaa ostamassa – ja heistäkin monet ovat tupakkalakossa eli toisin sanoen ovat lopettaneet tupakoimisen. Tai ainakin yrittävät lopettaa.
– Menkööt muualle! Käykööt valintamyymälässä! Minä en usko, että kaikki asiakkaat lakkaavat käymästä meillä. Eivätkä kaikki lopeta tupakoimista.
– Niin, en minäkään usko, että kaikki lopettavat. Esimerkiksi sinä. Sinä et kyllä ikinä pysty lopettamaan piipun polttamista, se on selvä. – Oletko

muuten pannut merkille, että rouva Karhuakaan ei ole näkynyt täällä pitkään aikaan. Hänkin käy ilmeisesti ostoksilla tuossa valintamyymälässä ja ostaa myös savukkeensa ja muut pikkutavarat sieltä. Hän huomautti muuten viime kerralla täällä käydessään, että meidän hintamme ovat korkeammat kuin valintamyymälän.

- Meidän hintammeko muka korkeat! Meillähän on tavalliset hinnat.
- Niin mutta valintamyymälässä on koko ajan erikoistarjouksia, ja sen takia sieltä voi ostaa halvemmalla. Niin sanoi rouva Karhu, ja sen tietävät luonnollisesti kaikki muutkin.
- En minä rouva Karhua kaipaa. Tehköön ostoksensa missä haluaa. Emme me voi estää asiakkaitamme ostamasta sieltä, missä tavarat ovat halvimpia.
- Niin juuri. Meidän tilanteemme on vaikea. Me olemme kohta velkaa kaikille ja meillä ei ole rahaa maksaa velkojamme.
- Onhan meillä kuitenkin vielä toistaiseksi melko paljon asiakkaita. Minä luulen, että tilanne paranee vähitellen. Juuri nyt ajat ovat huonot, mutta ensi vuonna tilanne saattaa olla aivan toinen. Ihmisillä ei ole varaa juuri nyt ostaa niin paljon kuin vielä jokin aika sitten. Mutta kyllä asiat muuttuvat parempaan suuntaan.
- Sinä olet ikuinen optimisti. Sinä yrität aina nähdä asiat parempina kuin ne todellisuudessa ovat. Sinä luotat aina hyvään onneen. Mutta olkaamme nyt rehellisiä. Tämä pikkuinen kauppa on vähän vanhanaikainen ja tämä sijaitsee syrjässä, huonolla paikalla. Me itse vanhenemme emmekä jaksa muuttua ajan mukana. Nyt kun kaikkialla on ajanmukaisia suuria valintamyymälöitä, tällaiset pienet liikkeet eivät yksinkertaisesti voi menestyä.
- Meidän on tunnustettava se tosiasia, että tämä liike ei kannata. Meidän on myytävä tämä ennemmin tai myöhemmin.
- Älä viitsi. Eivät asiat niin huonosti ole. Sinä liioittelet. Kyllä kaikki taas järjestyy.
- Minä olen lähinnä realisti. Eivät asiat järjesty itsestään. Meidän on tehtävä jotain.
- Mutta mitä?

- Kannattaisi ehkä harkita tämän myymistä ja jollekin toiselle paikkakunnalle muuttamista.
- Mutta kuinka me saamme tämän myydyksi?
- Ei kai siinä vaikeuksia liene. Tämä tontti on arvokas. Kannattaisi ehkä ryhtyä neuvottelemaan jonkun asioista perillä olevan tuomarin kanssa siitä, mihin toimiin olisi ryhdyttävä, jos haluaisi myydä tämän.
- Mutta mihin me sitten muuttaisimme?
- Vaikkapa Kuopioon. Mutta puhukaamme siitä joskus toiste.

Huomatkaa:

- *Jokin:*

  jotakin = jotain
  jonakin = jonain
  jossakin = jossain
  jostakin = jostain
  jollakin = jollain
  joltakin = joltain

- *Muka:*

  Hän sanoi, että minä muka olin luvannut viedä kirjeen postiin. = Hän sanoi, että minä olin luvannut viedä kirjeen postiin, mutta se ei ole totta.
  Minäkö muka olisin sanonut niin? (Puhuja ilmaisee, että asia ei ole totta.)
  Minäkö muka sairas! (Joku on sanonut niin, mutta eihän se ole totta.)

- *Näkyä:*

  Häntä ei ole näkynyt täällä pitkään aikaan. = Häntä ei ole nähty täällä pitkään aikaan.
  Kirkko näkyy metsän takaa = Kirkko voidaan nähdä metsän takaa.

- *-n tähden, -n vuoksi, -n takia, -n johdosta* ovat synonyymeja.

- *Viitsiä:*
  Älä viitsi! = Älä viitsi puhua tai tehdä noin, anna olla.

■ *Järjestää – järjestyä:*

Minä järjestän asian. Asia järjestyy.

Vastaavasti esim. *kaataa – kaatua: Minä kaadan puun. Puu kaatuu.*

Harjoitukset

A Muuta lauseet sellaisiksi, että niissä on monikon 1. persoonan imperatiivimuoto.

1. Ajatellaan asiaa! _____
2. Puhutaan suomea! _____
3. Korjataan virheet! _____
4. Ei unohdeta sukulaisia! _____
5. Ei nukuta myöhään! _____
6. Ei vaadita liikaa! _____

B Vastaa kysymyksiin. Käytä 3. persoonan imperatiivia.

1. Saako Kalle ostaa jäätelöä? _____
2. Joko Jokiset saavat lähteä? _____
3. Saavatko he ottaa taksin? _____
4. Saako kissa maata sängyssäsi? _____
5. Saako Maija tuhlata kaikki rahat? _____
6. Saavatko lapset jäädä kotiin? _____

24 Kahdeskymmenesneljäs kappale

1. Abessiivi

Abessiivi on sijamuoto, jonka pääte on -tta/-ttä. Sen asemesta käytetään usein prepositiota *ilman* (+ partit.); esim. rahatta = ilman rahaa.
Sananlasku: Joka kuritta kasvaa se kunniatta kuolee = Se joka kasvaa ilman kuria, kuolee ilman kunniaa.

Te tunnette jo ns. kolmannen infinitiivin abessiivin (osa 1, kpl 19 s. 122); esim. *puhumatta* = niin että ei puhu.

2. Impersonaalinen potentiaali

Potentiaali voi olla myös passiivissa: *Kuten muistettaneen* = *Kuten ehkä muistetaan*. Passiivin tunnus on samanlainen kuin konditionaalissa, siis -tta-/-ttä- tai (verbityypeissä 2 ja 3) -ta-/-tä-, ja se tulee ennen potentiaalin tunnusta; myös potentiaalin passiivissa on vokaalinpidennys + -n:

(saada – saadaan – saataisiin) saataneen
(lukea – luetaan – luettaisiin) luettaneen
(ottaa – otetaan – otettaisiin) otettaneen

Negatiivisissa muodoissa ei ole -en-päätettä.

ei saatane
ei luettane
ei otettane

Perfektimuodot:
lienee saatu – ei liene saatu
lienee luettu – ei liene luettu
lienee otettu – ei liene otettu

Olla-verbin passiivin potentiaali:
(Preensens:) oltaneen – ei oltane
(Perfekti:) lienee oltu – ei liene oltu

1.

Kurssimme on loppumaisillaan. Tämä teksti on oppikurssimme viimeinen varsinainen lukuteksti. Kuten muistettaneen, tämä kurssi alkoi niin, että ensin alettiin opiskella hitaasti kaikkein tavallisimpia muotoja ja sanoja kuvien avulla, ja sitä mukaa kun kielioppiasioita tuli enemmän, siirryttiin aste asteelta vaikeampiin ja pitempiin teksteihin.

Monet kappaleet ovat ehkä olleet liiankin vaikeita ja monet kielioppiasiat on esitetty liian nopeasti. Kurssia ei voitane pitää helppona. Mutta jos haluaa oppia uuden kielen nopeasti, ei auta muu kuin edetä nopeasti ja yrittää ahkerasti opiskellen painaa asiat mieleen. Jos mentäisiin eteenpäin hitaammin, asiat painuisivat mieleen paremmin, ja jos ehdittäisiin harjoitella enemmän, asiat pysyisivät mielessä paremmin.

Teistä saattaa juuri nyt tuntua siltä, että kaikki kielioppiasiat ovat sekaisin päässä ja että te ette osaa yhtään mitään. Luullakseni te kuitenkin pystytte jo ymmärtämään sekä puhuttua että kirjoitettua suomea suhteellisen paljon. Kannattaa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ryhtyä puhumaan itse aktiivisesti pelkäämättä virheiden tekemistä. Ne sanat, jotka te nyt tunnette, ovat hyvin keskeisiä, niin että te voitte jo tulla jotenkuten toimeen tavallisissa keskusteluissa.

Kun te nyt jatkatte suomen kielen opiskelemistanne joko omin päin tai opettajan johdolla, teillä on käsittääkseni melko hyvä pohja. Nyt kun te osaatte jo keskeisen kieliopin, teidän kannattaa kerrata kielioppi kunnolla. On tietysti aina hyvä kerrata myös sanoja. Sanoja voi oppia myös lukemalla lehtiä tai kirjoja sanakirjan avulla. On täysin luonnollista, että te vielä joudutte käyttämään sanakirjaa lukiessanne.

Tätä kirjaa lukiessanne ette varmaankaan ole voineet olla huomaamatta, että jälkimmäisessä osassa on varsinaisen »kieliopin» rinnalla alkanut tulla esille yhä enemmän ja enemmän yksityiskohtia, sanontoja ja ilmauksia, jotka sinänsä vaikuttavat helpoilta ja merkityksettömiltä mutta jotka kuitenkin käytännössä ovat erittäin tärkeitä. Olen näitä tekstejä kirjoittaessani pyrkinyt saamaan mukaan mahdollisimman paljon tällaisia suhteellisen tavallisia ilmauksia. Paljon on tietenkin jäänyt mukaan ottamatta. Luotan siihen, että te nyt käytyänne nämä kaksi oppikirjaa läpi, pystytte jatkamaan opintoja omin päinkin ja ottamaan itse selvää asioista.

On epäilemättä niin, että te haluatte nyt jo päästä eroon alkeisoppikirjasta ja siirtyä tavallisiin teksteihin. Ehkä te olette jo tämän kirjan ohessa lukeneetkin tavallisia tekstejä. Te ette saa vielä aivan vaivatta selvää tavallisista teksteistä. Siitä ei pääse mihinkään, että vaikeuksia varmasti on vielä kauan. Mutta vaikeuksien yli ei voi hypätä eikä niitä voi kiertää. Ei auta muu kuin tehdä työtä. Täydellisen tai melko hyvän kielitaidon saavuttaminen vie uskomattoman paljon aikaa. Tämä tosiasia on hyväksyttävä ja jatkettava opiskelemista. Ei kannata luopua.

Nyt kun kurssi on lopussa, on sanottava hyvästi myös tämän kirjan keskeisimmälle henkilölle Liisalle, joka on ollut seuranamme monessa tekstissä koko kurssin ajan. Hän on tämän kurssin kuluessa tullut jo niin tutuksi, että haluatte varmaan vielä kuulla, mitä hänelle nyt kuuluu.

Viimeiset uutiset Liisasta: Liisa kyllästyi tietokoneisiin ja puhelinlaitokseen eikä halua enää olla missään tekemisissä niiden kanssa. Hänestä oli vähän noloa palata takaisin entisen työnantajan luokse hakemaan töitä. Hän mietti ja mietti, mitä hän voisi ruveta tekemään, kunnes hän viimein keksi, että hänestähän voisi tulla hyvä lentoemäntä. Hän pyrki lentoemäntäkursseille ja pääsi. Hän on nyt parhaillaan kursseilla. Ehkäpä te tapaatte hänet joskus, kun lennätte Suomeen tai Suomesta. Luultavasti tunnette hänet ilman muuta kun näette hänet. Voin hyvin kuvitella hänet lentoemäntänä myymässä savukkeita ja suklaata. Hän hymyilee ja on olevinaan rauhallinen, vaikka hän pelkääkin lentämistä. Hänestä tulee varmaan suurenmoinen lentoemäntä.

Huomatkaa:

- En voinut olla nauramatta = Minun oli pakko nauraa.
  Jätin laskun maksamatta = En maksanut laskua.
  Lasku jäi maksamatta = Laskua ei maksettu.

- *Loppumaisillaan:*
  Kurssi on loppumaisillaan = melkein loppunut
  Olin sano maisillani = melkein sanoin
  Olin unohtamaisillani = melkein unohdin

  Usein sanotaan myös esim. Olin *vähällä sanoa, olin vähällä unohtaa* jne.

- *Pitää:*
  Pidän kurssia vaikeana. = Olen sitä mieltä, että kurssi on vaikea.
  Pidän harjoituksia helppoina. = Olen sitä mieltä, että harjoitukset ovat helppoja.

- *Auttaa:*
  Ei auta muu kuin ... = Ei voi tehdä muuta kuin ... Mikään muu keino ei auta.

- *Painaa – painua:*
  Painan tämän asian mieleen.
  Asia painuu mieleen.

- *Tekeminen:*
  Minä en ole missään tekemisissä tämän asian kanssa. =
  Minulla ei ole mitään tekemistä tämän asian kanssa.

- *Olla olevinaan:*
  Hän on olevinaan rauhallinen. = Hän on niin kuin hän olisi rauhallinen.
  Pekka on nukkuvinaan. = Pekka on niin kuin nukkuisi.
  Olin lukevinani. = Olin niin kuin olisin lukenut.

  Muoto on 1. partisiippi monikossa + essiivi + omistusliite:
  ole-v-i-na-an.

-

Kissa hyppää
aidan *yli(tse)*

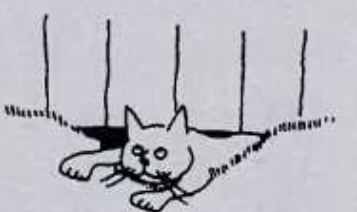

Kissa menee
aidan *ali(tse)*

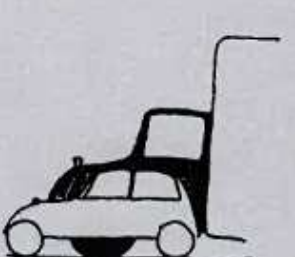

Auto menee toisen
auton *ohi(tse)*

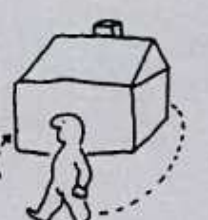

Mies kulkee
talon *ympäri*

Harjoitukset

A Pane abessiiviin.

1. Ilman huolta _____
2. Ilman vaatteita _____
3. Ilman tulosta _____
4. Ilman maksua _____
5. Ilman lupaa _____
6. Ilman syytä _____

B Tee potentiaalimuotoja. *Malli: muistaa – muistettaneen*

1. tietää _____
2. voida _____
3. ymmärtää _____
4. lähettää _____
5. ilmoittaa _____

25 Kahdeskymmenesviides kappale

Suomen kielen eri muodoista

Monet ulkomaalaiset, jotka tulevat Helsinkiin opiskeltuaan suomea muualla ensin, ovat usein ihmeissään, kun heidän oppimansa kieli ei olekaan samanlaista kuin se kieli, jota he kuulevat puhuttavan Helsingissä. Suomessa, niin kuin muuallakin, puhuttu ja kirjoitettu kieli poikkeavat toisistaan jonkin verran. Helsingissä puhutussa kielessä – joka nykyisin on leviämässä televisioon ja radioonkin ja niiden kautta muuallekin Suomeen – on eräitä piirteitä, jotka on syytä lopuksi ottaa esille.

Tässä kirjassa on ollut jo esillä passiivin käyttö mon. 1. persoonan asemesta: *me mennään, me tullaan*. Nämä muodot ovat aivan tavallisia puheessa. Kuitenkin kirjoitetaan säännöllisesti *me menemme, me tulemme*. – Seuraavassa muutamia muita puhekielen piirteitä:

1. Persoonapronominit *minä* ja *sinä* ovat yleisesti muodossa *mä* ja *sä*. Kolmannessa persoonassa käytetään yleisesti pronomineja *se* ja *ne* myös ihmisistä. Tätä pidetään kuitenkin yleensä epäkorrektina.

2. Persoonapronominien muut muodot poikkeavat myös kirjoitetun kielen muodoista:

Gen.	Partit.	Adess.	jne.
mun	mua	mulla	
sun	sua	sulla	
sen	sitä	sillä	
meidän	meitä	meillä	
teidän	teitä	teillä	
niiden	niitä	niillä	

   1. persoonan vartalo on siis *mu-* ja 2. persoonan *su-*.

3. Muutamat tavalliset verbit lyhenevät puhekielessä. Näitä verbejä ovat *olla, mennä* ja *tulla*. Tavallisesti sanotaan:

mä	oon	meen	tuun
sä	oot	meet	tuut
se	on	menee	tulee
me	ollaan	mennään	tullaan
te	ootte	meette	tuutte
ne	on	menee	tulee

Huomatkaa myös, että verbistä käytetään yksikön 3. persoonan muotoa myös mon. 3. persoonassa.

4. Kysymyksissä on tavallista liittää kysymyspartikkeliin -ko/-kö vielä -s. Tämä -kos/kös lyhenee tavallisesti asuun -ks: *Ootteks te kotona huomenna? Muistaks sä mitä me tehtiin viime pyhänä?*

5. Demonstratiivipronominit *tämä* ja *tuo* ovat puhekielessä yleisesti *tää* ja *toi*. Huomatkaa myös *toi (tuo)* -pronominin taivutusvartalo *to-*:

tää	tätä	tällä	tähän	
toi	tota	tolla	tohon	jne.

Monikolliset pronominit *nämä* ja *nuo* ovat puhekielessä yleisesti *nää* ja *noi*. Taivutusvartalot ovat *näi-* ja *noi-*, niin kuin yleiskielessäkin:

nää	näitä	näillä	näihin	
noi	noita	noilla	noihin	jne.

6. *Tämmöinen, tuommoinen* ja *semmoinen* ovat puhekielessä usein *tämmönen, tommonen* ja *semmonen*. *oi/öi, ui/yi* ja *ai/äi* -diftongeista häviää usein *i* muulloinkin. Esim. se sano 'hän sanoi', *ne kysy* 'he kysyivät', *vihanen* 'vihainen'.

7. Konditionaalissa ja translatiivissa häviää lopusta **i**: *Jos se tulis. Kun mä kasvan suureks.* Myös lukusanoista **i** häviää: *yks, kaks, viis, kuus.*

8. Sanan viimeisessä tavussa kaksi erilaista vokaalia muuttuu yhdeksi pitkäksi vokaaliksi. Esim. *korkee* (korkea), *mä haluun* (minä haluan), *voisitteks te sanoo* (voisitteko te sanoa).

Mainittujen piirteiden lisäksi on muitakin eroja, jotka erottavat puhekielen kirjakielestä. Sanastossakin on eroja. Muutamia sanaston puhekielisyyksiä on tullut jo tekstien yhteydessä esille.

Suomen kirjakieli perustuu länsimurteille. Kun suomea alettiin kirjoittaa, Suomen keskus oli Lounais-Suomessa sijaitseva Turku. Turun seudun murre tuli kirjakielen pohjaksi. Vasta paljon myöhemmin, 1800-luvulla, kun kirjakieli alkoi kehittyä voimakkaasti ja kun suomesta tuli monipuolinen sivistyskieli, kirjakieleen alkoi tulla enemmän itämurteiden piirteitä.

Suomen murre-erot eivät ole kovin suuret: kaikki suomalaiset ymmärtävät vaivatta toisiaan. Pääasiallisin ero on länsi- ja itämurteiden välinen ero. Idässä – siis Savossa ja Karjalassa – puhuttava kieli poikkeaa enemmän yleiskielestä kuin Länsi-Suomen murteet.

Hurraa! Nyt minä osaan suomea. Minä ymmärrän kaiken ja puhun sujuvasti!

Liite: Nominien ja verbien taivutus

Substantiivien ja adjektiivien taivutus

	Yksikkö	Monikko
Nominatiivi	pieni tyttö	pienet tytöt
Genetiivi	pienen tytön	pienien t. pienten tyttöjen
Akkusatiivi 1	pienen tytön	pienet tytöt
2	pieni tyttö	pienet tytöt
Essiivi	pienenä tyttönä	pieninä tyttöinä
Partitiivi	pientä tyttöä	pieniä tyttöjä
Translatiivi	pieneksi tytöksi	pieniksi tytöiksi
Inessiivi	pienessä tytössä	pienissä tytöissä
Elatiivi	pienestä tytöstä	pienistä tytöistä
Illatiivi	pieneen tyttöön	pieniin tyttöihin
Adessiivi	pienellä tytöllä	pienillä tytöillä
Ablatiivi	pieneltä tytöltä	pieniltä tytöiltä
Allatiivi	pienelle tytölle	pienille tytöille
Abessiivi	pienettä tytöttä	pienittä tytöittä
Komitatiivi	pienine tyttöine/ni	pienine tyttöine/ni
Instruktiivi	(pienin tytöin)	(pienin tytöin)

Taivutus omistusliitteen kanssa:

Nominatiivi	pieni tyttöni	pienet tyttöni
Genetiivi	pienen tyttöni	pienien t. pienten tyttöjeni
Akkusatiivi 1	pienen tyttöni	pienet tyttöni
2	pieni tyttöni	pienet tyttöni
Essiivi	pienenä tyttönäni	pieninä tyttöinäni
Partitiivi	pientä tyttöäni	pieniä tyttöjäni
Translatiivi	pieneksi tytökseni	pieniksi tytöikseni
Inessiivi	pienessä tytössäni	pienissä tytöissäni
Elatiivi	pienestä tytöstäni	pienistä tytöistäni
Illatiivi	pieneen tyttööni	pieniin tyttöihini
Adessiivi	pienellä tytölläni	pienillä tytöilläni
Ablatiivi	pieneltä tytöltäni	pieniltä tytöiltäni
Allatiivi	pienelle tytölleni	pienille tytöilleni
Abessiivi	pienettä tytöttäni	pienittä tytöittäni
Komitatiivi	pienine tyttöineni	pienine tyttöineni
Instruktiivi	–	–

Substantiivi- ja adjektiivityyppejä

		Yks. nom.	Yks. gen.	Yks. partit.
1.	-a	ilta	illan	iltaa
2.	-a/-ä	kukka	kukan	kukkaa
3.	-a/-ä	leipä	leivän	leipää
4.	-a/-ä	omena	omenan	omenaa
5.	-a/-ä	lusikka	lusikan	lusikkaa
6.	-e	liike	liikkeen	liikettä
7.	-i	pankki	pankin	pankkia
8.	-i	paperi	paperin	paperia
9.	-i	mäki	mäen	mäkeä
10.	-i	suuri	suuren	suurta
11.	-i	vuosi	vuoden	vuotta
12.	-i	isompi	isomman	isompaa
13.	-o/-ö	kylpy	kylvyn	kylpyä
14.	-u/-y	laatikko	laatikon	laatikkoa
15.	-aa/-ää	maa	maan	maata
16.	-oo/-öö, -uu/-yy, -ii	vapaa	vapaan	vapaata
17.	-ea/-eä, -ia/-ua	nopea	nopean	nopeaa, nopeata
18.	-io/-iö	autio	aution	autiota
19.	-l	sävel	sävelen	säveltä
20.	-r	tytär	tyttären	tytärtä
21.	-n	soitin	soittimen	soitinta
22.	-n	jäsen	jäsenen	jäsentä
23.	-n	nainen	naisen	naista
24.	-n	onneton	onnettoman	onnetonta
25.	-n	pahin	pahimman	pahinta
26.	-s	rikas	rikkaan	rikasta
27.	-s	vastaus	vastauksen	vastausta
28.	-s	vapaus	vapauden	vapautta
29.	-s	viides	viidennen	viidettä
30.	-t	kevät	kevään	kevättä
31.	-t	olut	oluen	olutta
32.	-t	väsynyt	väsyneen	väsynyttä

Yks. illat.	Mon. partit.	Mon. gen.	Mon. adess.
iltaan	iltoja	iltojen	illoilla
kukkaan	kukkia	kukkien	kukilla
leipään	leipiä	leipien	leivillä
omenaan	omenia, omenoita	omenien, omenoiden	omenilla, omenoilla
lusikkaa	lusikoita	lusikoiden	lusikoilla
liikkeeseen	liikkeitä	liikkeiden	liikkeillä
pankkiin	pankkeja	pankkien	pankeilla
paperiin	papereja, papereita	paperien, papereiden	papereilla
mäkeen	mäkiä	mäkien	mäillä
suureen	suuria	suurien, suurten	suurilla
vuoteen	vuosia	vuosien	vuosilla
isompaan	isompia	isompien	isommilla
kylpyyn	kylpyjä	kylpyjen	kylvyillä
laatikkoon	laatikkoja, laatikoita	laatikkojen, laatikoiden	laatikoilla
maahan	maita	maiden	mailla
vapaaseen	vapaita	vapaiden	vapailla
nopeaan	nopeita	nopeiden	nopeilla
autioon	autioita	autioiden	autioilla
säveleen	säveliä	sävelien, sävelten	sävelillä
tyttäreen	tyttäriä	tyttärien, tytärten	tyttärillä
soittimeen	soittimia	soittimien, soitinten	soittimilla
jäseneen	jäseniä	jäsenien, jäsenten	jäsenillä
naiseen	naisia	naisien, naisten	naisilla
onnettomaan	onnettomia	onnettomien	onnettomilla
pahimpaan	pahimpia	pahimpien (pahinten)	pahimmilla
rikkaaseen	rikkaita	rikkaiden	rikkailla
vastaukseen	vastauksia	vastauksien, vastausten	vastauksilla
vapauteen	vapauksia	vapauksien	vapauksilla
viidenteen	viidensiä	viidensien	viidensillä
kevääseen	keväitä	keväiden	keväillä
olueen	oluita	oluiden	oluilla
väsyneeseen	väsyneitä	väsyneiden	väsyneillä

Monikon genetiivissä on aina mahdollinen myös pääte *-tten*, jos on pääte *-den*.

Pronomineja

	Nom.	Gen.	Partit.	Illat.	Adess.
Yks.	mikä	minkä	mitä	mihin	millä
Mon.	mitkä	»	»	»	»
Yks.	kuka	kenen	ketä	keneen(kehen)	kenellä
Mon.	ketkä	keiden	keitä	keihin	keillä
Yks.	tämä	tämän	tätä	tähän	tällä
Mon.	nämä	näiden	näitä	näihin	näillä
Yks.	tuo	tuon	tuota	tuohon	tuolla
Mon.	nuo	noiden	noita	noihin	noilla
Yks.	se	sen	sitä	siihen	sillä
Mon.	ne	niiden	niitä	niihin	niillä
Yks.	minä	minun	minua	minuun	minulla
Mon.	me	meidän	meitä	meihin	meillä
Yks.	joka	jonka	jota	johon	jolla
Mon.	jotka	joiden	joita	joihin	joilla
Yks.	joku	jonkun	jotakuta	johonkuhun	jollakulla
Mon.	jotkut	joidenkuiden	joitakuita	joihinkuihin	joillakuilla
Yks.	jokin	jonkin	jotakin	johonkin	jollakin
Mon.	jotkin	joidenkin	joitakin	joihinkin	joillakin
Yks.	kumpi	kumman	kumpaa	kumpaan	kummalla
Mon.	kummat	kumpien	kumpia	kumpiin	kummilla

Paikan adverbeja

(Spesifiset:)			(Ei-spesifiset:)		
(missä?)	(mistä?)	(mihin?)	(missä?)	(mistä?)	(minne? = mihin?)
tässä	tästä	tähän	täällä	täältä	tänne
tuossa	tuosta	tuohon	tuolla	tuolta	tuonne
siinä	siitä	siihen	siellä	sieltä	sinne

Verbit saapu/a (1) ja kado/ta (4)

I Aktiivi

A Positiivinen taivutus

	1. Preesens		2. Imperfekti	
(minä)	saavun	katoan	saavuin	katosin
(sinä)	saavut	katoat	saavuit	katosit
hän	saapuu	katoaa	saapui	katosi
(me)	saavumme	katoamme	saavuimme	katosimme
(te)	saavutte	katoatte	saavuitte	katositte
he	saapuvat	katoavat	saapuivat	katosivat

	3. Perfekti		4. Pluskvamperfekti	
(minä)	olen	saapunut	olin	saapunut
(sinä)	olet	kadonnut	olit	kadonnut
hän	on		oli	
(me)	olemme	saapuneet	olimme	saapuneet
(te)	olette	kadonneet	olitte	kadonneet
he	ovat		olivat	

Konditionaali:

	1. Nykyaika		2. Mennyt aika	
(minä)	saapuisin	katoaisin	olisin	saapunut
(sinä)	saapuisit	katoaisit	olisit	kadonnut
hän	saapuisi	katoaisi	olisi	
(me)	saapuisimme	katoaisimme	olisimme	saapuneet
(te)	saapuisitte	katoaisitte	olisitte	kadonneet
he	saapuisivat	katoaisivat	olisivat	

Potentiaali:

	1. Nykyaika		2. Mennyt aika	
(minä)	saapunen	kadonnen	lienen	saapunut
(sinä)	saapunet	kadonnet	lienet	kadonnut
hän	saapunee	kadonnee	lienee	
(me)	saapunemme	kadonnemme	lienemme	saapuneet
(te)	saapunette	kadonnette	lienette	kadonneet
(he)	saapunevat	kadonnevat	lienevät	

Imperatiivimuodot:

Yks. 2.	saavu	katoa
Yks. 3.	saapukoon	kadotkoon
Mon. 1.	saapukaamme	kadotkaamme
Mon. 2.	saapukaa	kadotkaa
Mon. 2.	saapukoot	kadotkoot

B Negatiivinen taivutus

	1. Preesens		2. Imperfekti	
(minä)	en	saavu katoa	en	saapunut, kadonnut
(sinä)	et		et	
hän	ei		ei	
(me)	emme		emme	saapuneet, kadonneet
(te)	ette		ette	
he	eivät		eivät	

	3. Perfekti		4. Pluskvamperfekti	
(minä)	en	ole saapunut ole kadonnut	en	ollut saapunut ollut kadonnut
(sinä)	et		et	
hän	ei		ei	
(me)	emme	ole saapuneet ole kadonneet	emme	olleet saapuneet olleet kadonneet
(te)	ette		ette	
he	eivät		eivät	

Konditionaali:

	1. Nykyaika		2. Mennyt aika	
(minä)	en	saapuisi	en olisi	saapunut kadonnut
(sinä)	et		et olisi	
hän	ei		ei olisi	
(me)	emme		emme olisi	saapuneet kadonneet
(te)	ette		ette olisi	
he	eivät		eivät olisi	

Potentiaali:

	1. Nykyaika		2. Mennyt aika	
(minä)	en	saapune	en	liene saapunut liene kadonnut
(sinä)	et		et	
hän	ei		ei	
(me)	emme		emme	liene saapuneet liene kadonneet
(te)	ette		ette	
he	eivät		eivät	

Imperatiivimuodot:

Yks. 2.	älä	saavu	katoa
Yks. 3.	älköön	saapuko	kadotko
Mon. 1.	älkäämme	saapuko	kadotko
Mon. 2.	älkää	saapuko	kadotko
Mon. 3.	älköät	saapuko	kadotko

II Passiivi

A *Positiivinen taivutus*

1. Preesens

saavutaan
kadotaan

2. Imperfekti

saavuttiin
kadottiin

3. Perfekti

on { saavuttu / kadottu

4. Pluskvamperfekti

oli { saavuttu / kadottu

Konditionaali:

1. Nykyaika

saavuttaisiin
kadottaisiin

2. Mennyt aika

olisi { saavuttu / kadottu

Potentiaali:

1. Nykyaika

saavuttaneen
kadottaneen

2. Mennyt aika

lienee { saavuttu / kadottu

Imperatiivi:

saavuttakoon
kadottakoon

B Negatiivinen taivutus

1. Preesens

ei { saavuta / kadota

2. Imperfekti

ei { saavuttu / kadottu

3. Perfekti

ei ole { saavuttu / kadottu

4. Pluskvamperfekti

ei ollut { saavuttu / kadottu

Konditionaali:

1. Nykyaika

ei { saavuttaisi / kadottaisi

2. Mennyt aika

ei olisi { saavuttu / kadottu

Potentiaali:

1. Nykyaika

ei { saavuttane / kadottane

2. Mennyt aika

ei liene { saavuttu / kadottu

Imperatiivi:

älköön { saavuttako / kadottako

Muita verbien muotoja

1. 1. infinitiivi

saapua	kadota

2. 2. infinitiivi

Inessiivi:	(aktiivi)	saapuessa	kadotessa
	(passiivi)	saavuttaessa	kadottaessa
Instruktiivi:		saapuen	kadoten

3. 3. infinitiivi

Inessiivi:	saapumassa	katoamassa
Elatiivi:	saapumasta	katoamasta
Illatiivi:	saapumaan	katoamaan
Adessiivi:	saapumalla	katoamalla
Abessiivi:	saapumatta	katoamatta

4. Verbaalinominit

saapuminen	katoaminen

5. Partisiipit

Preesens:	(aktiivi)	saapuva	katoava
	(passiivi)	saavuttava	kadottava
Perfekti:	(aktiivi)	saapunut	kadonnut
	(passiivi)	saavuttu	kadottu

- Suomea suomeksi 1–2 on monipuolisesti käyttökelpoiseksi osoittautunut suomen kielen oppikirjaklassikko. Se johdattaa taitavan pedagogisesti ja hauskasti sekä käytännön kieleen että kielen rakenteeseen. Kirjaan liittyviä sanastoja on ilmestynyt jo yli 20 kielellä.

  Kirjan tekijällä, filosofian tohtori Olli Nuutisella on pitkäaikainen kokemus suomen kielen opettamisesta Helsingin, Varsovan ja Kööpenhaminan yliopistosta sekä erilaisilta kursseilta ja mm. pakolaisopetuksesta.

- Suomea suomeksi 1–2 är en läroboksklassiker i finska som visat sig vara mångsidigt användbar. På ett kunnigt pedagogiskt och roligt sätt vägleder boken till praktisk språkfärdighet och kännedom om språkets uppbyggnad. Ordlistor som ansluter till boken har redan utkommit på över 20 språk.

  Bokens författare, filosofie doktor Olli Nuutinen har en lång erfarenhet som lärare i finska vid Helsingfors, Warszawa och Köpenhamns universitet samt vid olika kurser och bl.a. från undervisning av flyktingar.

- Suomea suomeksi 1–2 has proved to be a classic text book in the Finnish language in a number of contexts. It is an excellent introduction both to the spoken language and to the structure of Finnish, being both pedagogically sound and fun. The book is now available with vocabularies in over 20 languages.

  The author, Dr. Olli Nuutinen, has long experience of teaching Finnish at the universities of Helsinki, Warsaw and Copenhagen, on various courses and to refugees.

- Suomea suomeksi 1–2 ist ein, wie sich herausgestellt hat, vielseitig anwendbarer Klassiker unter den Lehrbüchern der finnischen Sprache. Das Buch führt den Leser pedagogisch geschickt und lustig in Alltagssprache wie Struktur der Sprache ein. Wörterverzeichnisse zum Buch sind bereits in über 20 Sprachen erschienen.

  Der Author, Dr. phil. Olli Nuutinen hat langjährige Erfahrung als Lehrer der finnischen Sprache gesammelt. Er war an den Universitäten Helsinki, Warschau und Kopenhagen und in verschiedenen Lehrgängen tätig und hat u.a. am Unterricht von Flüchtlingen mitgewirkt.

- Suomea suomeksi 1–2 est désormais un classique parmi les manuels de finnois langue étrangère. Il permet de façon plaisante à l'apprenant d'arriver à s'exprimer en finnois et de maîtriser les structures de base de la langue. Son lexique a déjà été traduit en plus de vingt langues.

  L'auteur, Olli Nuutinen, est docteur ès-lettres; il a une longue expérience de l'enseignement du finnois aux étrangers dans les universités de Helsinki, de Varsovie et de Copenhague ainsi que dans des cours pour réfugiés.

- Suomea suomeksi 1–2 - классический учебник финского языка, прекрасно зарекомендовавший себя на практике. Педагогически мастерски и в то же время увлекательно книга вводит читателя в мир практической речи и структуры языка. Составленные на основе книги словники изданы уже на более чем двадцати языках.

  Автор учебника, доктор философии Олли Нуутинен имеет длительную практику преподавания финского языка в университетах Хельсинки, Варшавы и Копенгагена, а также на различных курсах, в том числе на языковых курсах для беженцев.

Kannen kuva Pekka Vuori
Kannen suunnittelu Maarit Inbar
88.2

ISBN 978-951-717-764-1

9 789517 177641

www.finlit.fi/kirjat